

HYTTI IKÄÄNTYVÄN KOTINA

LAIVA-ASUMISEN MAHDOLLISUUDET

MUOTOILUN OPINNÄYTETYÖ 2017
SISUSTUSARKKITEHTUURI
MIA MAKONEN
METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU

TYÖN NIMI	Hytti ikääntyvän kotina - laiva-asumisen mahdollisuudet
TEKIJÄ	Mia Makkonen
PÄIVÄMÄÄRÄ	18.4.2017
SIVUMÄÄRÄ	119
LIITTEET	3
OPPILAITOS	Metropolia Ammattikorkeakoulu
TUTKINTO	Muotoilun tutkinto-ohjelma, muotoilija AMK
KOULUTUSOHJELMA	sisustusarkkitehtuuri
OHJAAJA	Lehtori Annaleena Lahtinen
YHTEISTYÖKUMPPANIT	Kudos Dsign Oy, Kynnys Ry, Turun Vanhusneuvosto, Tallink Silja Oy, Viking Line Abp

TIIVISTELMÄ

Työssäni suunnittelin **hyttikonseptin**, joka toimii kotina ikääntyvälle ihmiselle. Hytin suunnittelussa korostuvat **käytettävyys, turvallisuus ja kodikkuus**. Konseptissa ideoin tulevaisuuden hytin sisustusta, kalusteratkaisuja ja teknologian osallisuutta ikääntyvän arjessa. Työni tutkimuksellisessa osuudessa painottuvat **esteettömyys, Design for All -suunnitteluperiaatteet, laivaympäristön vaatimukset ja ikääntyvän kodin suunnittelu**. Käsittelen myös lyhyesti laiva-asumisen mahdollisuuksia palvelukotiympäristönä. Suunnittelutyötäni tukivat vierailut Silja Symphonyn ja Viking Gracen invahytteihin, Kynnys Ry:n ja Turun Vanhusneuvoston kanssa järjestetty yhteissuunnittelusessio, Kudos Dsign Oy:n suunnittelijoiden kanssa käydyt keskustelut hyttisuunnittelusta sekä kirjallinen lähdemateriaali.

Esitän konseptisuunnitelman hyttimoduulista, joka olisi osa suurempaa kokonaisuutta. Opinnäytetyön puitteissa käyn läpi **hyttimoduulin toimintoperiaatteet, kalusteratkaisut sekä materiaali- ja värivalinnat** konseptitasolla. Visualisoin vaihtoehdon siitä, miltä viihtyisä hyttikoti voisi näyttää ja mitä elementtejä sinne tulisi sijoittaa, jotta **hytti vastaisi asukkaan tarpeisiin**. Lopuksi ideoin mahdollisuutta antaa asukkaan vaikuttaa tilan ilmeeseen ja siellä vallitsevaan väriteemaan: tätä havainnollistan esittelemällä sisustuksesta **vaihtoehtoisen väriteeman** olemassa olevan rinnalle. Suunnitelman esittelyn jälkeen **arvioin läpikäymääni prosessia**, työn ansioita ja kompastuskiviä sekä jaan ajatuksiani siitä, **miten jatkaisin konseptia tästä eteenpäin**.

Avainsanat: hytti, hyttisuunnittelu, konsepti, ikääntyvän koti, esteettömyys, saavutettavuus, käytettävyys, Design for All, koti, kodikkuus

THESIS TITLE	Cruise ship cabin as home for elderly - the possibilities in cruise ship living
AUTHOR	Mia Makkonen
DATE	18.4.2017
PAGES	119
ATTACHMENTS	3
SCHOOL	Metropolia University of Applied Sciences
DEGREE PROGRAM	Design (Bachelor of Culture and Arts)
SPECIALISING OPTION	Interior Architecture
MENTOR	Lecturer Annaleena Lahtinen
PARTNERS	Kudos Dsign Oy, Kynnys Ry, Turun Vanhusneuvosto, Tallink Silja Oy, Viking Line Abp

ABSTRACT

This thesis focuses on designing a **cruise ship cabin home for elderly**. In the design process of this cabin concept, I've concentrated on **the accessibility and safety of the cabin** and making it **feel like home**. The concept offers an alternative for the future assisted living home through the design of the **cabin interior** and the solutions made through **fixed furniture and technology**. The theoretical part of the thesis focuses on **accessible design and Design for All principles, the requirements of marine environment and designing a home for elderly**. I also study the possibility of having an assisted living facility on a cruise ship. During the process, I visited cruise ships Silja Symphony and Viking Grace to see existing cabins for people with disabilities, and arranged a co-creation session with The Threshold Association and Turun Vanhusneuvosto. In addition, I developed the theoretical part based on previous literature and discussions with designers from Kudos Dsign Oy.

I present a **concept design of a cabin module** that would be a part of a bigger concept. I will go through **the basic actions and features of the design**, discuss how the **fixed furniture supports the user**, and present **the materials and the colour palette** on a concept level. I visualise how the cabin home could look like and what elements should be integrated in it, so that the **cabin meets its user's needs**. I also present an option for the user to decide the colour scheme of their home: I make this more concrete through presenting **another colour scheme** alongside the first one. Finally, I evaluate my finished work and reflect how it could be developed further.

Key words: cruise ship, cabin, cabin design, concept, elderly home, accessibility, accessible design, universal design, usability, Design for All, home

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
	1.1 Aihe ja lähtökohdat	8
	1.2 Yhteistyökumppanit	11
	1.3 Tavoitteet	12
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA RAJAUS	14
3	ESTEETÖN HYTTIKONSEPTI	18
	3.1 Laiva-asuminen vaihtoehtona palvelutalolle	19
	3.2 Esteettömyys laivaympäristössä	21
	3.3 Hyttisuunnittelu	23
	3.4 Ikääntyvän koti	26
4	SUUNNITTELUPROSESSI	29
	4.1 Tutustuminen esteettömiin hytteihin	30
	4.2 Yhteissuunnittelusessio Kynnys Ry:n ja Turun Vanhusneuvoston kanssa	41
	4.3 Konseptista tilaksi	46

5	VALMIS TILASUUNNITELMA	54
	5.1 Käytävä	60
	5.2 Makuuhuone	64
	5.3 Kylpyhuone	73
	5.4 Toiminnot ja valaistus	79
	5.5 Materiaalit ja värit	84
6	PROSESSIN ARVIOINTI	93
7	LÄHTEET	95
8	KUVALÄHTEET	98
9	LIITTEET	101
	liite 1 - hyttimoduulin pohjapiirustukset	102
	liite 2 - hyttimoduulin projektiot	106
	liite 3 - kalustepiirustukset	112

1 JOHDANTO

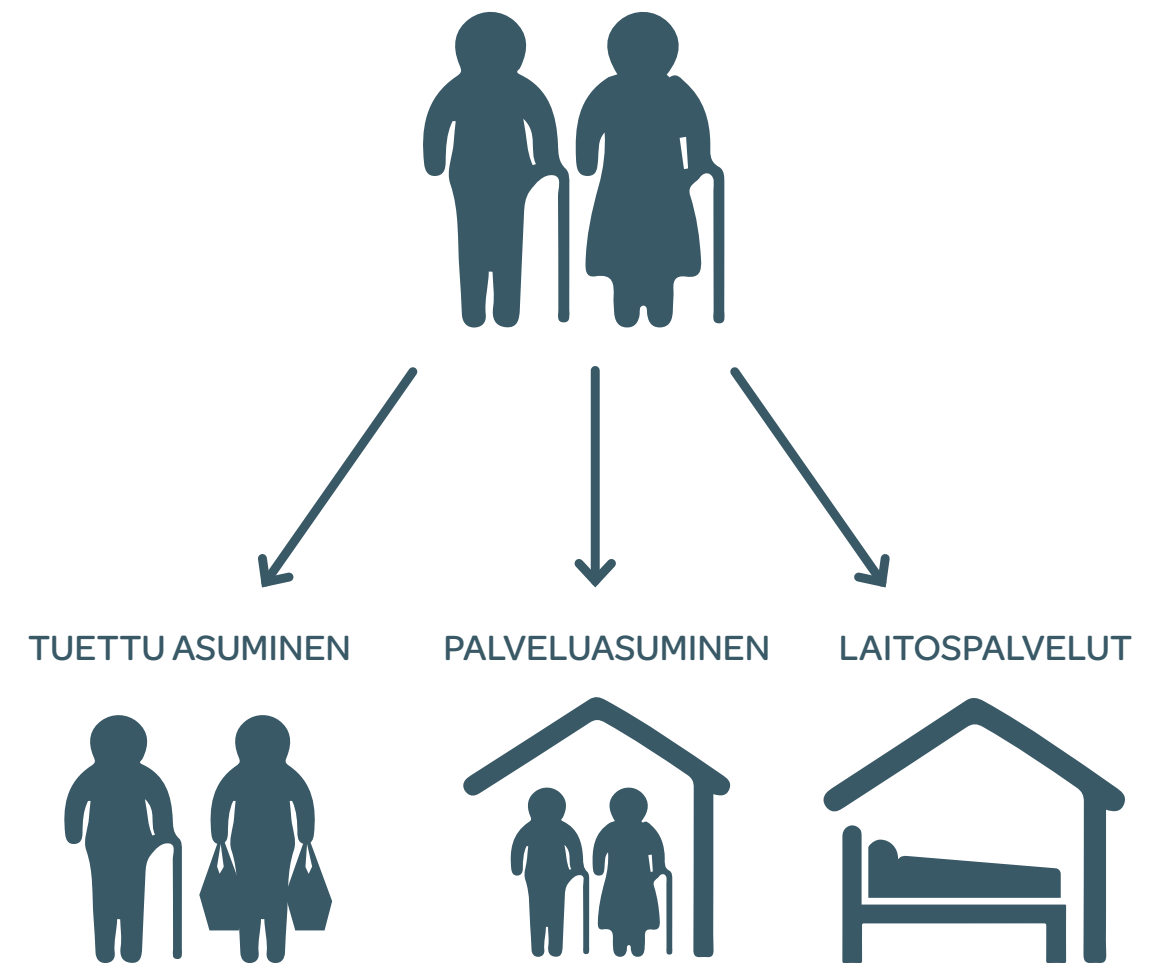
Kuva 1. Pianonsoittoa palvelutalossa? (Chiawei Lin 2016).

Olet 80-vuotias. Elänyt hyvää, merkittävää elämää - elämää, josta voit hymyillen jakaa palasia kuunteleville. Rakastettava kumppani (valitettavasti poismennyt, mutta aika jätti jälkeensä kallisarvoiset muistot toisen lämmöstä), siivillään jo kauan sitten omilleen lentäneet lapset, ystävät ja sukulaiset. Kotisi on pienentynyt vuosien saatossa ja liikkeesi heikentyneet, mutta kävelet kerran viikossa kauppaan ja siivoat armaan majapaikkasi huolella joka sunnuntai kello kolme. Joskus Maija käy pullakahvilla ja rupattelette naapurin Teron kummallisista päähänpistoista. Mitä teet, kun yhtenä päivänä et enää pääsekään ylös sängystä?

Tässä työssä **luon hyttikonseptin, joka toimii kotina ikääntyvälle**. Konseptissani korostuvat **hytin saavutettavuus, käytettävyys, turvallisuus ja mukavuus**. Hytin tilakonseptissa keskitytään etsimään tapoja tehdä hytistä kodikas ja viihtyisä tila. **Esteettömyys** on työssäni vahva lähtökohta, mikä mahdollistaa hytin käyttömukavuuden mahdollisimman pitkälle aikavälille iäkkäämmällekin asiakkaalle. Samalla tavoitetaan mahdollisimman monen ihmisen yksilölliset tarpeet. Toinen tärkeä lähtökohta työssäni on **ikäntyvän koti**: kuinka ottaa huomioon ikääntymisen myötä muuttuvat tarpeet ja luoda kutsuva tila, johon asukas **haluaa tehdä kodin**?

Ikääntyminen ja vanhustenhoito puhuttavat meitä niin maailmalla kuin täällä kotimaassakin. Tilastokeskuksen (2016) mukaan vuonna 2015 joka viides suomalainen oli vähintään 65-vuotias. **Kun ihminen ikääntyy, omasta hyvinvoinnista huolehtiminen hankaloituu ja itsenäisen elämän mahdollisuudet rajoittuvat**: aikaisemmin tavalliset, arkiset askareet, kuten ruoanlaitto, siivous ja kaupassakäynti muuttuvat haastavammiksi. Ihminen saa tällöin apua arkeen tuetun asumisen, palveluasumisen tai laitospalveluiden muodossa (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 21 §, 22 §). Seuratessani läheisteni vanhenemista vierellä olen huomannut, että ikääntymisen ympärillä liikkuu paljon **epävarmuutta ja pelkoa tulevaisuudesta** – ajatusmaailmassamme vanhus viettää elämänsä viimeiset päivät yksin tai yhdessä muiden ikääntyvien kanssa. Tarvitseeko näin olla?

Lääketieteen tohtori Lindquist oli vanhempiensa kanssa Karibian risteilyllä, kun hän teki kiinnostavan havainnon: monet risteilyn matkustajista muistuttivat hänen ikääntyneitä potilaitaan, mutta tuntuivat nauttivan elämästä enemmän kuin vanhainkodin vanhukset (Tanne 2004). Suuren luokan risteilijä muistuttaakin palvelutaloa monella tapaa: asiakkaalla on oma huone, lämmin ateria tarjoillaan muutaman kerran päivässä ja päivälle löytyy aktiviteetteja ja arkielämää helpottavia palveluja, kuten pyykinpesua ja siivousta. Kansainväliseltä risteilijältä löytyvät lisäksi omat lääkärit ja sairaanhoitajat, enemmän henkilökuntaa matkustajaa kohden, vaihteleva asiakaskunta sekä laajasti tilaa ja palveluja, vaikka itse huone onkin pienempi kuin palvelutalossa. (Lindquist & Golub 2004.) **Vaihtoehtoisia tapoja viettää vanhuuden päiviä pitäisi olla tarjolla enemmän.**

Kuva 2. Havainnekuva nykypäivän palveluasumismuodoista.

1.1 AIHE JA LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni rakentuu kahdesta teemasta: **hytti ikääntyvän kotina ja hytti sekä esteettömänä että esteettisenä tilana**. Käsityksemme eläkepäivien elämästä ja asumismuodoista ovat hiljalleen muuttumassa. Tämän päivän nuoret haluavat eläkepäiviltään eri asioita kuin edelliset ikäpolvet, ja uudet tarpeet luovat tilaa uusille ideoille. Opinnäytetyön turvin halusin ideoida tulevaisuuden hyttikotia, joka sopisi mahdollisimman monen ihmisen tarpeisiin. Aihe on hyvin ajankohtainen, sillä vaihtoehtoisia palveluasumismuotoja eläkeläisille ollaan tutkittu viime vuosina aktiivisesti, viimeisimpänä Niina Rajakoski, joka tutki eläköitymispäätöksen saaneiden 62-68-vuotiaiden suhtautumista yhteisölliseen asumiseen (2017). Rajakosken tutkimuksen tuloksia käsittelen tarkemmin kappaleessa 3.1.

Ajatus aiheeseen kumpusi puhtaasti omasta kiinnostuksesta ja uteliaisuudesta esteettömyyteen ja geriatriseen suunnitteluun. Kumpaakin opetetaan verrattain vähän alan koulutusohjelmissa ja työelämässä törmään usein epävarmuuteen ja epätietoisuuteen esteettömien tilojen, tai ikääntyvien tarpeisiin vastaavien tilojen suunnittelussa. Näen, että opinnäytetyö on minulle mahdollisuus laajentaa ja parantaa tietämystäni näistä aiheista. Suunnittelutyötäni tukee **”Design for all” eli DfA**, jonka periaatteiden mukaan suunnittelija pyrkii tuottamaan yhdenvertaisesti kaikille tarjolla olevan palvelun tai tuotteen. DfA:n kriteereissä korostetaan erilaisten asiakkaiden tarpeiden kunnioittamista sekä suunnittelukohteen turvallisuutta, terveellisyttä, toiminnallisuutta, helppokäyttöisyyttä, ekologisuutta, kohtuuhintaisuutta ja esteettisyyttä. (Design for All Foundation 2017.)

Kuva 3. Opinnäytetyön lähtökohdat.

Kuva 4. Turun telakalla riittää töitä viimeisimpien laivatilausten myötä (Meyer Turku Oy 2015).

Esteettömiä hyttejä on maailmanlaajuisesti olemassa jo lukuisia, mutta loppukäyttäjien kanssa käymieni keskustelujen pohjalta olen ymmärtänyt, että niiden käytettävyys ja esteettisyys on vaihtelevaa. **Esteetön hytti kuitenkin on mahdollista suunnitella käyttäjäystävälliseksi ja esteettiseksi.** Tilaa suunnitellaan ihmiselle, joten eikö tämän tulisi olla lähtökohta? Voidakseni varmistaa, että hyttikonseptini ottaa ikääntymisen lisäksi huomioon eritarpeiset käyttäjät ja mukautuisi Design for All -periaatteiden mukaisesti mahdollisimman monelle, halusin perehtyä esteettömyyteen tarkemmin. Olin siis yhteydessä Invalidiliitto Ry:hyn ja Kynnys Ry:hyn, jotka tukivat aihettani. Keskusteluistamme ymmärsin, että tarvetta tällaiselle työlle on eritarpeisten käyttäjien näkökulmasta. Visuaalisena suunnittelijana haluan myös todentaa sitä, mitä monet muutkin esteettömyysasiantuntijat painottavat: **esteettömän tilan tulisi olla tasavertaisen esteettinen muiden tilojen kanssa.**

Eritarpeisten käyttäjien ja esteettömyyden ohella halusin, että suunnitelmani huomioi konseptin asukkaan eli **ikäntyvän ihmisen tarpeet.** Tästä olin yhteydessä Turun Vanhusneuvostoon, joka yhtä lailla otti opinnäytetyöni aiheen ilolla vastaan. Vanhusneuvoston kautta ymmärsin, että loppukäyttäjät

kaipaavat **tulevaisuuden palveluasumiselta monipuolisempia, elämää rikastavia vaihtoehtoja.** Tämä todennäköisesti tulee vain korostumaan tulevaisuudessa, kun uudet sukupolvet vanhenevat.

Työskennellessäni Kudos Dsign Oy:llä sisustussuunnittelijana hyttien ja laivojen yleisten tilojen parissa olen oppinut paljon laivaympäristön asettamista suunnittelullisista erityistarpeista. Hyttisuunnittelua ei olla vielä käsitelty sisustusarkkitehtuurin opinnäytetöissä ollenkaan, vaikka laivaympäristöön keskittyviä suunnitelmia muutama löytyykin. Laivanrakennus ottaa kuitenkin jatkuvasti tukevampaa jalansijaa kansantaloudessamme, meritoimialojen liikevaihto on kasvanut tasaisesti vuodesta 2010 eteenpäin (Karvonen, Grönlund, Jokinen & kumpp. 2016). Monelle suomalaiselle Turun ja Rauman telakat ovat tulleet tutuiksi median hehkuttamien miljardiluokan laivatilausten kautta, ja **Turun telakan tilanteen sanotaankin olevan parempi kuin koskaan** (Liimatainen & Vuorio 2016). Mielestäni **erityissuunnittelua laivaympäristöön saisi tuoda enemmän esille sisustusarkkitehtuurin osalta** ja sen toiveen ympärille syntyi myös tämä työ.

Kuva 5. Laiva-asuminen voi olla yksi tulevaisuuden asumismuodoista (Shawwna Donop 2011).

Laiva-asuminen on Suomessa melko vieras ajatus, mikä on ymmärrettävääkin: laivamatkat ovat pisimmilläänkin vain muutamia päiviä, kun taas kansainvälisten risteilijöiden reitit kulkevat mantereelta toiselle. Risteilijöillä asuvista matkustajista löytyy muutamia yksittäiskertomuksia: esimerkiksi **86-vuotias leski Lee Wachstatter on matkustanut risteilijällä yli kymmenen vuotta**. Wachstatter sanoo muuttaneensa risteilijälle miehensä kuoltua. Risteilyasiantuntija Jane Archer kertoo, että Princess Cruises -yrityksen laivoissa asuu pysyvästi yhteensä yli 100 matkustajaa. (Smith 2015.). Nämä pitkäaikaismatkustajat asuttavat tällä hetkellä tavallisia matkustushyttejä, jotka eivät taivu käyttäjänsä muuttuviin tarpeisiin tai pitkäaikaiseen asumiseen. Uskallan kuitenkin väittää, että asia tulee muuttumaan tulevaisuudessa erilaisten asumismuotojen myötä. Kansainvälisten risteilijöiden mahdollisuudet ikääntyville ovat huomanneet myös lääketieteen tohtorit Lindquist ja Golub, jotka julkaisivat vuonna 2004 artikkelin tutkimuksestaan tuetun palveluasumisen mahdollisuuksista risteilijällä. Lindquistin ja Golubin esille nostamia havaintoja käsittelemme tarkemmin kappaleessa 3.1.

1.2 YHTEISTYÖKUMPPANIT

Työssäni olen tehnyt yhteistyötä laivaympäristöön erikoistuneiden suunnittelijoiden, esteettömyysasiantuntijoiden sekä käyttäjäryhmän kanssa. Työnantajani Kudos Dsign Oy on turkulainen sisustussuunnittelutoimisto, jossa olen alun perin tutustunut kansainvälisten laivojen sisustussuunnitteluun. **Kudos Dsign Oy** on toiminut yhteistyökumppaninani, kun olen selvittänyt **laivaympäristön teknisiä vaatimuksia, laivaan soveltuvia materiaaleja ja etsinyt tietoa kansainvälisten vesien standardeista.**

Asiantuntemusta esteettömyydestä ovat minulle tarjonneet järjestöt **Invalidiliitto Ry ja Kynnys Ry**. Invalidiliitto Ry on keskittynyt fyysisesti vammaisten ihmisten vaikuttamiseen ja palvelutoimintaan, Kynnys Ry taas eri tavoin vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksiin. Tapasin molempien järjestöjen kanssa alkukeväästä ennen suunnittelutyön aloittamista, ja jatkoimme yhteistyötä Kynnys Ry:n kanssa yhteissuunnittelusession ja esteettömyystapaamisten muodossa. Ikääntyvien äänen toi **Turun Vanhusneuvosto**, johon otin yhteyttä toiveenani saada heiltä aktiivisia eläkeläisiä osallistumaan yhteissuunnittelusessioon, jossa ideoisimme tulevaisuuden hyttikotia. **Yhteissuunnittelusessio muodostui Kynnys Ry:n asiantuntijoista, eritarpeisista käyttäjistä ja Turun Vanhusneuvoston kautta yhteyttä ottaneista eläkkeelle jääneistä käyttäjistä**, jotka pitivät konseptia kiinnostavana ja osasivat kuvitella itsensä asumaan laivalla tulevaisuudessa. Yhteissuunnittelusessioon osallistui kaiken kaikkiaan 10 henkilöä. Kynnys Ry:n suunnittelija Johanna Härkönen, joka on esteettömyyden lisäksi tutustunut kotien suunnitteluun ikääntyneille, tuki suunnitteluani prosessin aikana.

Näkökulmaa olemassa oleviin esteettömiin hytteihin sain **Tallink Silja Linelta ja Viking Linelta**, jotka järjestivät minulle vierailun laivojensa invahytteihin. Tallink Silja Line esitteli minulle helmikuussa Silja Symphonyn invahyttejä ja luovutti käyttööni sähköpyörätuolikäyttäjä Joni Huopanan kirjoittamat esteettömyysraportit vuosilta 2012-2014 kaikista Tallink Silja Linen laivoista. Myöhemmin maaliskuussa vierailin Viking Linen Gracen invahyteissä. Näistä materiaaleista oli apua suunnitelmaa tehdessä.

K U D O S

Kynnys Ry

TURUN
VANHUSNEUVOSTO

TALLINK SILJA LINE

VIKING LINE

Kuva 6. Yhteistyökumppaneiden logot.

1.3 TAVOITTEET

Opinnäytetyöni ydintavoite on **mahdollistaa laiva-asumiskonseptin syntyminen perinteisten palveluasumismuotojen rinnalle** ja haastaa olemassa olevia tapoja viettää vanhuuden päiviä. Vilkkio (2010, 232) kritisoi vallitsevaa käsitystä siitä, että ikääntyvän tulisi asua kotona niin kauan kuin mahdollista. Pahimmillaan pitkittynyt asuminen kotona voi kääntyä jopa ikääntyvän hyvinvointia vastaan. **Syy jäädä kotiin voi johtua vaihtoehtojen puutteesta, joka synnyttää epävarmuutta ikääntyvälle.** Onko yhteiskunnalla tarjota sellaisia palveluasumisvaihtoehtoja, jotka eivät muistuttaisi sairaalaa, vai olemmeko edelleen kiinni laitospainotteisessa ajatusmallissa, kun puhumme vanhuuden hoivasta? **Kuka valitsisi laitoksen kodikseen?** Suunnitellessani konseptia, haluan keskittyä erityisesti **hyttikodin tunnelmaan ja turvallisuuteen.** Haluan myös ottaa mallia maailmalta, missä esteetöntä suunnittelua on integroitu onnistuneesti osaksi yhteiskuntaa. Vielä tämä ei Suomessa täysin toteudu, kuten Haarni (2006, 47) kiteyttää osuvasti raportissaan: ”Suomalaista yhteiskuntaa ei vielä rakenneta kaikille, vaikka vammaispoliittinen ohjelma on asettanut sen tavoitteeksi jo yli kymmenen vuotta sitten.” Tänä päivänä esteetön suunnittelu on erityissuunnittelua, mutta tulevaisuudessa se olisi toivottavasti itsestään selvä osa yhteiskuntaa.

Tavoitteenani on luoda **käyttäjän tarpeisiin muovautuva, esteetön ja viihtyisä hytti**, joka voi toimia sekä pitkäaikaisena kotina että lyhyemmän ajanjakson majoitustilana. Hytin toiminnot maksimoidaan **mahdollisimman pieneen tilaan** ottaen huomioon kuitenkin tarvittavat **tilavaraukset ja käytettävyys**. Hyttimoduulia mitoittaessa haen kokoluokkia olemassa olevista kansainvälisistä risteilijöistä, joiden perusteella saan raamit konseptilleni. Suunnitelmani taustalla vallitsee ajatus siitä, että kompakti hyttimoduuli olisi **osa suurempaa konseptia**, joka koostuisi esittelemäni hyttimoduulin lisäksi isommista hytteistä, jotka vastaisivat erilaisten ihmisten erilaisiin tarpeisiin. **Pienen hyttimoduulin toiminnot olisi mahdollista istuttaa vastaavaan suurempaan moduuliin**, mikä on hyödyksi konseptin jatkokehittelyä ajatellen.

Kuva 7. Opinnäytetyön tavoitteet.

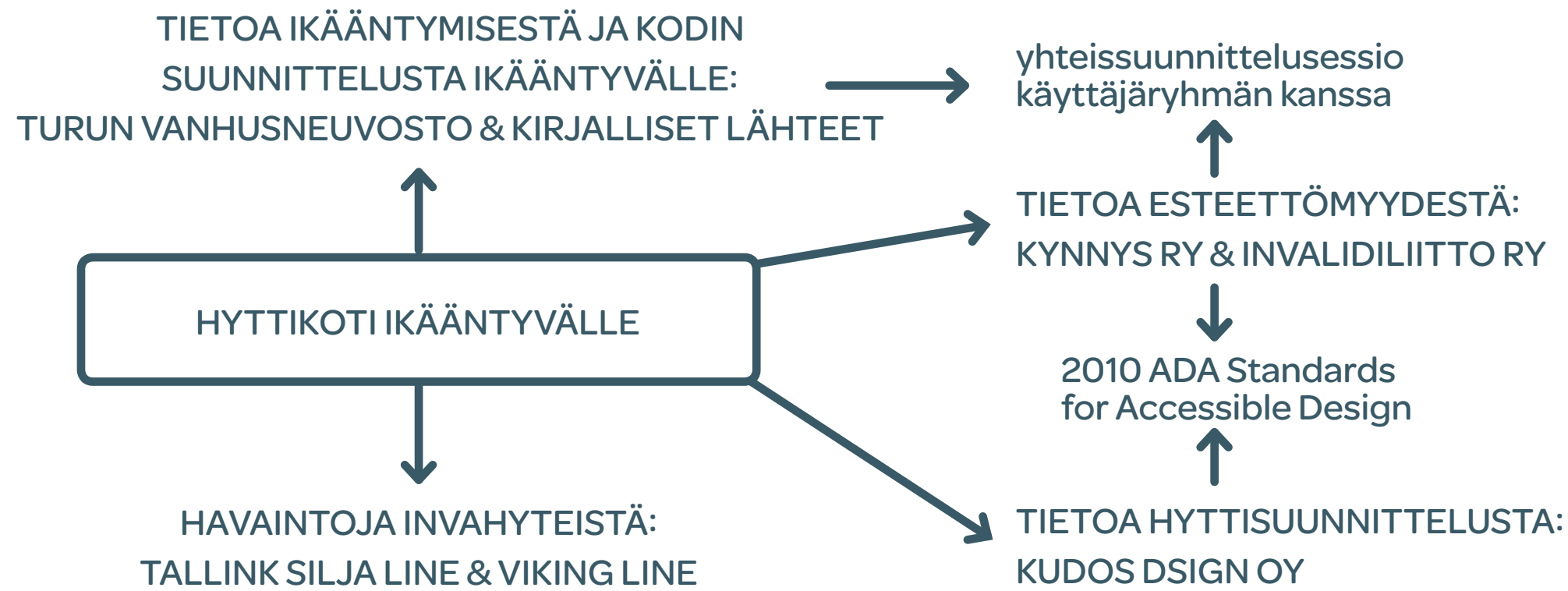
Kuva 8. Olisitko valmis viettämään vanhuuden päivät laivalla? (Jonas Nilsson Lee 2017).

Hyttikonsepti suuntautuu tulevaisuuteen: luon suunnitelman, jonka voisi toteuttaa **noin 10 vuoden päästä**. Tässä otan huomioon kehittyneen tekniikan ja jätänkin itselleni mahdollisuuden ideoida tulevaisuuden toimintoja hyttiin, vaikka niiden tekninen toteutettavuus ei olisi tänä päivänä mahdollista tai kustannustehokasta. Vaikka työssä esitellään sisustussuunnitelma materiaaleineen ja väripaletteineen, pidän avoinna sen mahdollisuuden, että konseptin voisi integroida osaksi millaista ilmettä tahansa. Tilan ilmeessä etsin ratkaisua siihen, miten **käyttäjä voisi helposti muokata hytistä itselleen sopivan kodin**.

Kahden vuoden työkokemus Kudos Dsign Oy:llä on opettanut minulle paljon suunnittelusta laivaympäristöön. Näen opinnäytetyön mahdollisuutena hyödyntää ja yhdistää sekä työelämässä että koulussa oppimaani tietotaitoa, mikä on varmasti minulle hyödyksi tulevaisuudessa. Toivon myös, että tämän opinnäytetyön kautta kannustan alan koulutusohjelmia ottamaan laivan tilasuunnittelua osaksi tutkintoa esimerkiksi vapaaehtoisten kurssien muodossa. Ikuistamalla oman osaamiseni ja keräämäni tiedon voin edesauttaa muita aiheesta kiinnostuneita, aloittelevia suunnittelijoita ja helpottaa heidän matkaansa laivaympäristön aakkosissa.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS JA RAJAUS

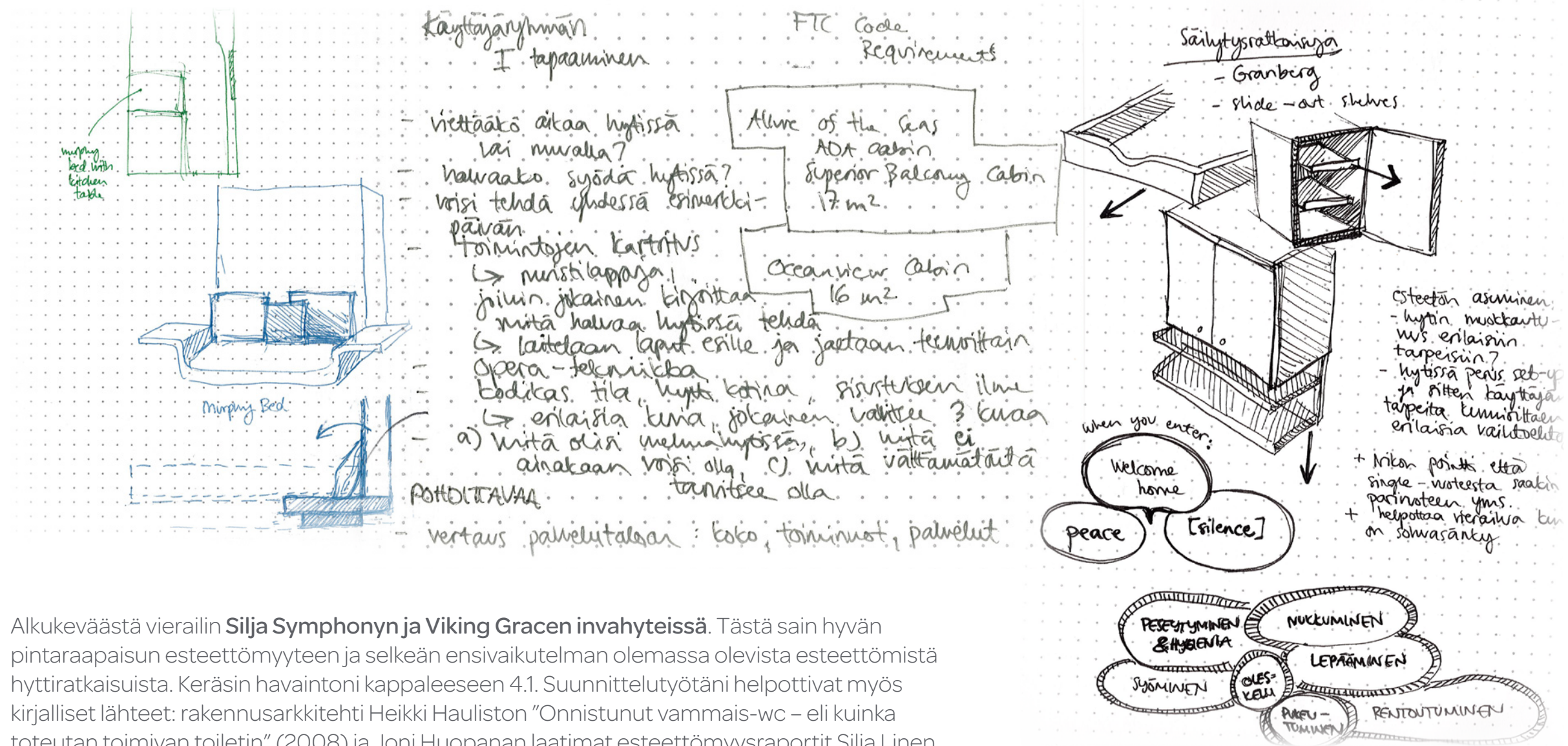
Kuva 9. Tulevaisuudessa teknologia on entistä suurempi osa kaikkien ikäluokkien arkea (Steve Buissine 2014).

Kuva 10. Ajatuskartta opinnäytetyön toteutuksesta.

Kerron opinnäytetyössäni laiva-asumisesta hyvin laaja-alaisena konseptina, mutta itse työ keskittyy **hyttisuunnitteluun**. Laivan asiakkaalle tarjoamat mahdollisuudet vaikuttavat vahvasti hytin toimintoihin ja sisältöön, minkä vuoksi saatan työssä viitata hytin ulkopuolisiin seikkoihin – emme toki voi unohtaa, että **laiva on kokonaisvaltainen mikromaailma**, jossa hytti on vain yksi osanen. Helpottaakseni työni rajaamista päätin keskittää tilasuunnitelman hyttiin, mikä mahdollistaa sen, että voin perehtyä hytin toimintoihin ja yksityiskohtiin tarkemmin opinnäytetyön puitteissa. Hyttisuunnittelun kantavia teemoja ovat **käytettävyys ja kodikkuus, suunnittelun taustalla ovat Design for All sekä laivaympäristön tilasuunnittelulle asettamat vaatimukset**. Design for All –periaatteesta kerron lisää kappaleessa 1.1. Palveluasumiskonseptin kustannuksista ja integroimisesta risteilijään löysin kiinnostavan tutkimuksen yhdysvaltalaisilta lääketieteen tohtoreilta Lindquist ja Golub, jotka julkaisivat vuonna 2004 artikkelin ”Cruise Ship Care: A proposed alternative to assisted living facilities”. Tämä toimi hyvänä taustamateriaalina hyttikotikonseptilleni ja siksi sivuankin tutkimusta tarkemmin kappaleessa 3.1.

Aloitin työni tutustumalla **esteettömään suunnitteluun**, joka minulle oli vielä verrattain vieras aihe prosessin alussa. Tapasin Invalidiliitto Ry:n ja Kynnys Ry:n, joiden kanssa käydyt keskustelut ovat raottaneet esteettömän maailman verhoa ja auttaneet minua ymmärtämään, kuinka ottaa huomioon eritarpeiset käyttäjän työssäni. Tämän jälkeen otin yhteyttä Turun Vanhusneuvostoon saadakseni tarttumapintaa siihen, mitä huomioida suunnittelussa, kun suunnittelen **ikäntyvän kotia**. Järjestimme yhdessä **Kynnys Ry:n ja Turun Vanhusneuvoston kanssa yhteissuunnittelusession**, jossa oli esteettömyysasiantuntijoita, eritarpeisia käyttäjiä sekä konseptista kiinnostuneita eläkeläisiä. Yhteissuunnittelusessio dokumentoitiin, jolloin pystyin palaamaan sessiossa kanssa käytyihin keskusteluihin ja palauttamaan mieleen tapaamisen aikana esiin nousseita huomioita. Session tuloksista kerron tarkemmin kappaleessa 4.2. Täydensin tietoani kirjallisilla lähteillä, joita molemmista aiheista löytyi hyvin. Kynnys Ry:n suunnittelija Johanna Hätönen on tukenut suunnittelutyötäni sekä esteettömyyden että geriatrisen suunnittelun osalta. Suunnitelman loppuvaiheessa kävimme suunnitelmaa läpi Johanna Hätösen kanssa varmistaaksemme, että **tila on esteetön ja ottaa huomioon sekä eritarpeisia että ikäntyneitä käyttäjiä**.

Kuva 11. Otteita opinnäytetyön luonnoskirjasta.

Alkukevästä vierailin Silja Symphonyn ja Viking Gracen invahyhteissä. Tästä sain hyvän pintaraapaisun esteettömyyteen ja selkeän ensivaikutelman olemassa olevista esteettömistä hyttiratkaisuista. Keräsin havaintoni kappaleeseen 4.1. Suunnittelutyötäni helpottivat myös kirjalliset lähteet: rakennusarkkitehti Heikki Hauliston "Onnistunut vammais-wc – eli kuinka toteutan toimivan toiletin" (2008) ja Joni Huopanan laatimat esteettömyysraportit Silja Linen laivoista vuosina 2012-2014. Esteettömyyteen laivaympäristössä sain näkemystä Yhdysvaltojen oikeusministeriön julkaisemasta säännöstöstä **"2010 ADA Standards for Accessible Design"** eli **ADA-standardista**. Kudos Dsign Oy:n suunnittelijoiden mukaan ADA-standardit huomioimalla varmistin sen, että konseptini voidaan sijoittaa kansainvälisiä vesiä seilaavalle risteilijälle.

Ikääntyvän kotia suunnitellessa kirjallisista lähteistä oli suuresti apua, mm. Hätösen ja Verman kirjoittama raportti "Ikäihmiset, asuminen ja teknologia" (2011) käy huolellisesti läpi kotiympäristöä sekä ideoi vaihtoehtoja siihen, miten teknologia voi helpottaa ikääntyvän selviytymistä kotona. Työssäni pohdin myös, että **mitä koti ikääntyvälle merkitsee**, tästä kirjoitti hyvin Vilkkonen artikkelissaan "Koti vanhetessa" (2010).

Hyttisuunnitteluun liittyvää taustatietoa ja osaamista keräsin työpaikaltani sisustussuunnittelutoimisto Kudos Dsign Oy:ltä, jolla on vahva osaaminen laivapuolelta. Koska hyttisuunnittelua käsittelevää, hyvää kirjallista materiaalia löytyy rajoitetusti, keskitin aineistoni **keskusteluihin Kudos Dsign Oy:n suunnittelijoiden kanssa ja aikaisemmista laivaprojekteista tekemiini havaintoihin**. Kerätty materiaali on tuskin kaiken kattavaa, mutta uskon, että se täyttää sille asettamani tavoitteen antaa pintaraapaisu hyttisuunnitteluun ja laivaympäristön vaatimuksiin. Kudos Dsign Oy:n suunnittelijat olivat tukenani viedessäni konseptia eteenpäin.

Opinnäytetyöni aiheeseen perehtyessäni ymmärsin, että rajallinen aika vaatii myös kiinnostavien aiheiden rajaamista suunnittelun ulkopuolelle, jotta työskentely olisi mielekästä ja selkeää. Tästä syystä **rajasin tulevaisuuden asumisen ja tulevaisuuden teknologiaan tutustumisen** opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden ulkopuolelle. Nämä aiheet toisivat varmasti lisäarvoa työlleni, jos päättäisin jatkokehittää sitä eteenpäin. Rajaamalla osan aiheista opinnäytetyöni ulkopuolelle voin keskittyä hytin käytettävyyteen ja kodikkuuteen sekä suunnitella hytin kalusteratkaisut yksityiskohtaisemmin.

Kuten aikaisemmin sanoinkin, olen koko opinnäytetyöprosessin ajan tehnyt töitä kokopäiväisenä suunnittelijana Kudos Dsign Oy:llä, mikä on luonut haasteita opinnäytetyön kanssa työskentelyyn ja aikatauluttamiseen. Opinnäytetyötä tehdessä olen myös asunut töiden vuoksi Turussa, jolloin Vantaalla sijaitsevalle koululle kulkeminen ei ole aina ollut mahdollista. Näistä syistä opinnäytetyön työstäminen on vaatinut paljon itsenäisyyttä ja määrätietoisuutta sekä oma-aloitteista yhteydenpitoa sekä opettajiin että yhteistyökumppaneihin. Työskentelyä helpotti huomattavasti se, että yhteistyökumppanini sijaitsivat pääasiassa Turussa, jolloin tapaamisten järjestäminen onnistui myös työpäivän jälkeen. Opinnäytetyö on siis toteutettu Turussa, vaikka aihevalinnastani johtuen sivuankin kansainvälisiä kohteita ja esimerkkejä.

A close-up photograph showing the hands of two people on a wheelchair. One hand, belonging to an older person, is on the right handle. Another hand, belonging to a younger person, is on the left handle. The wheelchair has a gold-colored frame and a black seat. The background is blurred, showing green foliage and a white building. The title text is overlaid on the left side of the image.

ESTEETÖN HYTTIKONSEPTI - MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

Kuva 12. Matkalla kohti esteettömyyttä (Maxlkt 2016).

3.1 LAIVA-ASUMINEN VAIHTOEHTONA PALVELUTALOLLE

Ikääntyminen ja tulevaisuuden asuminen puhututtavat yhteiskuntaa. Yhteisöllisyyttä ja vanhusten ajatuksia tulevaisuuden asumisesta on kartoittanut Suomessa Niina Rajakoski, joka teetti sähköisen kyselyn Ilmarisen vanhuuseläkepääätöksen saaneille asiakkaille (2017). Kyselyn perusteella oma ja puolison terveydentila vaikuttivat eniten vastaajan muuttosuunnitelmiin. Vastaajista 35% oli kiinnostunut yhteisöllisistä asumisratkaisuista mieluusti sellaisten asukkaiden kanssa, joiden arvomaailma olisi lähellä omaa. **Yhteisöllisessä asumisessa tärkeimpänä pidettiin turvallisuuden tunnetta, mahdollisuutta apuun arjen toimissa, kohtuullista hintaa sekä sosiaalisuutta.** Kyselyssä naiset olivat valmiimpia yhteisölliseen asumiseen kuin miehet. Lähtökohtaisesti **yhteisöllisyys siis herättää kiinnostusta ikääntyneissä** ja todennäköistä on, että **nuorempien sukupolvien vanhetessa yhteisöllisten ja monipuolisten asumismuotojen merkitys vain kasvaa.**

Laivalla asuminen ei ole kansainvälisesti uusi asia, vaikka Suomessa siitä ei juuri puhuta. Kansainväliset risteilijät ovat valtavia mikromaailmoja, joista joillakin risteilijöillä

saattaa olla **yli kymmenen ravintolaa, oma terveydenhuolto, pieni sairaala ja lukuisia eri aktiviteetteja**, kuten kiipeilyseiniä, luisteluratoja, vesipuistoja, kursseja ja viihdeohjelmia. Vaikka hyttejä ei olla suunniteltu pitkäaikaiseen asumiseen, laivoilla asuu myös pysyviä matkustajia. The Telegraphin julkaisemassa risteilyasumista käsittelevässä artikkelissa risteilyasiantuntija Jane Archer kertoo, että Princess Cruisesin laivoilla matkustaa yhteensä yli 100 asukasta. Archer arvelee, että risteilyasumisessa **asiakasta houkuttelevat matkustelun ohella mahdolliset kohtaamiset uusien matkustajien kanssa sekä asumisen kustannustehokkuus:** ruoka, lämmitys ja muu asuminen kuuluvat hintaan. Risteilyopaskirjailija Douglas Wardin mielestä **laivalla matkustaminen on varteenotettava vaihtoehto palvelutaloille** – laiva tarjoaa turvallisen ja mukavan ympäristön, jossa henkilökunta huolehtii asiakkaan tarpeista, terveydenhoitopalvelut löytyvät läheltä ja maisemat vaihtuvat risteilijän matkatessa maasta toiseen. (Smith 2015.)

Kuva 13. Palvelut risteilijällä.

Tuetuista asumispalveluista risteilijällä ovat kiinnostuneet myös **yhdysvaltalaiset lääketieteen tohtorit Lindquist ja Golub**, jotka julkaisivat vuonna 2004 artikkelin ”Cruise Ship Care: A proposed alternative to assisted living facilities”. Tutkimuksessa verrataan risteilijän tarjoamia mahdollisuuksia palvelutaloon. Artikkelissaan Lindquist ja Golub ehdottavat, että lomailun sijaan **risteilijää ajateltaisiin kelluvana palveluasumisen laitoksena**: se tarjoaa asiakkaalle lämpimän ruoan sekä terveydenhuoltoon, siivoukseen ja pyykinpesuun liittyviä palveluja. **Risteilijä on palvelutaloon verratessa kooltaan suurempi ja palveluiltaan monipuolisempi**. Lindquist ja Golub huomauttavat, että suurikokoisen risteilijän kattava terveydenhuolto pystyy vastaamaan laajastikin matkustajan hoitotarpeisiin. Ikääntyvän tarvitsemat lääkkeet olisi mahdollista integroida osaksi ruokailua, jolloin henkilökunta pitäisi huolta, että ikääntyvä ottaisi lääkkeensä aterian yhteydessä. Lääkärit ja sairaanhoitajat voisivat keskustella ja kartoittaa hoidon tarvetta jo ennen kuin uusi asukas muuttaisi laivalle. (Lindquist & Golub 2006, 1951-1952.)

Laiva-asumisen kysynnän selvittämiseksi artikkelissa haastateltiin 60-85-vuotiaita liikunta- ja toimintakykyisiä, seurallisia ihmisiä ja todettiin, että **haastateltavat näkivät risteilijän mahdollisuudet usein parempina kuin perinteiset vaihtoehdot**. Kuitenkin lisättiin, että **tulevaisuuden sukupolville laiva-asuminen on todennäköisesti luontevampi vaihtoehto eläkepäivien viettoon**, kun taas nykypäivän sukupolvi arvostaa enemmän perinteisiä asumismuotoja. (Lindquist & Golub 2006, 1953.)

Lindquist ja Golub halusivat selvittää, kuinka laiva-asuminen vaikuttaisi ikääntyvän talouteen ja kokemukseen elämän miellekkyydestä. Kokonaiskustannusten selvittämiseksi käytettiin Markovin ketjua ja laskettiin vanhukselle aiheutuvat kustannukset 20 vuoden ajalta sekä laiva-asumisesta että nykyisistä palveluasumismuodoista. Laiva-asumisen nettokokonaiskustannus oli **\$230 497 (n. 216 990 €)** ja vaikutus elämän mielekkyyteen oli 1,97, kun taas perinteisillä vaihtoehdoilla nettokokonaiskustannus oli **\$228 075 (n. 214 710 €)** ja vaikutus elämän mielekkyyteen 1,65. **Markovin ketjun mukaan laiva-asuminen tuli hieman kalliimmaksi, mutta vaikutti vanhuksen elämän mielekkyyteen tehokkaammin**. Voidaan siis ajatella, että palveluasumiskonsepti risteilijään integroituna olisi varteenotettava vaihtoehto perinteisille palveluasumismuodoille. (Lindquist & Golub 2006, 1953-1954.)

Table 1. Similarities Between Assisted Living and Cruise Ship Travel		
Service	Assisted Living	Cruise Ship Travel
Studio with single bath	Yes	Yes
Walk-in shower	Yes	Yes
Meals provided	Optional	Yes
24-hour physician available	No	Yes
Assistance available	Yes	Yes
Escort to meals	Optional	Yes
Cable television	Yes	Yes
Housekeeping services	Optional	Yes
Laundry services	Optional	Optional
Hair salon services	Optional	Optional
Security services	Yes	Yes
Entertainment available	Yes	Yes

Kuva 14. Palvelutalon ja risteilijän tarjoamien palveluiden vertailu (Lindquist & Golub 2006, 1952).

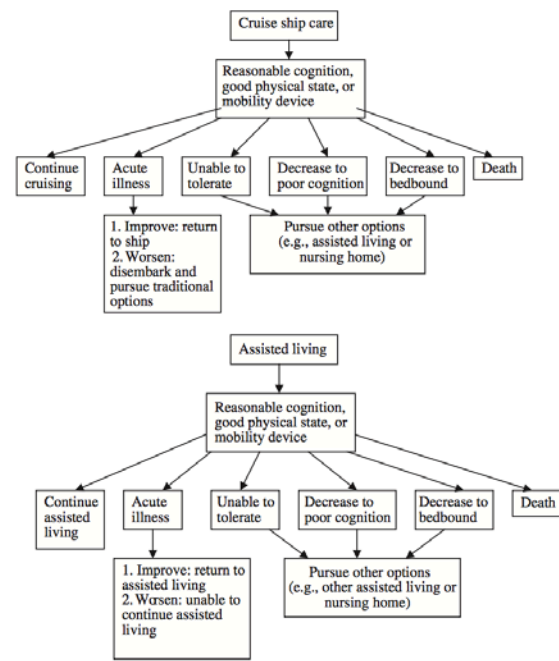

Figure 1. Representative decision tree comparing cruise ship care with traditional options.

Kuva 15. Käyttäjän päätöspolkujen vertailu risteilijällä ja perinteisessä palveluasumisessa (Lindquist & Golub 2006, 1953).

3.2 ESTEETTÖMYYS LAIVAYMPÄRISTÖSSÄ

Esteettömyysohjeistuksia löytyy nykypäivänä runsaasti, mutta **suositusten välillä voi olla suuriakin eroja**. Silja Linelta saamiini esteettömyyskartoituksiin oli käytetty apuna International Maritime Organizationin eli IMO:n vuonna 1996 julkaisemaa ohjeistusta "Recommendation on the design and operation of passenger ships to respond to elderly and disabled persons' needs". Ohjeistus on kuitenkin nyt yli 20 vuotta vanha ja kokonaisuudessaan vain 9 sivua, joten halusin löytää kattavamman näkökulman esteettömän tilan suunnitteluun. Kudos Dsign Oy:n kanssa käymieni keskustelujen perusteella päädyin lopulta valitsemaan työni tueksi **Yhdysvaltojen oikeusministeriön julkaiseman säännösten "2010 ADA Standards for Accessible Design", lyhyemmin ADA-standardit**. ADA-lyhenne viittaa vuonna 1990 säädettyyn vammaisten ihmisoikeuslakiin "the Americans with Disabilities Act" (National Network 2017). ADA-standardit sisältävät kaiken kaikkiaan melkein 300 sivua ja sieltä löytyy monipuoliset ohjeet uusiin ja vanhoihin kohteisiin sekä yksityiselle että julkiselle puolelle. Säännöstö sisältää paljon yksityiskohtaisia kuvia tarkempaan mitoitukseen ja tilasuunnitteluun. Mitat ilmoitetaan sekä tuumina että millimetreinä. Standardit tarjoavat hyvän selkärangan hyttikonseptilleni, joka sijoittuu kansainväliselle risteilijälle ja liikkuu myös amerikkalaisilla vesillä.

ADA-standardit eroavat hieman Suomen esteettömyysohjeista. **Pyörähdysympyrän halkaisija on aavistuksen suurempi, 1525 mm, tai vaihtoehtoisesti T-muotoinen pyörähdystila, jossa pyörätuolikäyttäjä mahtuu kääntymään.** Säännöstössä on selkeästi eroteltu kulkuväylät ja vähimmäistilavaatimukset erilaisille ovityypeille ja lähestymissuunnille. Mikäli käyttäjä lähestyy tavallista saranaovea edestäpäin, oven eteen tulee jättää 1220 mm tilavaraa. Mikäli käyttäjä lähestyy saranaovea kulmasta, tilaa tulee jättää 1525 mm jos ovi avautuu sisäänpäin ja 1065 mm jos ovi avautuu ulospäin. **Eniten eroavaisuuksia löytyy ohjeista kylpyhuoneen suunnittelussa:** ADA-standardeissa on tarkasti määritelty tukikahvojen sijainti ja määrä, eikä wc-istuinta vaadita ottamaan irti seinästä kuten Suomessa on tapana. (ADA Standards for Accessible Design 2010, 106-107, 121-123, 156, 162.) Sääntöjä on paljon ja moni varmaan pohtiikin, että ovatko ne enemmän rajoite kuin hyöty, mutta mielestäni selkeä linjaus vähentää käytettävyydevirheiden määrää ja takaa helpon tavan lähestyä esteetöntä suunnittelua myös silloin, kun aiheesta ei ole ennestään paljoa tietoa. Vastaavanlainen säännöstö olisi varmasti hyödyllinen Suomessakin, jotta esteettömien tilojen laatu paranisi ja yhtenäistyisi.

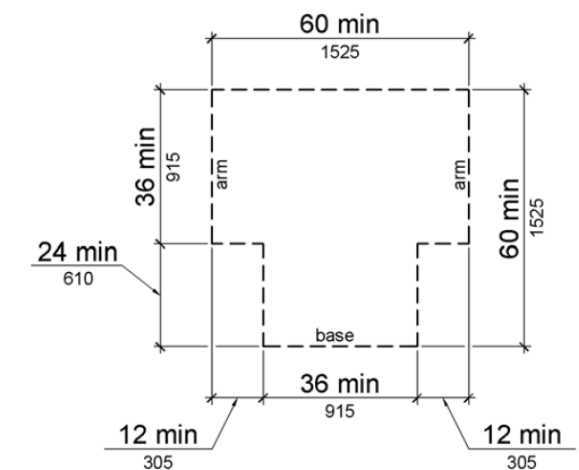

Figure 304.3.2
T-Shaped Turning Space

Kuva 16. T-muotoinen pyörähdystila (ADA Standards for Accessible Design 2010, 107).

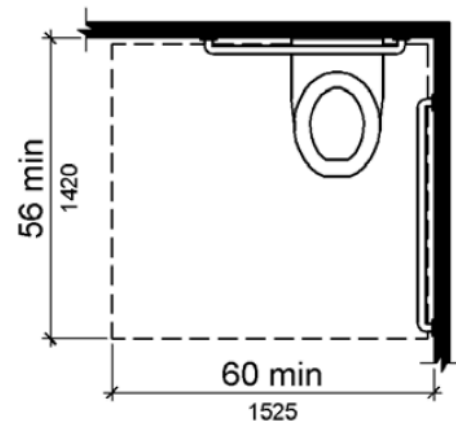

Figure 604.3.1
Size of Clearance at Water Closets

Kuva 17. WC-istuimen tilavaraus (ADA Standards for Accessible Design 2010, 162).

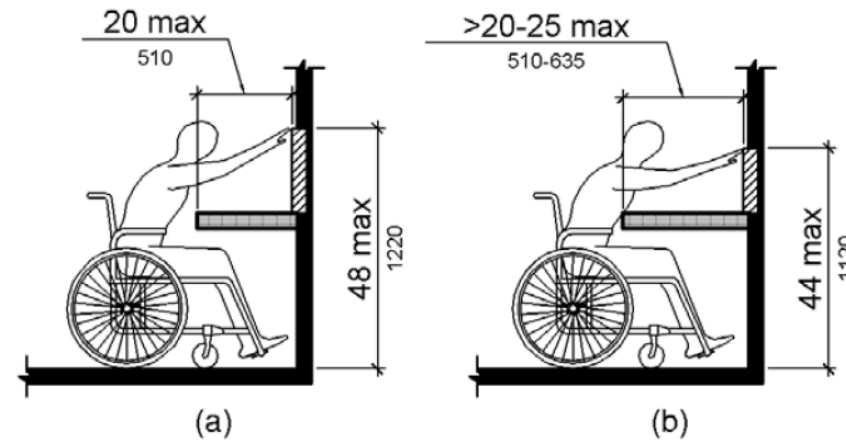

Figure 308.2.2
Obstructed High Forward Reach

Kuva 18. Ulottuminen pyörätuolista, kun taso edessä (ADA Standards for Accessible Design 2010, 114).

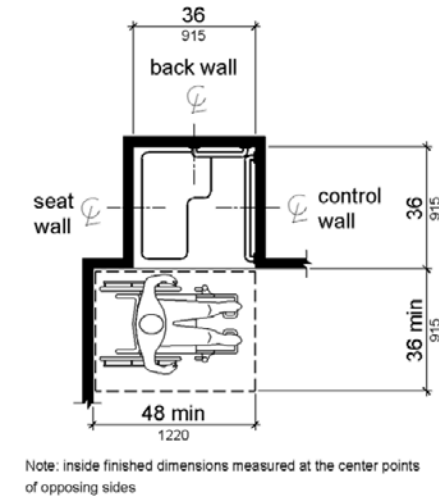

Figure 608.2.1
Transfer Type Shower Compartment Size and Clearance

Kuva 19. Penkillisen suihkun vähimmäistilavaraus (ADA Standards for Accessible Design 2010, 175).

Esteetön suunnittelu laivaympäristössä asettaa erityisiä turvallisuuteen liittyviä tarpeita. Kudos Dsign Oy:llä työskennellessäni olen oppinut, että turvallisuus laivassa ylipäätään on tärkeää matkustajille ja siksi myös olennainen osa suunnittelua. Suunnittelijan tulee huomioida **nopea ulospääsy tilasta** hätätilanteen sattuessa ja että **hätätilanne kommunikoidaan sekä kuulo- että näköaistille**. Kynnys Ry:n kanssa kävimme läpi tavallisimpia tarpeita, joita erityistarpeisella käyttäjällä on laivatilan esteettömyydestä. Laivan liikkeet ja värinä voivat aiheuttaa äkillisiä horjahduksia, joten **teräviä kulmia ja reunoja tulisi välttää** - kuten laivaympäristössä yleensäkin. Pyörätuolikäyttäjiin laivan liike vaikuttaa erityisesti, joten **lattian on hyvä olla liukumaton ja tasainen**. Mikäli lattiassa on matto, sen tulisi olla tarpeeksi lyhytkarvainen, että se ei ohjaisi pyörätuolin liikettä. **Kynnyksiä ja liuskoja tulisi välttää** tai ainakin merkitä ne erottuvasti lattiapinnasta. Korkeat paloturvallisuusvaatimukset usein johtavat siihen,

että oviaukoissa käytetään kynnystä ja ovi on raskas eikä pysy paikoillaan itsestään. Tämä on haastava yhdistelmä monelle erityistarpeiselle käyttäjälle ja raskas, kynnyksellinen ovi on varmasti vaikeakulkuinen kenelle tahansa matkustajalle. **Sähköisesti avattavat ovet helpottaisivat kulkua** tällaisten oviaukkojen kohdalla. **Opasteiden ja ohjeiden tulisi olla selkeitä**, tekstit tehty riittävän suurella kirjainkoolla sekä pistekirjoituksena. Näkövammaisen matkustajan tulisi löytää laivasta paikka, jossa ulkoiluttaa opaskoiraa. Suunnittelijan tulisi muistaa jättää **riittävä tilavaraus esteettömälle kululle** ja pitää **toiminnot saavutettavina** pienessäkin tilassa. Esteettömään hyttiin liittyviä huomioita käsittelen kappaleissa 4.1.

3.3 HYTTISUUNNITTELU

Hyvästä hyttisuunnittelusta on vaikea löytää kirjallisia lähteitä, ja tästä syystä käännyin Kudos Dsign Oy:n puoleen kerätessäni aineistoa työni tueksi. Tähän kappaleeseen kirjaamani asiat ovat peräisin omista huomioistani laivaprojektien parissa työskennellessäni ja Kudos Dsign Oy:n suunnittelijoilta, joiden kanssa olen keskustellut hyttisuunnittelusta ja sen erityisistä haasteista. Hyttisuunnittelussa ehkä tärkeintä on muistaa se, että suunnittelun lähtökohtiin vaikuttavat vahvasti asiakas eli tilaaja ja laivan rakentaja eli telakka. Tästä johtuen **jokainen laivaprojekti voi olla jo lähtötilanteeltaan hyvin erilainen**. Laivan tiloja mitoitetaan huomattavasti pienemmiksi kuin maapuolella olevia kohteita. Laivan rakennuttaminen on tilaajalle kallis projekti, ja siksi laivan tuottavuus halutaan maksimoida. Käytännössä tämä usein tarkoittaa sitä, että hyttejä halutaan laivaan niin monta kuin mahdollista – näin laivaan voidaan majoittaa enimmäismäärä asiakkaita. Hytissä ei välttämättä tarvitse olla paljoa ylimääräistä tilaa, sillä asiakas viettää päivän tavallisesti muualla kuin hytissä, jolloin hytin tärkeimmät tehtävät ovat tavaroiden säilytys ja asiakkaan majoitus.

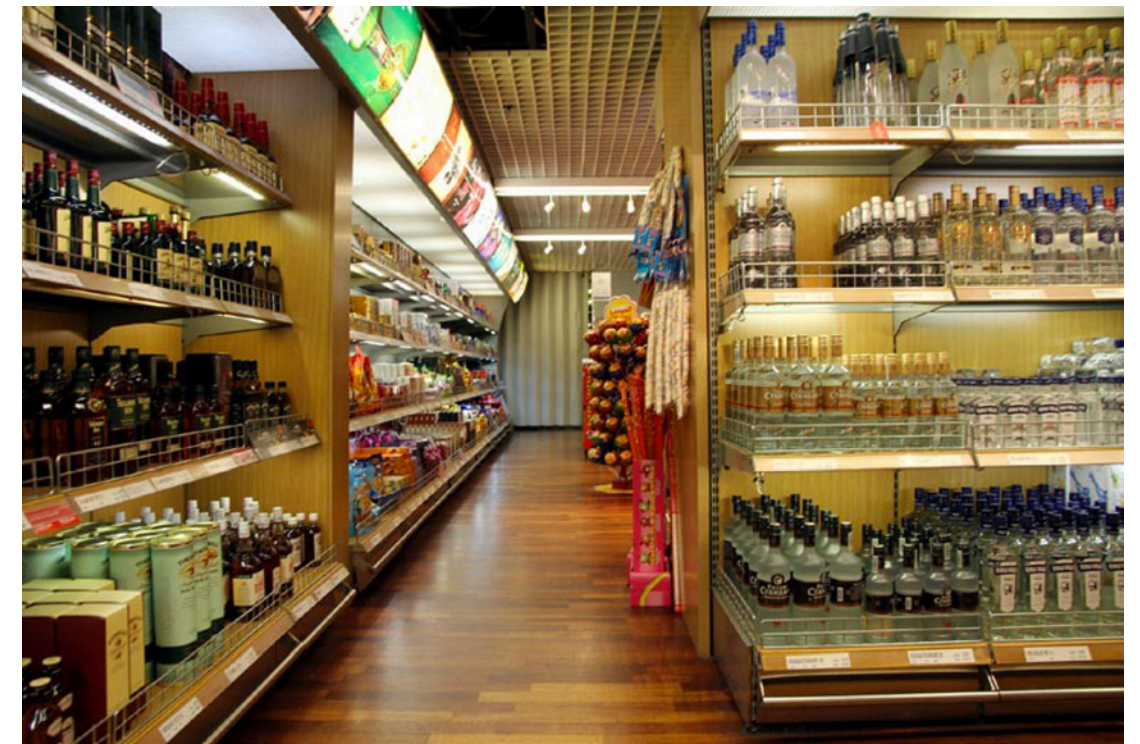
Hytit tuotetaan yleensä moduuleina, jolloin ne rakennetaan muualla, siirretään laivaan lähes valmiina ja viimeistellään asennuksen jälkeen. Moduulirakentamisessa suositellaan, että samaa moduulia tai samoja moduuleja olisi mahdollisimman monta, sillä se on kustannustehokkaampaa ja tasavertaisempaa asiakkaille. **Kylpyhuone on tyypillisesti oma erillinen moduulinsa** ja sen alapohja on korkeampi kuin huoneessa: tämä mahdollistaa viemärin kuljettamisen lattian kautta putkiverkostoon. Hytin ylä- ja alapuolella kulkee paksu teräsrakenne, jossa viedään laivan tekniikkaa. Invahyteissä kylpyhuoneeseen johtaa tavallisesti luiska, joissakin tapauksissa alapohja tuodaan samalle tasolle ja kylpyhuoneen viemärointi leikataan teräksestä läpi. Yksittäistapauksissa teräskannen leikkaaminen on mahdollista, mutta useamman aukon kohdalla menetettäisiin moduulirakentamisen edut, joten se ei ole suositeltavaa. Samasta syystä sähkö ja tekniikka johdetaan hyttimoduulin sisällä joko lasketussa alakatossa tai hytin sisäisissä kalusteissa. **Tekniikalle tulee jättää tilavaraus**, vaikka hytin seinät muuten ovatkin ohuempia.

Kuva 20. Hyttisuunnittelussa huomioitavia asioita.

Hytin huollettavuuden kannalta tärkeää on **huoltokolmion sijainti**. Huoltokolmioksi kutsutaan laivassa kohtaa, jossa **koko laivan läpi kulkee pystysuoraan huoltoa vaativa tekniikka**: vesijohto, ilmanvaihto, viemärointi, sähkö ja palosammutus. Hyttisuunnittelussa kylpyhuonemuoduli sijoitetaan huoltokolmion viereen niin, että käytävän luukusta voi operoida putkia. Käytännössä **kylpyhuonemuodulin kaikki putket kuljetetaan huoltokolmioon** joko pintavetoina tai upotettuina seinärakenteeseen. Wc-istuin sijoitetaan tyypillisesti seinään kiinni ja suoraan huoltokolmion yhteyteen. Toimivassa kylpyhuoneessa suihkun, wc:n ja käsienpesualtaan putket ovat helposti huollettavia ja lähellä huoltokolmiota. Huoltokolmion tarkat tilavaraukset tulevat aina telakalta, joka määrittelee koon laivakohtaisesti.

Hytissä, niin kuin laivalla muutenkin, on tärkeää huomioida hytin **turvallisuus**. Hätäpoistumistien tulee olla selkeästi ilmoitettu, ja hyttiä suunniteltaessa on varmistettava, että asiakas pääsee poistumaan hytistä nopeasti ja helposti. Valaistuksessa on otettava huomioon, että hytissä on erillinen hätävalaistus mahdollisen sähkökatkon varalta. Hytin sisäovien tulee aueta myös hätätilanteessa: esimerkiksi pienen kylpyhuoneen saranaoven tulee avautua ulospäin, jotta asiakas ei kylpyhuoneeseen pyörtyessään estä henkilökuntaa pääsemästä sisälle. Turvallisuus tarvitsee huomioida kalusteita ja hytin yksityiskohtia myöten: **teräviä nurkkia tulee välttää ja kulkureitillä olevat nurkat on hyvä pyöristää**. Helojen tulee olla muodoiltaan yhtä lailla käyttäjäystävällisiä niin, että asiakkaan sormet eivät voi jäädä kahvan väliin, eivätkä vaatteet saa tarttua kiinni heloihin asiakkaan kulkiessa hytissä. **Laivan liikkeet ja värinä eivät saa vaikuttaa kalusteisiin** – laatikostojen tai kaappien ovet eivät saa avautua ja avohyllyjen reunoilla on oltava pienet kaiteet tai reunat, etteivät tavarat tipu hyllyiltä aallokossa.

Kuva 21. Silja Symphonyn Tax Free -kaupassa on metalliset kaiteet estämässä pulloja tippumasta hyllyiltä aallokossa (Joni Huopana 2012).

Kuten puolijulkisissa tai julkisissa tiloissa muutenkin, tulee hyttisuunnittelussa ottaa huomioon tilan **kestävyys ja siivottavuus**. Tasojen ja kalusteiden tulee kestää tuen ottamista ja tarttumista, joita laivan äkilliset liikkeet voivat aiheuttaa. Hyttejä siivotaan säännöllisesti, jolloin siivoamisen helppous ja vaivattomuus ovat tärkeitä arvoja suunnittelussa. Mikäli tasossa on kohotettu reuna, voi siihen jättää pienen loven, josta siivooja saa pyyhittyä liat pois. Kiiltäviä pintoja, jotka peilaavat sormenjälkiä, kannattaa käyttää varoen. Monimutkaiset pintaan leikatut kuviot pölyntyvät helposti samoin kuin avohyllyt: kuitenkin on muistettava, että avohyllyt ovat myös asiakkaalle käytännöllisiä, joten niitä ei tarvitse jättää käyttämättä.

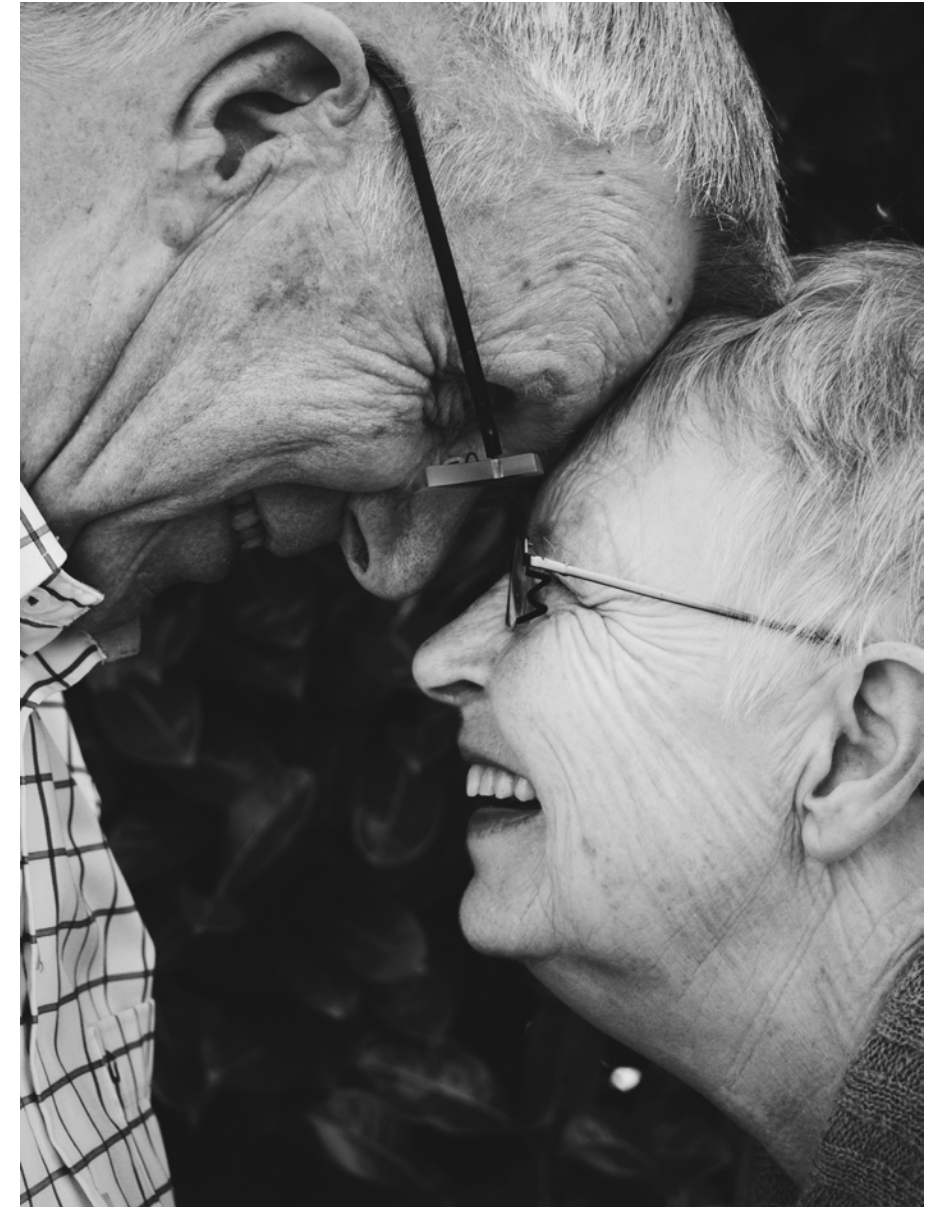
Materiaaleja valitessa tulee muistaa, että **laivan painorajoitusten takia materiaaleissa on hyvä suosia kevyitä vaihtoehtoja**. Rakenteissa kulkeva teräs on painava massa laivassa, joten sisustuksessa alhainen paino on suositeltavaa. Julkisen tilan vaatimusten mukaisesti materiaalien tulee olla paloturvallisia – tavallisesti tilaaja vaatii, että vähintään kankailla on **hyväksytty IMO-sertifikaatti** (the International Maritime Organization), joka takaa sen, että kangas sopii laivaympäristöön. Kangas on mahdollista palosuojata, mutta suojaus lähtee pestäessä ja kovettaa kangasta hieman. IMO-sertifiointia on kankaiden lisäksi joillakin seinä- ja lattiamateriaaleilla. **Materiaalien tulee kestää tärinää ja liikettä**: laivan liike kohdistaa jatkuvaa jännitettä teräsrakenteeseen, mikä saa sen taipumaan. Kylpyhuoneen lattiaan on hyvä valita pieni laatta, sillä isot laatat eivät kestä teräsrungon liikkumista. **Tekstiilit sekä pehmeät ja kumiset pinnat parantavat tilan akustiikkaa** ja vähentävät laivan liikkeestä ja teräksestä aiheutuvaa tärinää. **Suosittuja materiaaleja laivassa ovat tekstiilien lisäksi laminaatit, vinyylit, muovikalvot, alumiini, pienikokoiset, ohuet laatat ja lasi pienissä määrissä**.

Alakatossa suositaan usein alumiinista alakattopanelointia. Etuna tässä on se, että yksittäin irrotettavat paneelit mahdollistavat alakaton tekniikan huollon helposti ja vaivattomasti. Alakattoon integroitu valaistus on turvallisuuden lisäksi tärkeä tunnelmanluoja. Koristevalaisimet tekevät hytistä viihtyisän, mutta ne eivät saa helistä liikkeen aikana ja niiden kiinnitys tulee suunnitella tarkkaan. Riippuvalaisimet ripustetaan kiinteään metalliputkeen, jotta ne eivät heilu laivan liikkeessä. **Hyvä nyrkkisääntö on, että valaisimen tulisi kestää, vaikka siihen tarttuisi**. Oman työni kannalta hyttisuunnittelussa korostuvat eniten **turvallisuus, kestävyys ja viihtyisyys**. Nämä ajurit mukanani voin luoda kodikkaan, mutta käyttäjäystävällisen hyttikonseptin, jossa asukas viihtyy.

3.4 IKÄÄNTYVÄN KOTI

Kulttuurissamme pidetään itsestäänselvyytenä, että ikääntyvä haluaa jatkaa itsenäistä ja muista riippumatonta elämää silloinkin, kun toimintakyky heikkenee. **Oman kodin ajatellaan vastaavan ikääntyvän muuttuviin tarpeisiin paremmin** kuin ikävältä kuulostava laitos tai vanhainkoti. Käsitys ei ole myöskään täysin perusteeton, kun otetaan huomioon kotiin yleisesti liitetty, ihmisen hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavat ominaisuudet: johonkin kuulumisen kokemus, sosiaalisen vuorovaikutuksen ehtojen kontrollointi, henkilökohtainen tila ja yksityisyys tai omaksi koettu ympäristö. Toisaalta **kodissa asumiseen voi liittyä käytännön hankaluutta, yksinäisyyttä, turvattomuutta ja riskejä**, jolloin ikääntynyt alkaa kaivata mahdollisuutta arkea helpottaviin palveluihin. Jos ikääntyneellä olisi mahdollisuus valita asumismuoto, jossa hän voisi toteuttaa **itsenäistä elämää turvallisesti, yhteisöllisesti ja saaden tarvittavia palveluja tarpeen mukaan**, tämä vaihtoehto voisi olla jopa mielekkäämpi kuin oma, rakas koti. (Vilkko 2010, 213-214.) Kanadalainen Anne Martin-Matthews (2007, 233) korostaa, että usein yhteisöllinen hoiva tai lääketieteellinen hoito ja sen kehittäminen otetaan paremmin huomioon kuin kodin merkitys ja vaikutus ikääntyvän terveyteen. Vilkon (2010, 216) mukaan ihmisen hyvinvoinnin kannalta kuitenkin vähintään yhtä tärkeä kysymys on kodin merkitys yksilölle: **miten vanheneminen vaikuttaa kodin käsitykseen ja voiko koti vaihtaa paikkaa?** Rowles (2006, 28) nostaa esille **kodin tekemisen prosessin**: miten kodin tekeminen ja sen tunnun ylläpitäminen kehittyvät ihmisen ikääntyessä? Kuinka asuttavaa tilaa tulisi muokata, jotta se tuntuisi kotoisalta ja herättäisi johonkin kuulumisen tunteen?

Koti on henkilökohtaista tilaa, jossa ihmisen yksityisyys ja itsenäisyys toteutuvat. Kodissa ihmisen identiteetti korostuu ja konkretisoituu. Kun koti ei enää tarjoa tukea ja turvaa, ikääntyvä voi olla valmis muuttamaan elämänsä säilyttääkseen oman hyvinvointinsa ja itsenäisyytensä. Koti on laaja, monimutkainen käsite, jonka jokainen ihminen määrittelee itselleen ja johon vaikuttavat mm. omat asumisen kokemukset, elämänkulun vaihe ja kulttuurin tarjoamat asumismallit. Koti tehdään monta kertaa elämän aikana, erilaisissa tilanteissa ja erilaisista materiaaleista. Aikamme hyvän vanhenemisen malli kahlitsee elämän jatkuvuutta paikan jatkuvuuteen, vaikka tämä ei välttämättä ole hyväksi ikääntyvälle. **Koti kyllä kulkee ihmisen mukana globaalissa maailmassa.** (Vilkko 2010, 230-233.)

Kuva 22. Koti on muutakin kuin fyysinen tila: se on läheisyyttä, turvallisuutta, yksityisyyttä ja sen jakamista muiden kanssa (Lotte Meijer 2016).

Ikääntyminen tuo väistämättä muutoksia ihmisen elämään, ja biologisen vanhenemisen vaikutukset nähdään terveessäkin henkilössä **yleensä 80 ikävuodesta eteenpäin** (Niemi 2012, 5). Kun toimintakyky heikkenee, arkiset askareet muuttuvat haasteellisimmiksi ja vievät enemmän aikaa kuin ennen. Ikääntyneen toimintakykyyn vaikuttavat tavallisesti **sairaudet** ja **aistien heikkeneminen**. Liikkumista hankaloittavat nivelten kulumat, osteoporoosi tai lihaskato. Näkökyky ja syvyysnäkö heikkenevät ja silmät reagoivat herkemmin tuuleen, valoon ja lämpötilan vaihteluihin. Samalla ikääntyneen häikäistymisherkkyys lisääntyy silmän sopeutuessa entistä hitaammin valaistusvoimakkuuden vaihdoksiin. Ikääntyvä tarvitsee enemmän valoa ja kontrasteja voidakseen hahmottaa maailmaa helpommin. Näiden lisäksi heikentyvät kuulo- sekä tuntoaisti, jolloin kehon lämmönsäätelykyky ja lämpötilojen aistiminen vaikeutuvat. (Hätönen & Verma 2011, 7-8.)

Ikääntyvän toimintakyvyn heiketessä **kasvaa alttius kaatumiselle sekä tapaturmille**, mikä voi vaarantaa ikääntyneen turvallisuutta kotona. Tutkimusten mukaan ikääntyneet myös kokevat turvattomuuden tunnetta nuorempia ikäryhmiä enemmän. Tampereella tehdyn kyselyn mukaan ikääntyneiden turvallisuuden tunnetta lisäsivät **hyväksi koettu terveydentila, tutut naapurit, valaistus, asunnon turvalukitus ja mahdollisuus liikkua turvallisesti**. (Niemi 2012, 3-5.) Voidaan siis ajatella, että turvallisesti suunniteltu koti lisää turvallisuuden tunnetta.

Hätönen ja Verma (2011) ovat laatineet artikkelin ”Ikäihmiset, asuminen ja teknologia”, jossa käydään tiloittain läpi ikääntyvän asumista ja teknologian hyödyntämistä kotiympäristössä. Artikkelissa korostetaan esteettömyyttä ja Design for All –periaatetta, joten se sopii hyvin lähdemateriaaliksi työhöni. Hätönen ja Verma korostavat, että **koti on ennen kaikkea koti** ja siksi sinne tulisi järjestää paikka asukkaalle muistoille ja rakkaille esineille. Eteisen naulakon tulee olla sopivalla korkeudella tai vaihtoehtoisesti useilla eri korkeuksilla niin, että se ei aiheuta törmäysvaaraa asukkaalle. Eteisen yhteyteen on hyvä varata **istumatila kenkien laittamiseen tai riisumiseen**. Lisäksi kannattaa varata tilaa apuvälineille – tosin useat ikääntyneet pärjäävät omassa asunnossaan ilman apuvälinettä ja turvautuvat siihen vasta asunnon ulkopuolella. (Hätönen & Verma 2011, 37, 40.)

Kuva 23. Ikääntyvän kodissa huomioitavia asioita.

Sähkökäyttöiset, säädettävät kaapit ja tasot ovat ikääntyneelle vaivattomia ja mukautuvat hyvin asukkaan muuttuviin tarpeisiin. Korkeisiin kaappeihin voi harkita hissiä, joka laskee vaatetangon tai hyllyn alas ilman kurottelua. Kylmälaitteet tulisi asettaa korkeudelle, että niihin on helppo ulottua. Laitteen vierelle kannattaa varata laskutilaa. **Ulosvedettävät laatikot tai apteekkarikaapit ovat hyviä ja helppokäyttöisiä ikääntyneelle.** Asunnon viihtyisyys ja asukkaan tarpeisiin soveltuvat huonekalut sekä käytännölliset säilytystilat kannustavat omatoimisuuteen. Tärkeää olisi, että ikääntynyt voisi ottaa **ympärillä olevista kalusteista tarvittaessa tukea**, jolloin apuvälinettä ei välttämättä tarvita sisätiloissa ollenkaan. Kylpyhuoneessa paras vaihtoehto olisi kynnyksetön ja tasoeroton tila, jossa olisi tarpeeksi karhea lattiapinta. Jos wc-tilat ovat pienet, sinne on vaikea päästä apuvälineen kanssa, mikä korostaa tukikaiteiden merkitystä suunnittelussa entisestään. Käsienpesualtaalle olisi tärkeää varata esteetön kulku ja harkita korkeussäädettävää allasta. **Altaaseen kiinnitetty tukikaide luo turvallisuuden tunnetta ja parantaa ikääntyneen mahdollisuuksia pärjätä itsenäisesti.** Suihkun tulisi olla kylpyhuoneessa niin, että lattia jatkuu saumattomasti ilman tasoeroja. Tästä syystä suihkunurkkaus on kylpyhuoneeseen turvallisin ratkaisu. (Hätönen & Verma 2011, 41-43, 45, 49-50.)

Näkökyvyn heikentymisen myötä suunnittelussa korostuvat **kontrastien ja valaistuksen hyödyntäminen** tilan hahmottamisen helpottamiseksi. Värien erottelukyky myös voi muuttua, mutta **mieltymys väreihin ja niiden merkitys ei vähene.** Tummat kalusteet erottuvat selkeämmin vaaleaa seinää vasten ja esimerkiksi vaalean seinän ja lattian rajapintaa voi korostaa tummilla lattialistoilla. **Hyvä yleisvalaistus luo tunnelmaa** ja antaa mahdollisuuksia erilaisten valaistustilanteiden luomiseen, mutta on tärkeää muistaa myös **riittävä kohdevalaistus** avuksi tarkkuutta vaativiin arjen askareisiin. Jos asukas herää yöllä käymään kylpyhuoneessa, on tärkeää, että valaistus ei häikäise ikääntyvän silmiä. **Hidas kirkastuminen auttaa silmää sopeutumaan eri valaistustilanteisiin.** Valaistustilanteita voi luoda painikkeilla tai säätimellä ja mahdollisuuksia säätää valaistusta tulisi olla useammassa paikassa. Suora auringonvalo häikäisee vanhusta helposti – ikkunoissa olevat automaattiset aurinkosuojat voisivat helpottaa vanhuksen arkea päästämällä valoa huoneeseen auringonvalon määrästä ja voimakkuudesta riippuen. (Hätönen & Verma 2011, 51-53).

Aineistoon perehtyessä oli kiinnostavaa huomata, että **esteetön suunnittelu ja ikääntyvälle suunnittelu kulkevat hyvin pitkälle käsi kädessä** ja palvelevat toisiaan. Kuitenkin on otettava huomioon, että ikääntyminen vaikuttaa meihin kaikkiin biologisesti, jolloin keho ja kehon toiminnot muuttuvat merkittävästi. Haluankin ottaa työssäni kantaa siihen, kuinka **tila voisi tukea ja helpottaa ikääntyvän arkea ja itsenäisyyttä.**

4 SUUNNITTELUPROSESSI

Kuva 24. Uuteen kotiin muuttavalle on tärkeää saada itselle
rakkaimmat tavarat ja muistot mukaan. (Karolina Grabowska 2014).

4.1 TUTUSTUMINEN ESTEETTÖMIIN HYTTEIHIN

Kuten totesin kappaleessa 1.2, sain tutustua sekä Tallink Silja Linen että Viking Linen invahytteihin. Kerron ensin helmikuisesta vierailustani Silja Symphonylla ja sen jälkeen esittelen havaintojani vierailultani Viking Linen Gracella maaliskuussa. Kiinnostavaa oli kuulla, miten esteettömiin ratkaisuihin oli päädytty sekä millaista palautetta asiakkailta oltiin saatu hyteistä ja niiden käytettävyydestä. Molemmilla laivoilla huomattavissa oli se, että laivojen suunnittelussa kuljetaan esteettömyyttä kohti, mutta työtä tälläkin saralla on vielä tehtävissä ennen kuin voidaan sanoa, että hytit ovat täysin tasa-arvoiset ja esteetön tila suunniteltu myös esteettiseksi.

Silja Symphonylla tutustuin **kahteen esteettömään hyttityyppiin**. Laivaa esitteli Tallink Silja Linen viestintäjohtaja Marika Nöjd yhdessä hotellipäällikön kanssa. Silja Symphonylla on kaiken kaikkiaan 13 esteetöntä hyttiä, joista 12 on pienempiä 14 neliön hyttejä ja yksi 22,4 neliön Commodore-luokan hytti (AS Tallink Grupp 2015). Kierroksella pääsin vierailemaan A- ja Commodore-luokkien invahyteissä. Kiinnostavaa oli erityisesti hyttien erilaisuus: **A-luokan invahytti oli laivan alkuperäisiä hyttejä vuodelta 1991, kun taas Commodore-luokan hytti oli lisätty vuoden 2014 kunnostuksessa**. Tallink Silja Line on teettänyt esteettömyyskatsauksia kaikkiin laivoihinsa vuosina 2012-2014. Marika Nöjd jakoi minulle ystävällisesti **sähköpyörätuolilla kulkevan Joni Huopanan (2012, 2014) kirjoittamat raportit**, joihin vertasin omia huomioitani vierailuni jälkeen. Lisäksi käytin **esteettömän matkailun asiantuntijan Sanna Kalmarin Palmuasema-blogiin kirjoittamaa tekstiä Commodore-luokan invahytistä**. Tekstissään Kalmari analysoi vapaamuotoisesti hytin viihtyvyyttä ja soveltuvuutta sähköpyörätuolikäyttäjälle. Näin sain yhdistettyä omat havaintoni suunnittelijana sekä käyttäjän ja asiantuntijan näkemykset hyttien soveltuvuudesta ja viihtyvyydestä.

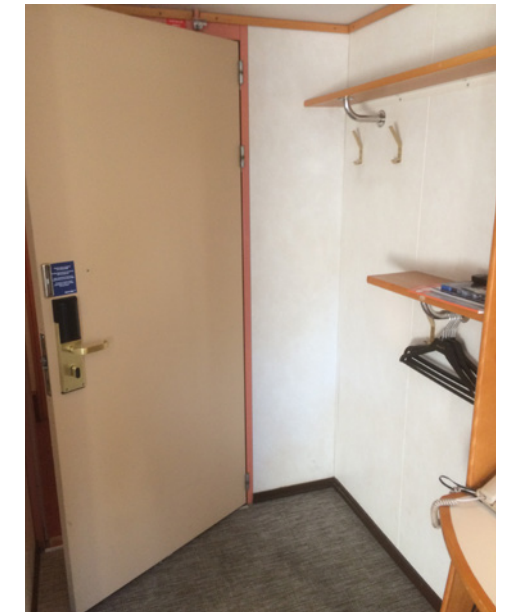
Kuva 25. Silja Line Symphony'n A-luokan invahytti. (Joni Huopana 2012).

Kuva 26. Sähköllä kääntyvä sänky.

Kuva 27. Lukuvalon katkaisijaan on vaikea yltää pyörätuolista, jos ei ole sängyllä.

Kuva 28. Leveä sisäänkäynti ja naulakot kahdella korkeudella.

A-luokan 14 neliön invahytti oli **kompakti** ja ulkonäöltään suoraan 90-luvulta, kuten osasinkin odottaa. Hytissä oli kaksi sänkyä, joista toinen oli tavallisesti käännettävä peti, toinen taas kääntyi sähköisesti johdolisella painikkeella. Toinen sänky käännettynä hytti tuntui tilavalta kuten sisäänkäyntikin, mutta kolmen henkilön kesken hytissä seisoskellessa väljyyden tunne hävisi nopeasti. **Sängyn lukuvalaisimeen voi olla vaikea yltää pyörätuolista**, jos käyttäjä ei kurota sitä sängystä käsin. Saman havainnon oli tehnyt Joni Huopana raportissaan (2012). Raportissaan hän myös toteaa, että invahytti olisi kaivannut **enemmän sähköpistorasioita**; monen loppukäyttäjän välineet täytyy laittaa yöksi lataukseen. Tällä hetkellä vapaita pistokkeita jäi yksi säädettävän sängyn ja television ollessa käytössä. Leveällä käytävällä oli kaksi naulakkoa eri korkeuksilla ja niiden vieressä pieni sivupöytä peilillä ja rahilla. Sängyn kulman ja kylpyhuoneen oven väliin jäi 920 mm, mikä on riittävä väli, mutta loi siitä huolimatta pullonkaulaefektiä käytävän ja huoneen väliin. Luulen tämän olevan hyttisuunnittelun yleinen haaste, mikä johtuu toimintojen rajallisista sijoittelumahdollisuuksista. Hytin puolella ei myöskään ole **yhtään tukikaidetta**, mikä vaikeuttaa etenkin ikääntyvän liikkumista tilassa.

Kuva 29. Luiska kylpyhuoneeseen. Lattiassa on vinyylimatto, joka tuntuu pitävämmältä kuin tekstiilimatto. Kynnys on pieni, mutta kovalla aallokolla vettä voi valua hyttiin. Luiskan muotoa on myös vaikea erottaa tasaisesta lattiasta.

Kuva 31. Istuimen molemmin puolin laskettavat käsituet.

Kuva 32. Suihkussa kaikki toiminnot ovat kurotusetäisyydellä myös pyörätuolikäyttäjälle.

Kuva 33. 90-luvun sisustus on armoton, vaikka kylpyhuone onkin toiminnoiltaan käytettävä.

Kuva 30. Hytin ainoa apuhälytin on kylpyhuoneen puolella.

Huoneen ja kylpyhuoneen tasoero oli A-hytissä ratkaistu luiskalla. Luiska oli verhoiltu vinyylimatolla kuten lattia muutenkin, mikä vaikeutti luiskan muodon hahmottamista. **Luiskaa ei käytännössä huomannut ennen kuin sen päälle käveli.** Ratkaisu ei ole kovin käyttäjäystävällinen ja voi olla jopa vaarallinen vaikkapa epävarmasti liikkuvalla ikääntyvällä. Kylpyhuoneen **kynnys oli pieni**, mikä on hyvä käyttäjän näkökulmasta, mutta **kovalla aallokolla vettä voi valua hytin puolelle** pienen viemäriaukon takia. **Käsisuihkut ja hanat olivat kurotusetäisyydellä** myös pyörätuolikäyttäjälle, mikä oli ilahduttavaa huomata. Sisustus oli kuitenkin ankea ja muovilla verhoillut käsituet suihkussa ja wc-istuimella pistivät silmään ulkonäkönsä puolesta. Huopana (2012) kehuu raportissaan **kylpyhuoneen toimivuutta**, mutta kritisoi apuhälyttimien vähyyttä hytissä – vain yksi kylpyhuoneen puolella.

Kuva 34. Commodore-hytin on suunnitellut Design Studio Marjut Nousiainen. (Tallink Silja Line 2014).

Kuva 35. Tilan tunnetta tuovat kalusteet, joissa on vapaata tilaa tason alapuolella. (Joni Huopana 2012).

Commodore-luokan 22,4 neliön invahytti oli kuin toisesta maailmasta. Vuonna 2014 valmistuneessa hytissä oli erilleen jaettava parivuode, sohväsänky, sohvapöytä sekä kaksi nojatuolia. Sisäänkäynnin vieressä oli tilava kylpyhuone, jossa Huopanan hytistä tekemän raportin mukaan mahtuisi hyvin kääntymään **isommankin sähköpyörätuolin kanssa** (2014). Huoneessa oli melko paljon kalusteita, ja laivan hotellipäällikkö kertoikin henkilökunnan siirtävän irtokalusteita pois asiakkaan niin toivoessa. **Ikkunan edessä oli korotettu, pehmustettu tasanne**, johon mahtui istumaan ja makoilemaan. Vieraille tasanne on hieno maisemineen, toisaalta pyörätuolikäyttäjän on vaikea nähdä syvänteestä ulos. Sanna Kalmaria (2017) asia ei kuitenkaan ollut harmittanut, sillä hän näki kuinka paljon iloa tasanteesta oli hänen matkaseuralaisilleen. Kalmari olisi sen sijaan kaivannut hyttiin **laadukkaampaa sänkyä**: hienon päiväpeiton alta paljastuivat vain normaalit laivasänkyrungot. Huopanan raportissa taas kiiteltiin siitä, että katkaisijat, koukut ja sähköpistokkeet – lämpötilansäädintä lukuun ottamatta – olivat sopivalla korkeudella (2014).

Kuva 36. Vinon ikkunan äärellä on verhoiltu syvennys, jossa voi makoilla ja ihailla maisemia.

Kuva 37. Sisäänkäynnissä on ainakin metrin kulkuleveys. (Joni Huopana 2012).

Kuva 38. Sängyn yläpuolella on kaksi pystykaidessa, jotka auttavat liikkumaan sängyssä. Lukuvalot voivat olla hankalalla kurotusetäisyydellä, mutta katkaisijat ja sähköpistokkeet ovat muuten tavoitettavissa.

Kuva 39. Sänkyä vastapäätä oleva tukikaide on lisätty asiakkaiden toiveesta. Tämä on hyvä tuki etenkin ikääntyvälle käyttäjälle.

Kuva 40. Pyörätuolikäyttäjä pääsee wc-istuimelle molemmilta puolilta.

Kuva 41. Suihkupenkki on tyylikäs osa kylpyhuonetta. Käsisuihkuun ei tosin yletä istumakorkeudelta.

Kuva 42. Pesuallastason sivuilla myös käsituet, joista ottaa kiinni ja alapuolella kaide pyyhetelineelle. Ehkä allastason edessä olisi voinut olla tukevampi kaide, johon ikääntyvän olisi ollut helppo nojata altaalla ollessaan.

Invahytin kylpyhuone oli **tilava** ja sisustukseltaan huomattavasti **miellyttävämpi** kuin A-luokan hytissä. Hotellipäällikön mukaan Commodore-invahytin kylpyhuoneessa ei ole toistaiseksi ollut vastaavanlaisia tulvaongelmia kuin toisissa luokissa. Tähän vaikuttanee se, että viemäröinti oli sijoitettu sekä kylpyhuoneen ovelle, että suihkualueelle. Wc-istuimelle pääsi pyörätuolilla molemmin puolin, käännettävä suihkutuoli oli tukeva ja leveä, pesualtaan alapuolella oli tyylikäs tanko, jota voi käyttää sekä pyyhetelineenä että käsitukena. Allastason eteen olisi ehkä kaivannut tukikahvaa, jolloin epävarmasti liikkuva, esimerkiksi ikääntyvä, olisi voinut ottaa kahvasta tukea altaalla toimiessaan.

Esteettömyyssuositukset oli integroitu tilaan **hienovaraisesti** ja lähes kaikki toiminnot olivat saavutettavia; ainoastaan käsisuihku oli pyörätuolikäyttäjän ulottumattomissa. Joni Huopana lisää esteettömyysraportissaan, että laatan pito tuntuu paljon turvallisemmalta kuin alkuperäisissä hyteissä (2014).

Kuva 43. Kylpyhuoneeseen on matala kynnyks ilman mittavaa tasoeroa alapohjissa. Viemäritilä estää vettä valumasta huoneen puolelle, mutta on tilassa melko massiivinen näky.

Kuva 44. Viking Gracen Inside Four -hytti tavalliselle käyttäjälle. (Viking Line 2017)

Kuva 45. Viking Gracen Seaside HC Three -hytti liikuntaesteiselle käyttäjälle. (Viking Line 2017)

Viking Linen Gracea minulle esitteli hotellipäällikkö Anne Suoknuuti. Viking Grace liikennöi Turku-Tukholma välillä iltalaivana ja sen sisustussuunnittelusta on vastannut dSign Vertti Kivi & co (Viking Line 2017). **Grace on yksi Itämeren uusimmista laivoista:** se aloitti liikennöinnin tammikuussa 2013 (Viking Grace 2013). Laivan invahyttien suunnittelussa on ollut mukana esteettömiin ratkaisuihin erikoistunut Avaava Oy, joka on myös tehnyt esteettömyyskartoituksia Viking Linen laivoille (Viking Grace 2012). Gracelta löytyy **invahyttejä neljästä eri hyttiluokasta**, jotka jaotellaan sen mukaan, kuinka monta matkustajaa hyttiin voi majoittua. Hyttien koot vaihtelevat 12 neliöstä 19,1 neliöön – näistä suurinta en kierroksen aikana ehtinyt nähdä. Gracen sisustussuunnittelussa on nähtävissä pyrkimystä kokeilla uutta lähestymistapaa laivan tilasuunnittelussa ja tuoda tekniikkaa osaksi risteilykokemusta. Laiva tarjoaa paljon erilaisia, kiinnostavia tiloja, mutta voi kokonaisuutena vaikuttaa hieman sokkeloiselta.

Kuva 46. Luiska sisäänkäynnillä kynnyksen ylittämiseksi.

Kuva 47. Sohvasängyn kääntäminen sängyksi voi olla haastavaa osalle käyttäjistä.

Kuva 48. Ahtaassa tilassa televisio on sijoitettu nokkelasti nurkkaan, mutta samalla poistetaan mahdollisuus katsoa televisiota läheltä. Hiustenkuivaajan paikka sängyn vieressä tuntuu kummalliselta.

Kuva 49. Kiinteä metallisänky näyttää todella ankealta. Tukikaiteet ovat hyvä apu sängyn lähellä. Lukuvalon katkaisijaan ei yllä jos ei ole sängyllä.

Viking Gracen invahytit olivat **hyvin samankaltaisia sisustuksiltaan ja kalusteiltaan**. Eroa oli lähinnä siinä, kuinka monta henkilöä hyttiin pystyi majoittumaan. Invahyteistä yksi moduuli oli harmillisesti jäänyt kapean hyttikäytävän päähän, jolloin sinne ei mahtunut kääntymään sähköpyörätuolilla. Hotellipäällikkö Anne Suoknuuti huomauttikin, että asiakkaalle järkevin vaihtoehto olisi sijoittaa hytti käytävän alkupäähän. Gracella osa hyteistä onkin heti ensimmäisenä käytävällä, osa taas on sijoitettu käytävän päähän. Muihin hytteihin verrattuna invahytit myös näyttivät ilmeeltään **vähemmän kutsuvilta**, vaikka materiaalit olivat hyvin pitkälle samat. Eniten eroa oli lattiamateriaaleilla: invahyttien kovapintainen vinyylilattia söi huoneen pehmeyttä eikä sävyltään istunut kokonaisuuteen yhtä hyvin kuin muissa hyteissä oleva puukuvioinen tekstiilimatto. **Tekstiilit olisivat todennäköisesti pehmentäneet invahyttien sisustuksen kolkkoa vaikutelmaa**, joka tuli kovista materiaaleista ja metallisista tukikaiteista. Ritiämäinen naulakko mahdollisti henkareiden käytön, mutta loi karuja varjoja seinille.

Hyttien sisääntulossa oli pieni metallinen luiska kynnyksen ylittämistä varten. Luiska erottui lattiasta mielestäni hyvin, mutta harmillista toki oli, että hyteistä ei oltu saatu kynnyksettömiä. Osassa hyteistä oli sohvasänky, osassa taas pelkkiä käännettäviä tai kiinteitä sänkyjä. **Sohvasängyn muuttaminen vuoteeksi manuaalisesti voi tuottaa vaikeuksia osalle käyttäjistä**: sängyn kehys on liukasta metallia ja pyöreästä muodosta on vaikea saada kunnan otetta vaikean kurotettavuuden lisäksi. Tyypillisesti hyteissä oli **seinäkiinnitteinen televisio, taso peilillä, jakkara tai nojatuoli ja tukikaiteet ovesa sekä kiinteän sängyn luona**. Seinäkiinnitteinen televisio oli tilaa säästävä ratkaisu, mutta toisaalta heikomman näön omaava käyttäjä ei välttämättä näe ruudun kuvaa kunnolla, jolloin se ei ole paras vaihtoehto ikääntyviä asiakkaita ajatellen. Pistokkeet oli usein sijoitettu tasojen yhteyteen ja niiden määrä vaihteli riippuen majoittujien määrästä. Apuhälytintä en nähnyt hytin puolella, kylpyhuoneesta apuhälytin löytyi. Hytit oli mitoitettu hyvin pieniin tiloihin, minkä takia moni hytti tuntui hyvin ahtaalta siitäkin huolimatta, että se oli esteettömäksi suunniteltu.

Kuva 50. Nojatuoli vie paljon tilaa pienessä hytissä, eikä näytä niin modernilta, kuin ehkä odottaisi vuonna 2013 valmistuneelta sisustukselta.

Kuva 51. Sängyn kehyksessä on kiinni metallinen pidike, johon voi halutessaan laittaa pyöreän tukikaiteen. Sänky väreineen ja metallisine osineen kieltämättä antaa hieman sairaalamaisen mielikuvan.

Kuva 52. Hauskaa leikittelyä tasosta yöpöytiin.

Kuva 53. Tasoero huoneen ja kylpyhuoneen välillä on ratkaistu lattiasta erottuvalla kynnyksellä. Lopputulos ei ole yhtä siisti kuin se, että alapohjat olisivat samalla tasolla.

Kuva 55. Melkein katossa kiinni oleva tanko ihmetytti: miksi tanko on asetettu noin korkealle?

Kuva 54. Kylpyhuoneen apuhälytin on pesuallastason vieressä.

Kuva 56. Muoviset käsituet tekevät kylpyhuoneesta kolkon ja kylmän. Käsisuihku on kurotusetäisyydellä, mikä on hyvä, mutta istuin näyttää olevan aika kaukana termostaatista.

Kuva 57. Pesualtaalle päästäkseen pyörätuolikäyttäjän tarvitsee nostaa käsituki ylös ja siirtää roskista toisaalle. Käsipaperiteline vie paljon tilaa ja papereita voi olla vaikea kurotella noin alhaalta.

Kylpyhuoneeseen johti toinen metallinen luiska, jossa oli myös liu'unestonauhat. Kylpyhuone oli ilmeeltään hyvin hillitty. Toiminnot olivat **suhteellisen hyvin saavutettavissa**: käsisuihku oli sijoitettu niin, ettei sitä voi nostaa liian ylös. Toisaalta suihkutuoli näytti olevan aika kaukana suihkun termostaatista ja etenkin saippuasta. Käsienpesuallas oli asianmukaisella korkeudella ja tilaa altaan alapuolelle oli varattu pyörätuolia varten, mutta **altaan eteen seinän vierelle oltiin asennettu iso käsipaperiteline**, joka sai epäilemään olisiko sähköpyörätuolikäyttäjän mielekästä käyttää allasta. Käsipaperiteline myös voi jäädä huomaamatta, jolloin esimerkiksi tilassa liikkuva ikääntyvä voisi lyödä siihen jalkansa. Lattiaan oli upotettu suorakaiteen muotoiset viemärit, joista yksi oli oven edessä estämässä vettä valumasta hytin puolelle. Suorakaidemuoto antaa kylpyhuoneeseen **modernin ilmeen** eikä kaato tunnu lattiassa niin voimakkaalta.

Keräsin vierailujeni perusteella listan asioista, joita haluan ottaa huomioon omaa suunnitelmaani tehdessä. Havaintojani esteettömyydestä täydennän yhdysvaltalaisella ”2010 ADA Standards for Accessible Design” –säännöstöllä, josta mainitsin aikaisemmin kappaleessa 3.2. Kotiympäristön suunnittelua ikääntyvälle tukee kappaleessa 3.4 läpikäymäni aineisto.

IKÄÄNTYVÄN ESTEETÖNTÄ HYTTIKOTIA VARTEN HUOMIOITAVAT ASIAT

- Tukikaiteet sängyn luona ja kylpyhuoneessa
- Huoneen muunneltavuus: kalusteita, joita voi tarvittaessa siirtää sivuun tai pois huoneesta
- Katkaisijat, koukut, sähköpistokkeet, ilmastoinnin säätely enintään 90 cm korkeudella lattiasta (tai sekä 90 cm että 120 cm korkeudella)
- Tukeva, leveä suihkutuoli
- Kylpyhuoneen toiminnot saavutettavissa pyörätuolista (esim. käsisuihkun sijoitus)
- Hytin ja kylpyhuoneen alapohjat samalle tasolle, minimoitava veden kulku hytin puolelle
- Kylpyhuoneessa laatta, jossa hyvä pito
- Leveä sisäänkäynti
- Pois sairaalamaisuudesta ja kolkkoudesta
- Tasainen lattia, ei muutoksia pinnassa
- Tunnelmallinen valaistus, jonka kirkkautta voi säädellä
- Miellyttävät, pehmeät materiaalit
- Mahdollisuus muokata koti omannäköiseksi

4.2 YHTEISSUUNNITTELUSESSIO KYNNYS RY:N JA TURUN VANHUSNEUVOSTON KANSSA

Keräännymme yhteen **Kynnys Ry:n** ja **Turun Vanhusneuvoston** kanssa ideoimaan hytin toimintoja ja käyttäjän tarpeita. **Ryhmässä oli yhteensä yhdeksän osallistujaa**, joista osa oli **eläkkeellä olevia, konseptista kiinnostuneita käyttäjiä** ja osa **erityistarpeisia käyttäjiä**, kuten opaskoiraan käyttävä näkövammainen ja eri tavoin liikuntarajoitteisia sähköpyörätuolikäyttäjiä. Kaikki olivat matkustaneet laivalla useamman kerran elämänsä aikana, osa kävi risteilijällä säännöllisesti lomailumielessä. Tapaamisessa oli myös Kynnys Ry:n esteettömyysasiantuntija Olli Nordberg ja nuorempi suunnittelija Annita Heini. Suunnittelusession dokumentoi Miska Routakorpi. Turun Vanhusneuvoston kautta kiinnostuksensa opinnäytetyöhöni ilmaisi vain neljä henkilöä, mistä päättelisin, että tämän päivän eläkeläiset ovat arvomaailmaltaan konservatiivisempia kuin tulevaisuuden ikäpolvet. Tämän huomasin myös käytännössä: 20-30-vuotiaat suunnittelusessioon osallistuneet olivat konseptista hyvin kiinnostuneita ja innoissaan. Päätelmäni tukee yhdysvaltalaisen lääketieteen tohtoreiden Linqquistin ja Golubin vuonna 2004 julkaisema tutkimus, jossa todetaan, että potentiaalisin kohderyhmä palveluasumiselle laivalla olisi tulevaisuudessa eläköityvä sukupolvi. Käsittelen tutkimuksen tuloksia tarkemmin kappaleessa 3.1.

Kuva 58. Taru kertoo, mitä hytissä tulisi huomioida näkövammaista käyttäjää ajatellen.

Kuva 59. Rakennusarkkitehti Heikki Haulisto kritisoi olemassaolevia esteettömiä ratkaisuja.

Yhteissuunnittelusessio koostui kahdesta osasta: Ensimmäisessä selvitettiin **hytin toimintoja ja käyttäjän tarpeita**. Toisessa mietittiin hyttiä kolmesta eri näkökulmasta: **ideaalia, välttämätöntä ja katastrofia eli hytissä vältettäviä asioita**. Sessio toteutettiin **keskustelumuotoisena**, jolloin kysymyksiä mietittiin ensin itse, sitten keskusteltiin yhdessä ja lopuksi kirjattiin tärkeimmät asiat ylös. Kirjattujen asioiden perusteella painotin opinnäytetyössäni niitä teemoja, jotka nousivat sessiossa esille useaan otteeseen.

Hytin toimintoja kartoittaessa käyttäjiä pyydettiin miettimään kodin arkea ja siihen liittyviä asioita hyttiin istutettuna. Mitä sellaisia asioita käyttäjä tekee kotona, mitkä olisivat tärkeitä myös hytissä asuessa? Esille nousi **viihteen ja elektroniikan läsnäolon tärkeys arjessa**: hytistä tulisi löytyä tietokone, tekstityspalveluilla varustettu televisio, radio ja mieluummin myös äänentoistojärjestelmä, josta voi kuunnella itsevalittua musiikkia. Mahdollisuutta käyttää televisiota tietokoneen näyttönä pidettiin hyvänä. Toivottiin pientä jääkaappia, johon laittaa naposteltavaa, ja puhuttiin mahdollisuudesta laittaa ruokaa tai ainakin tilata ruokaa hyttiin. **Hyttikodissa rentoutuminen ja rauhoittuminen olivat tärkeitä ominaisuuksia**: käyttäjät kokivat, että hytissä voi rauhoittua laivan hälinästä ja tapahtumarikkaasta ympäristöstä. Jotta hytti olisi riittävän rauhallinen, siihen haluttiin hyvä äänieristys, rentouttava sisustus, hyvä valaistus kontrasteineen, käyttäjälle sopiva patja ja leveä sänky apuvälineineen. Ikääntyneille naisille oli tärkeää, että hytissä olisi leveä sänky ja mahdollisuus levätä nojatuolissa jalat rahilla. Erityistarpeiset käyttäjät toivoivat, että sänky olisi sähkösäätöinen. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että **kalusteiden säädettävyys ja hyvä ilmanlaatu sekä ilmastoinnin säätömahdollisuus** olisivat osa toimivaa hyttikotia. Ikääntyville naisille **hemmottelu** oli vahva lisäarvo: esimerkiksi mahdollisuus tilata hyttiin kasvo- ja jalkahoitoja tai hierontaa. Hytissä voisi muutenkin olla jotain mielekästä tekemistä ja pientä ekstraa, jolloin se tuntuisi viihtyisämmältä.

MITEN, MISSÄ, MILLOIN?
MISSÄ TOIMINTO SIJAITSEE?
MINKÄ TOIMINNON HALUAT MAHDOLLISTAA?
MITÄ TEET KOTONA VS. MITÄ TEKISIT HYTISSÄ?
TAVALLINEN PÄIVÄ KOTONA TUOTUNA HYTTIIN?

Kuva 60. Otteita työpajan materiaaleista.

Kuva 61. Turun Kynnys Ry:n aluesihteerit Olli Nordberg kertoo siitä, millaisia palveluita laivalle tulisi lisätä, että eritarpeisten käyttäjien tarpeet olisi myös huomioitu.

Kuva 62. Laura on risteillyt paljon ja haaveilee siitä, että voisi nauttia vanhuuden päivästä laivalla yhdessä poikaystävänsä kanssa.

Keskustelussa nousi esille **apuvälineiden huollon huomioiminen** suunnittelussa: riittävä määrä pistorasioita tilassa, mahdollisuus ruokkia ja ulkoiluttaa opaskoiraa ja riittävästi tilaa varapyörätuolille. Tilaa tulisi myös olla ikääntyvän apuvälineille, joko hytin sisätiloissa tai sen ulkopuolella. Esteetön kalustus tulisi toteuttaa niin, että liikkuminen tilassa olisi sujuvaa, mutta kalustuksesta ei karsittaisi sen johdosta. Toisaalta ikääntyvälle mahdollisuus ottaa tukea lähellä olevista kalusteista helpottaa selviytymistä kotona, joten hytti ei saisi myöskään liian avara.

Kylpyhuoneeseen haluttiin kynnyksettömyyttä ja tarkkuutta kalusteiden korkeuksiin. Myös kulut ja ovet olivat tärkeitä: tarpeeksi tilaa kulkea oviaukosta, oven helppo avaaminen ja se, että kylpyhuoneen ovi pysyisi itsestään auki. Tukikaiteita haluttiin kylpyhuoneeseen toimintojen lähelle, jolloin ikääntyvä voisi toimia siellä ilman apuvälineitä. Kylpyhuoneen ovelle voisi sijoittaa kumikynnyksen, jonka ylitse olisi helppo kulkea apuvälineellä. Ohjeistuksen tulisi olla selkeää ja kirjoitettu myös pistekirjoituksella. Vierailijoiden majoittamisesta keskusteltiin, mutta mahdollisuudesta majoittaa ystävä tai sukulainen ei pidetty välttämättömänä: vierailijan voi sijoittaa tarvittaessa omaan hyttiin. Ajateltiin, että **hytin päätarkoituksena on antaa säilytystilaa tavaroille ja tarjota paikka nukkumiseen, pukeutumiseen ja rentoutumiseen.**

Kuva 63. Kumikynnyksen painuu kasaan pyörätuolilla ylittäessä, mutta estää veden kulkemisen tilasta toiseen (Turun Sanomat 2009).

HARJOITUS 2

IDEAALI:
MITÄ UNELMIEN HYTISSÄ OLISI?
JOS KAIKKI OLISI MAHDOLLISTA,
MITÄ HYTISTÄ LÖYTYISI?

IDEAALI:
MITÄ UNELMIEN HYTISSÄ OLISI?
JOS KAIKKI OLISI MAHDOLLISTA,
MITÄ HYTISTÄ LÖYTYISI?

VÄLTTÄMÄTÖN:
MITÄ HYTISSÄ ON EHDOTTOMASTI OLTAVA?
VÄHIMMÄISVAATIMUKSET HYTTIIN?

KATASTROFI:
MITÄ HYTISSÄ EI MISSÄÄN NIMESSÄ SAISI OLLA?
MITÄ TULISI VÄLTTÄÄ?

Kuva 64. Otteita työpajan materiaaleista.

Kuva 65. Irrotettavia ja liikuteltavia tukikahvoja on jo markkinoilla, mutta ne eivät ole erityisen esteettisiä (Grab Bar Specialists 2017).

Session toisessa osiossa laajennettiin hyttikonseptia kolmeen eri kontekstiin. Ensin leikiteltiin ideaalitulanteella: mitä hytissä olisi, jos kaikki olisi mahdollista? Toiseksi mietittiin, mitä välttämätöntä hytissä tulisi olla, että käyttäjä voisi asua siellä. Kolmannessa kohdassa pohdittiin pahinta mahdollista tilannetta ja asioita, joita tulisi välttää.

Ideaaliin mahtui paljon toiveita, mutta harmillista oli myös huomata, että jotkut itsestään selvinä ajateltavista ominaisuuksista, kuten **turvallisuus**, laskettiin ideaalihyttiin. Ideaalitulanteessa hytti olisi **täysin muunneltava ja käyttäjän tarpeisiin taipuva**. Hytissä olisi **irrotettavat ja liikuteltavat tukikahvat**, jolloin käyttäjä voisi laittaa kahvoja oikealle korkeudelle juuri siihen kohtaan, mihin hän kaidetta tarvitsee. Hytistä löytyisi oma, esteetön sauna ja valmiiksi integroituja apuvälineitä. Kylpyhuoneessa olisi poreamme, suihku tuolin kanssa ja liukumaton lattia. **Wc-istuin ja pesuallas olisivat säädettäviä** ja niiden lisäksi olisi erillinen sähkösäädettävä taso omille tavaroille. Hytti olisi turvallinen, kynnyksetön ja siinä olisi iso parveke. Koko hytin läpi kulkisi äänentoistojärjestelmä ja hytissä olisi varastotilat matkalaukuille ja varapyörätuolille. Ilmastointia voisi säädellä

vapaasti lämpöä ja kosteutta myöten, ovet olisivat kokonaan sähköistettyjä liukuovia. Toiminnot olisi mahdollista saada näkymättömiin, jolloin käyttäjä saisi tilaa aina kun sitä tarvitsee. Kuitenkin ohjeistus olisi selkeästi suunniteltu niin, että käyttäjä osaisi myös löytää piilotetut toiminnot kalusteista. **Ideaalihytti olisi siis turvallinen, hemmotteleva, täysin esteetön ja helposti muunneltavissa eri tilanteisiin ja eri käyttäjille.**

Välttämättömän tilan kriteerit koettiin täyttyvän nykypäivän esteettömässä suunnittelussa. **Välttämätön tila on sellainen, jossa käyttäjä pärjää ja jossa on kylpyhuone ja sänky.** Osalle viihteen läsnäolo hytissä oli myös välttämätöntä. Katastrofiin lukeutuivat tilavaatimuksien huomioimattomuus tai väärin toteutetut ratkaisut. Katastrofihytistä löytyvät raskaat ovet sekä jäykät sulkimet, kulkeminen on vaikeaa ja ahdasta, eikä ikääntyvä saisi otettua tukea mistään. Hytissä tulisi **välttää liian suurta määrää irtokalusteita**, mutta toisaalta tilan paljous vaikeuttaa epävarmemman käyttäjän liikkumista. Katastrofihytissä olisi paljon toimintoja, joita kukaan ei löydä eikä osaa käyttää.

Session aikana nousi vahvasti esille **hytin muuntautuvuus käyttäjänsä tarpeisiin**, mikä tukee myös alkuperäistä ajatustani hyttikonseptista. Kalustamisen tärkeys konkretisoitui session aikana ja haluanakin opinnäytetyössäni keskittyä **hytin kalusteisiin ja toimintoihin**. Ajatus mahdollisuudesta luoda hyttiin lisää tilaa eri toimintojen välillä tuntui kiehtovan useampaa käyttäjää, mutta oli myös huoli siitä, kuinka toimintoja osaisi käyttää. **Tekniikan läsnäolo arjessa oli vahva** ja sen tulisi näkyä myös hytissä valaistuksen, äänentoiston ja viihteen muodossa. **Hemmottelu tuo lisäarvoa konseptille** ja lisää oloa rentoutumisesta ja käyttäjän arvostamisesta. Tilan sisustuksen tulisi tukea rauhoittumista ja rentoutumista sekä mahdollisuutta luoda hytistä itselle miellyttävä ympäristö: **hytti ei saisi tuntua sairaalalta, vaan kodilta**. Hytissä tulisi myös olla **riittävästi säilytystilaa** isommillekin tavaroille, kuten matkalaukuille. Epävarmasti liikkuvan ikääntyvän arkea helpotetaan tukikaiteilla ja erikseen lisättävillä tukikahvoilla.

IDEAALI

- Muunneltavuus, viihtyisyys
- Irrotettavat ja liikuteltavat tukikahvat
- Turvallinen, kynnyksetön
- Automatiikka, säädettävyys
- Iso parveke
- Säädettävä sänky
- Nostolaite sängyn yhteydessä
- Äänentoistojärjestelmä
- Säilytystilaa matkalaukuille ja varapyörätuolille
- Ilmastoinnin säätely
- Automaattiset ovet ja korkeussäädettävät tasot
- Selkeät opasteet ja ohjeet
- Mukavuus (esim. poreamme)
- Täysin automatisoitu wc-istuin ja käsienpesuallas
- Erillinen nouseva/laskeva taso
- Oma sauna
- Suihkutuoli, liukumaton lattia
- Hemmottelu
- Nojatuoli ja rahi

VÄLTÄMÄTÖN

- Nykypäivän taso esteettömyydessä
- Viihde ja tekniikka: televisio, wifi, radio
- Kylpyhuone, jossa wc ja suihku
- Sänky
- Sähköpistorasiat, joissa ladata sähköpyörätuolin akkua

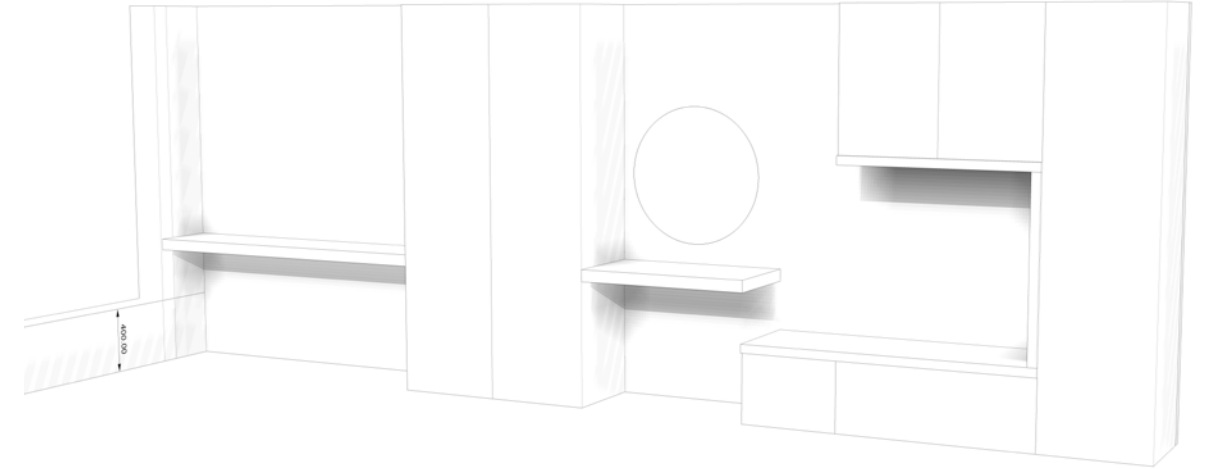
KATASTROFI

- Ei huomioitu tilavaatimuksia
- Toteutettu väärin
- Raskaat ovet, huonot kulut, jäykät sulkimet
- Liian ahdas tai liian avara
- Huono ohjeistus ja opastus

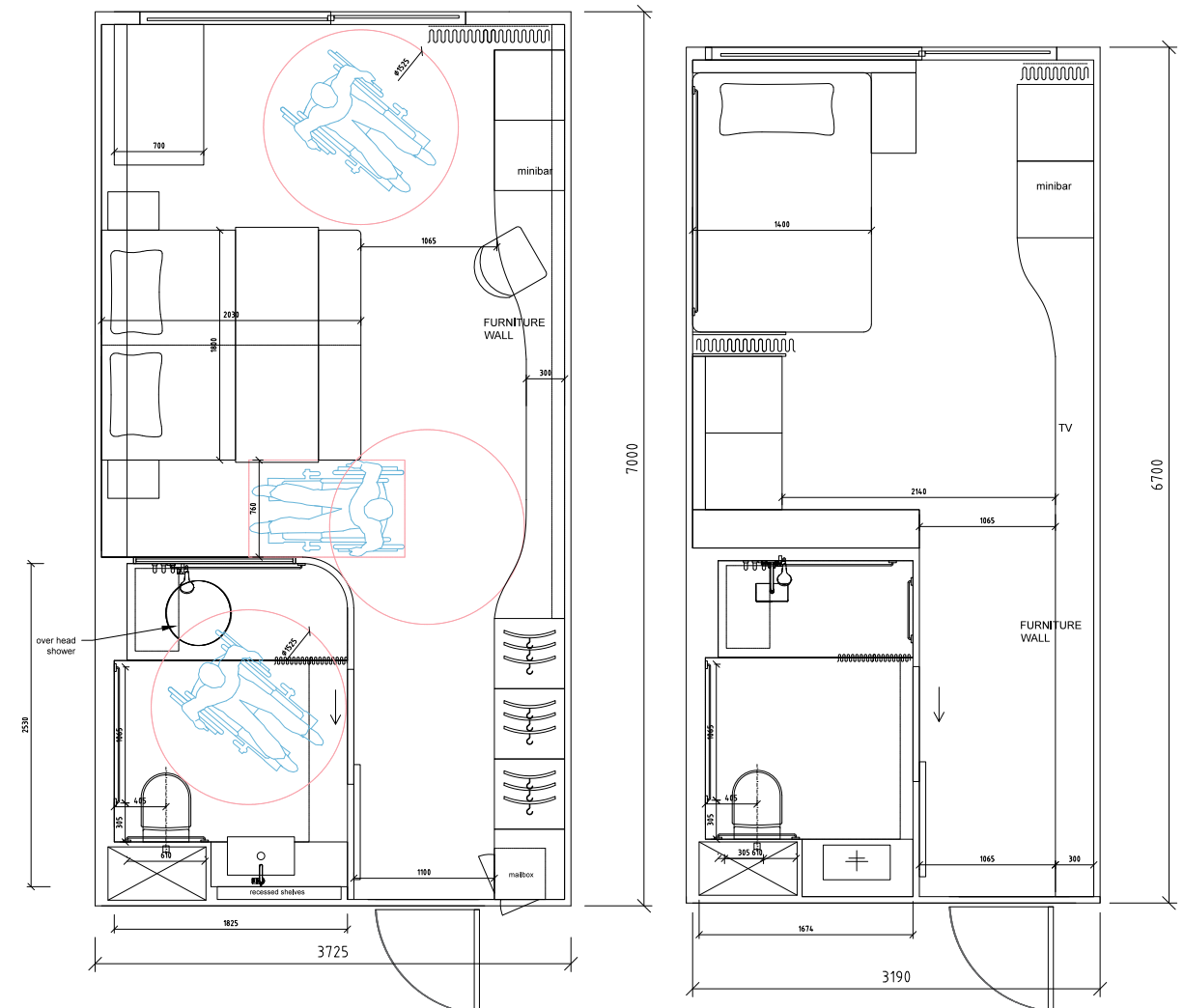
4.3 KONSEPTISTA TILAKSI

Prosessini alkoi hytin koon määrittelemisestä. Halusin varmistaa, että konseptini voisi istuttaa kansainväliseen risteilijään ja tästä syystä selvitin olemassa olevien risteilijöiden tyypilliset hyttikoot, joihin voisin suhteuttaa suunnitelmani. Päätin myös, että teen hytistä kaksi pohjaa: ideaalin, joka olisi paras vaihtoehto käyttäjälle, sekä minimin, joka vastaisi käyttäjän vähimmäistarpeisiin. Kudos Dsign Oy:n suunnittelijoiden kanssa keskustellessa ymmärsin, että kansainvälisen risteilijän hyttimoduulit ovat tavallisesti kooltaan **3x7 metriä** ja **4x8 metriä**. Esteetön hytti tehdään yleensä 1,5 moduulista siten, että kolmen tavallisen hytin tilalle tulee kaksi invahyttiä. **Moduulini koko voisi siis olla jopa 4,5x7 metriä tai 6x8 metriä**. Työni alkuvaiheessa olin kuitenkin päättänyt, että haluan hytistä kustannustehokkaan, jolloin tavoitan sillä laajemman kohderyhmän. Samasta syystä hytistä tarvitsisi tulla pieni, jotta se ei tulisi liian kalliiksi asukkaalle. Arvioin tarvitsevani hyttimoduuliin 4x8 metriä ja se saisi olla tästä vielä pienempi, jos toiminnot sen sallisivat. Alkuvaiheessa hytistä tulikin liian pieni kooltaan ja liian runsas toiminnoiltaan. Tästä viisastuneena karsin suunnitelmani toimintoja ja suurensin hytin kokoa, jolloin se alkoi näyttää miellyttävämmältä kuitenkin rikkomatta itselleni asettamia kokorajoja.

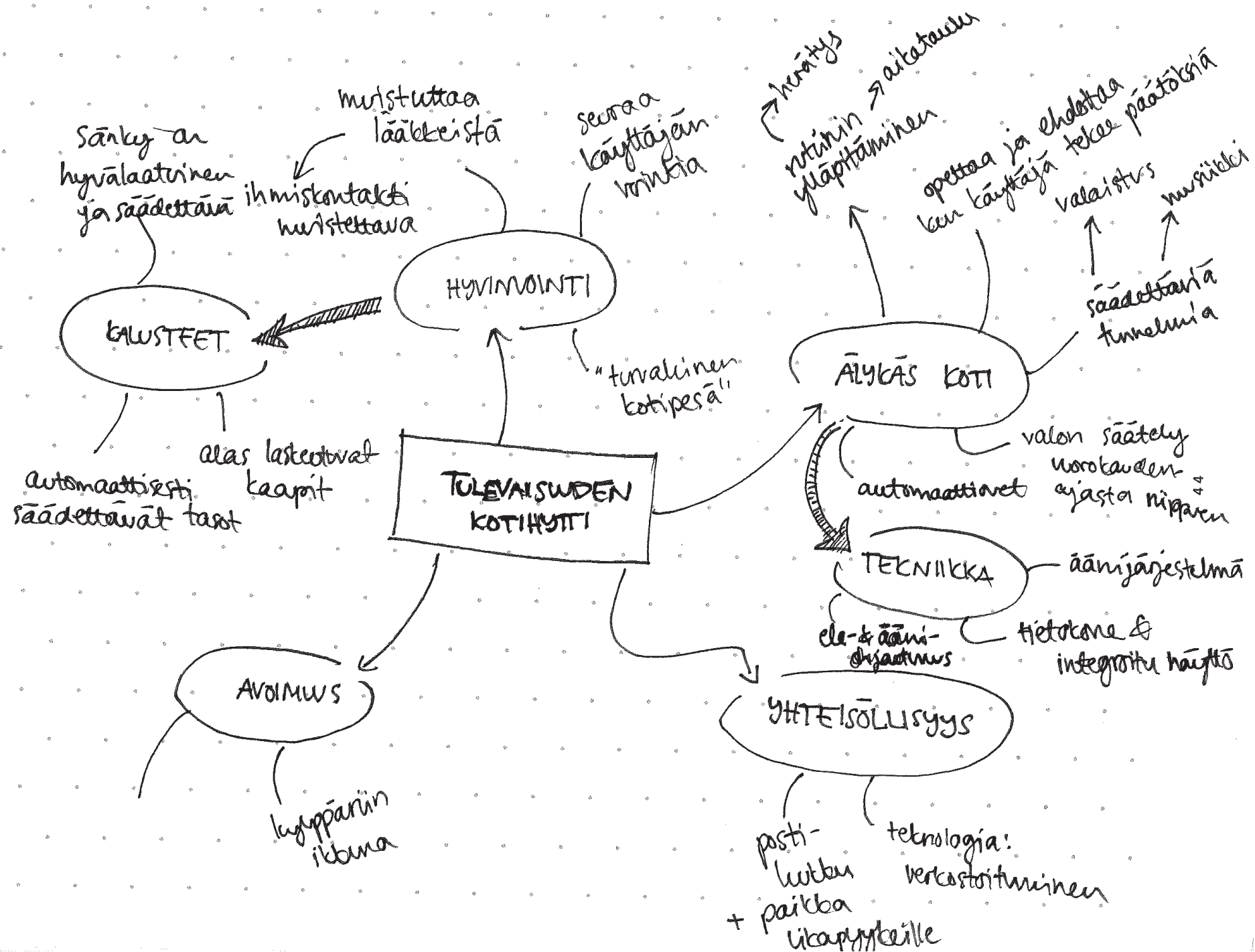
Asumisen kannalta keskeisiä ominaisuuksia olivat nukkuminen, rentoutuminen, hygienian hoito ja tavaroiden säilytys. Luonnostellessani pohjia mukaan eksyi sohvaryhmää ja runsasta oleskelutilaa, joka pidemmän päälle tuskin hyödyttäisi hytissä, joka oli kuitenkin osa suuren luokan risteilijää. Olisi muistettava, että asukas ei tietenkään viettäisi kaikkea aikaansa hytissä, vaan päivän aikana tämä kulkisi laivalla osallistuen milloin mihinkin aktiviteettiin ja tapahtumaan. Vähensin siis oleskelutilan määrää, mikä helpotti työtäni istuttaessani toimintoja konseptiin. Toiminnot halusin kytkeä kiinteisiin kalusteseiniin, jolloin irtokalustusta voisi muokata asukkaasta tarpeista riippuen.

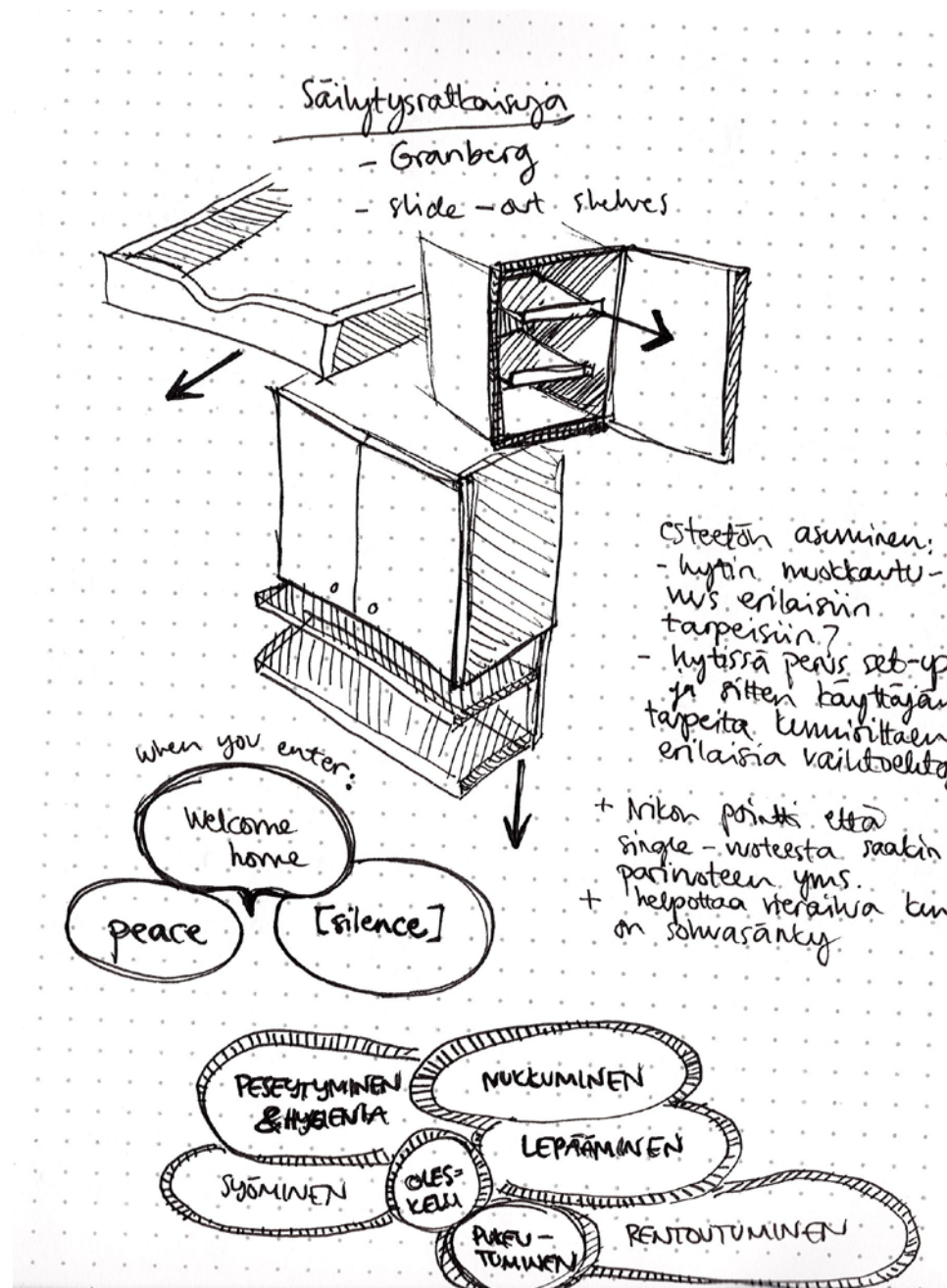
Kuva 66. Luonnos kalusteseinästä.

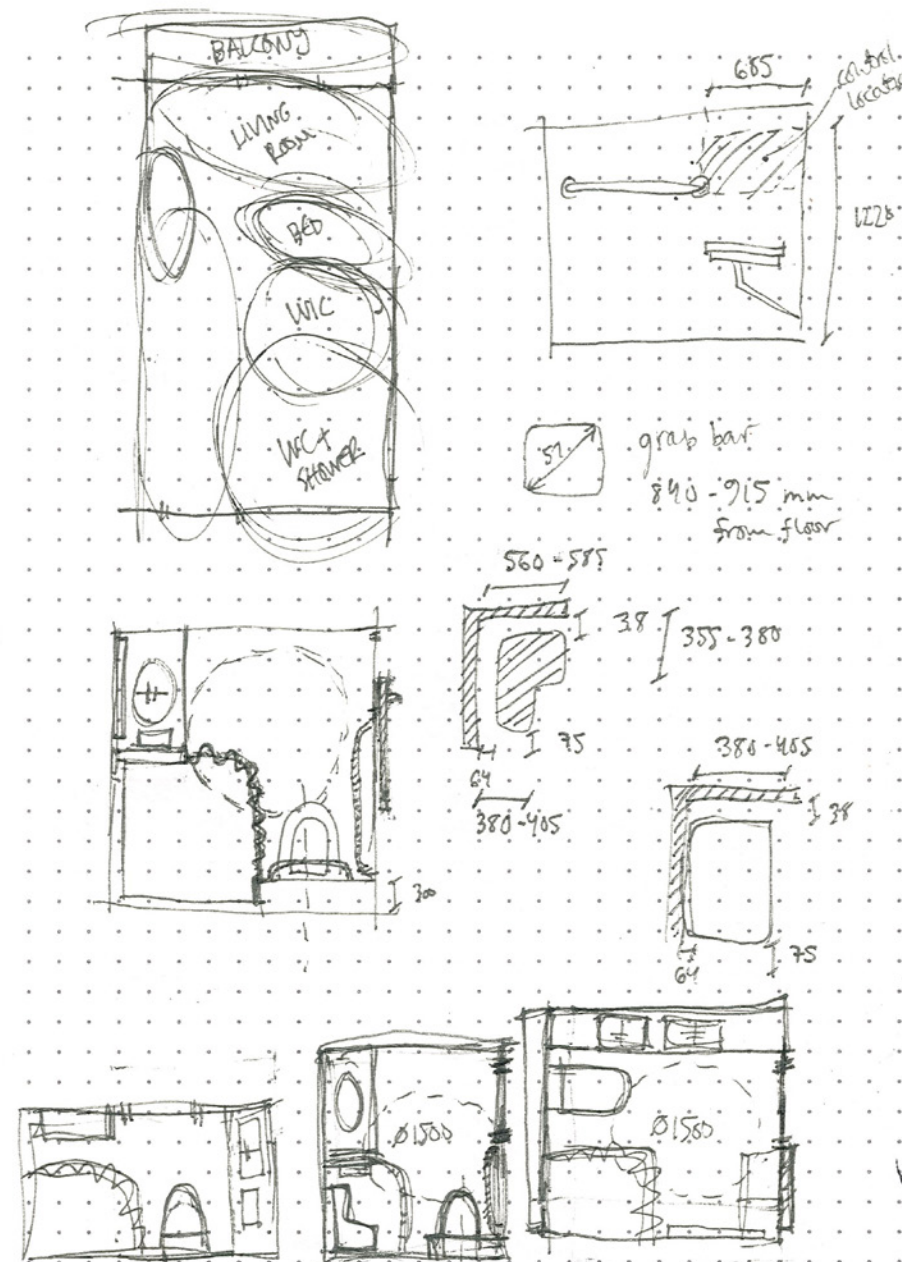
Kuva 67. Pohjaluonnoksia.

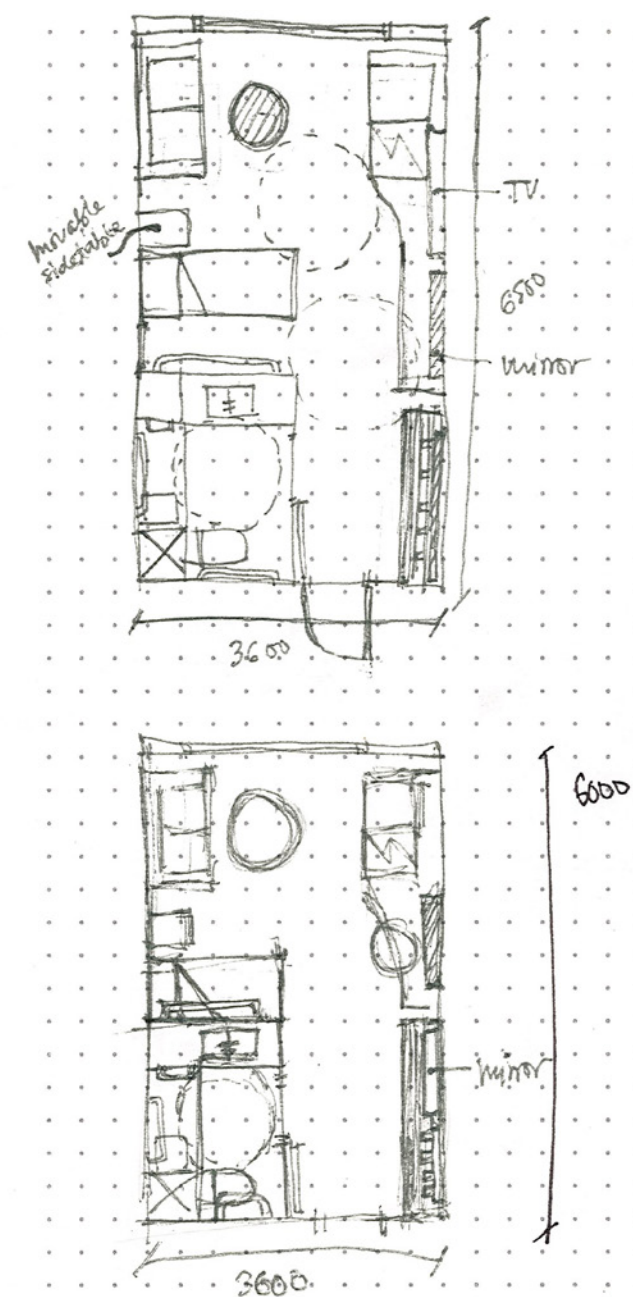
Kuva 68. Ajatuskartta tulevaisuuden kotihytistä.

Kuva 69. Luonnoksia säilytysratkaisuista ja ajatuskartta asukkaan toiminnoista hyttikodissa.

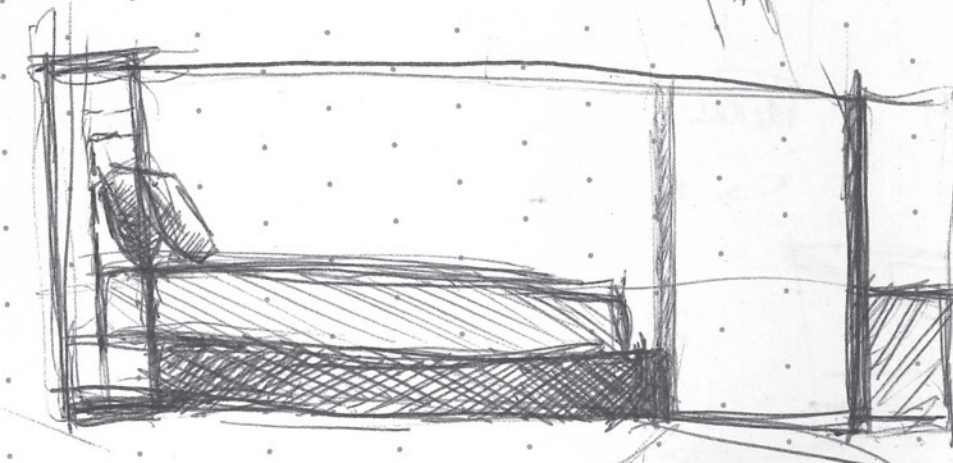
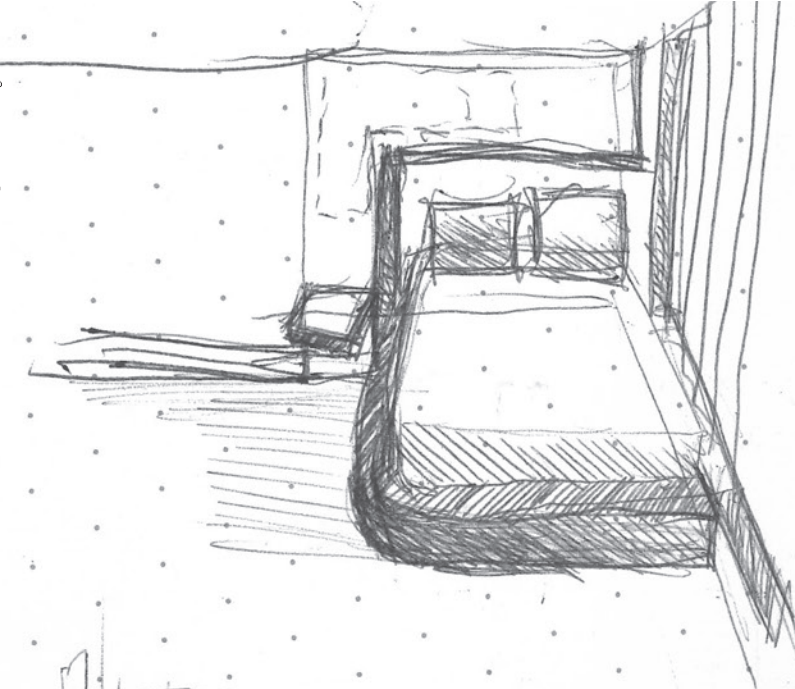
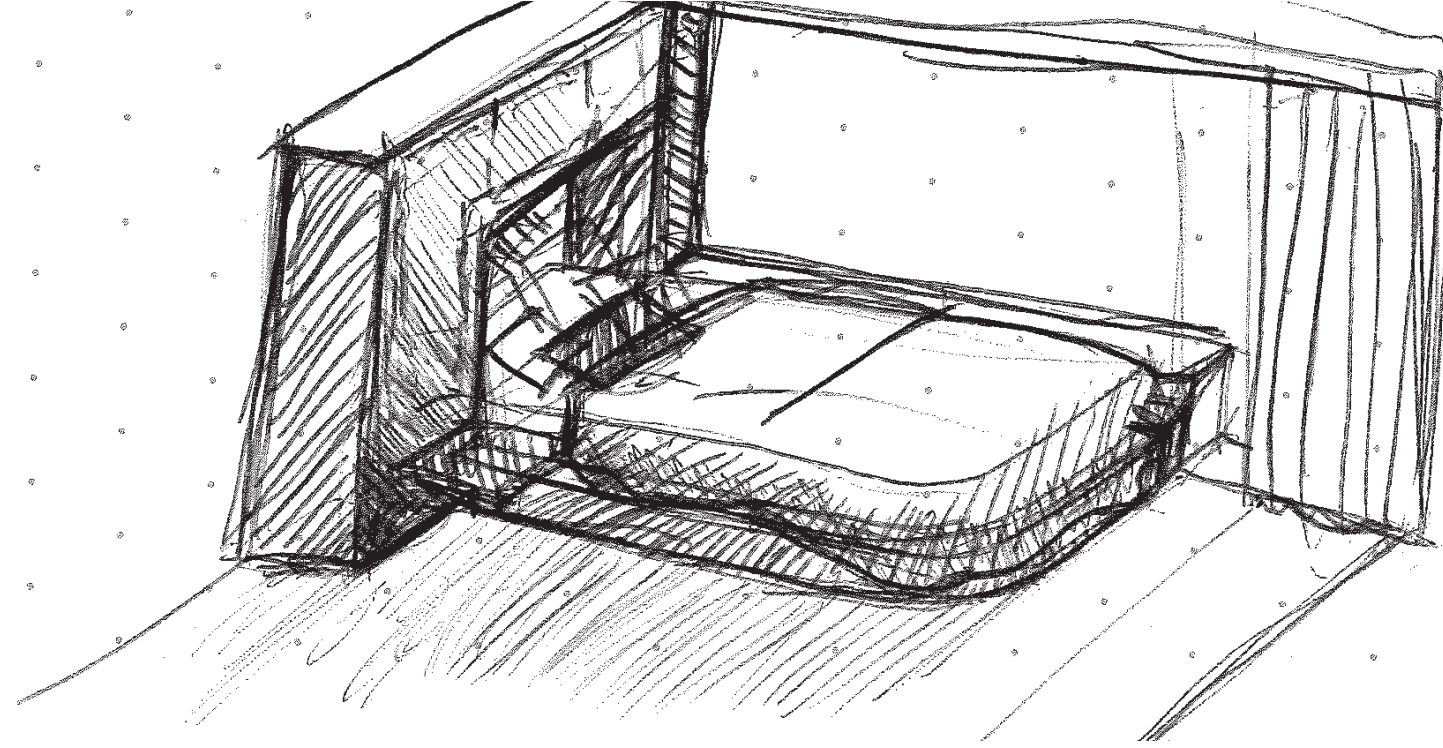

Kuva 70. Luonnoksia ADA-sääntöjen istuttamisesta kylpyhuoneeseen.

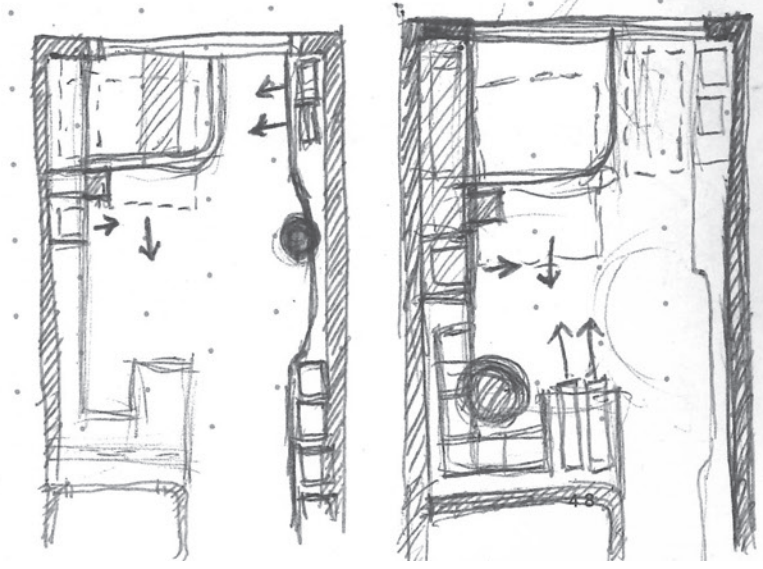
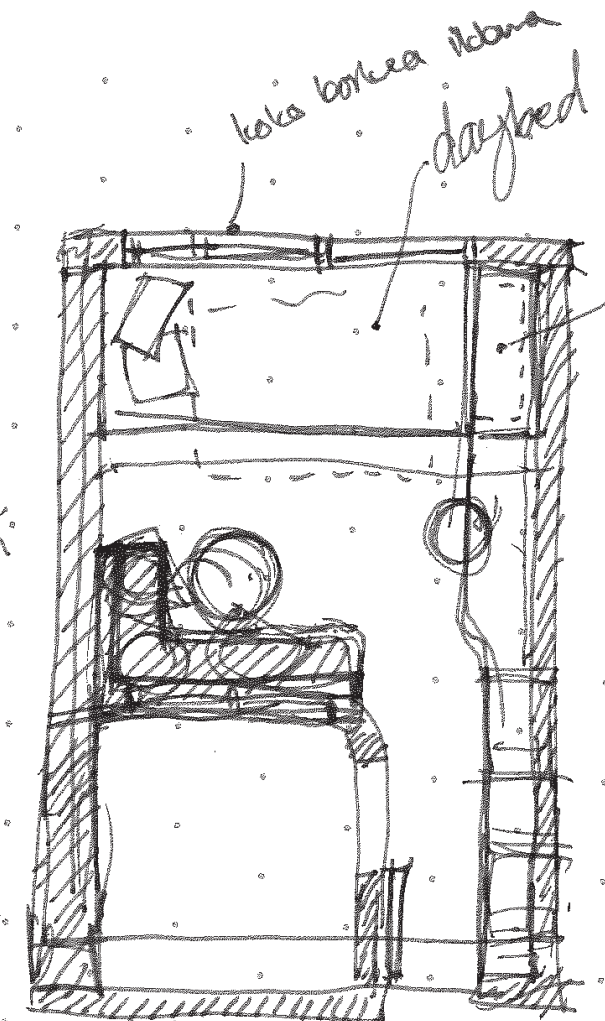
Kuva 71. Luonnoksia pohjasta.

Työn eteenpäin vieminen vaati jo varhaisessa vaiheessa ADA-standardeihin perehtymistä ja niiden ymmärtämistä, sillä etenkin kylpyhuoneeseen liittyviä sääntöjä oli lukuisia. Tämä vei paljon aikaa ja loppuvaiheessa myös määritteli vahvasti hyttimoduulin kokoa, sillä kylpyhuone tuli sijoittaa lähelle laivan käytävää, jolloin sen viereen tulisi sisäänkäynti hyttiin. Kylpyhuoneen toiminnot halusin pitää yksinkertaisina: tilaan tulisi wc, käsienspesuallas, kaapisto ja suihku, jossa olisi sekä käsi- että kattosuihku. Työssä kylpyhuoneen moduuli vei eniten aikaa, mutta oli myös ensimmäisenä valmis, eikä juuri muuttunut suunnittelun loppuvaiheessa.

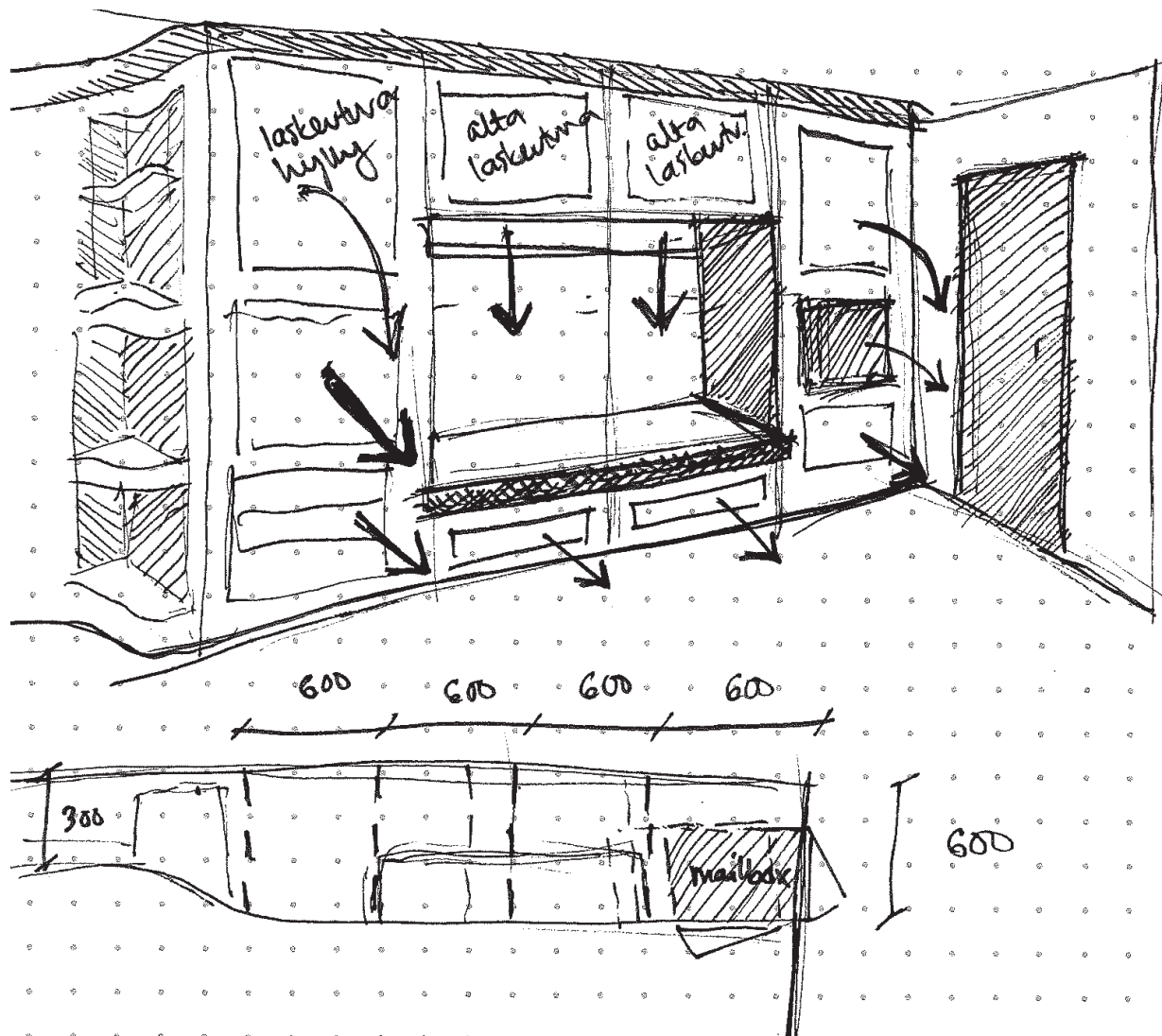

Sängyn koko ja sijoittaminen hyttiin oli haastavaa: laittaako sänky ikkunan viereen maisemien äärelle vai antaako tilaa mahdolliselle sohvaryhmälle? Yhteissuunnittelusession perusteella olin päättänyt, että hyttiin tulisi leveä sänky joka vei suuren osan tilasta huoneen puolelta, mikä väistämättä rajoitti kalusteen sijoittelua. Suunnittelun edetessä kuitenkin luovuin sohvaryhmästä ja sen sijaan maksimoin tilan sängylle. Siispä **1400 mm leveä sänky** siirrettiin ikkunan äärelle, jolloin siitä tuli ikkunasyvennyksen kaltainen elementti hytin päähän. Tämä muutti tilan henkeä radikaalisti ja teki siitä kodikkaamman.

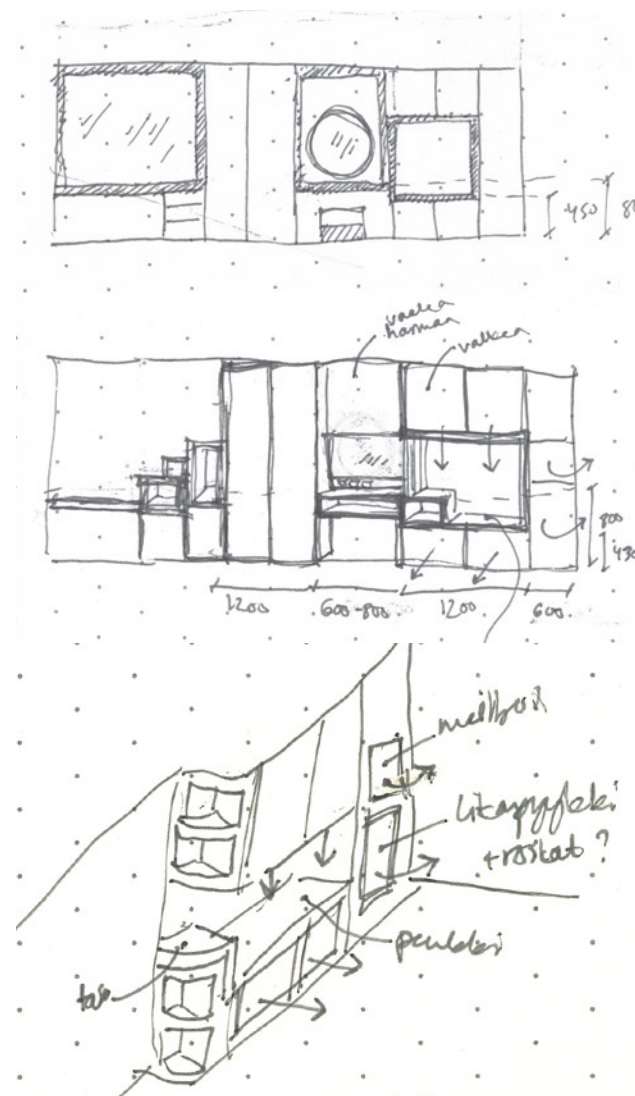
Halusin konseptissani korostaa toiminnallisuutta ja päätin perehtyä käyttäjäystävällisiin säilytysratkaisuihin. Kuten mainitsin kappaleessa 3.4, ulosvedettävien laatikostojen ja säädettävien tasojen käyttöä suositellaan ikääntyvän kodissa (Härkönen & Verma 2011, 41-42). Jotta kalusteiden käyttö olisi helppoa, tulisi kaappien avaamistapa olla yhtenäinen. Siksi päätinkin, että hyttiin tulisi **ulosvedettäviä kaappeja, jotka saisi auki kevyesti painamalla**. Kaappi avautuisi ensin vähän, jonka jälkeen sen voisi avata kokonaan vetämällä joko ovilehden reunasta tai oviurasta. Lisäksi pyrkisin siihen, että **kaikki arjen toiminnan kannalta olennaiset tasot olisivat korkeussäädettäviä**.

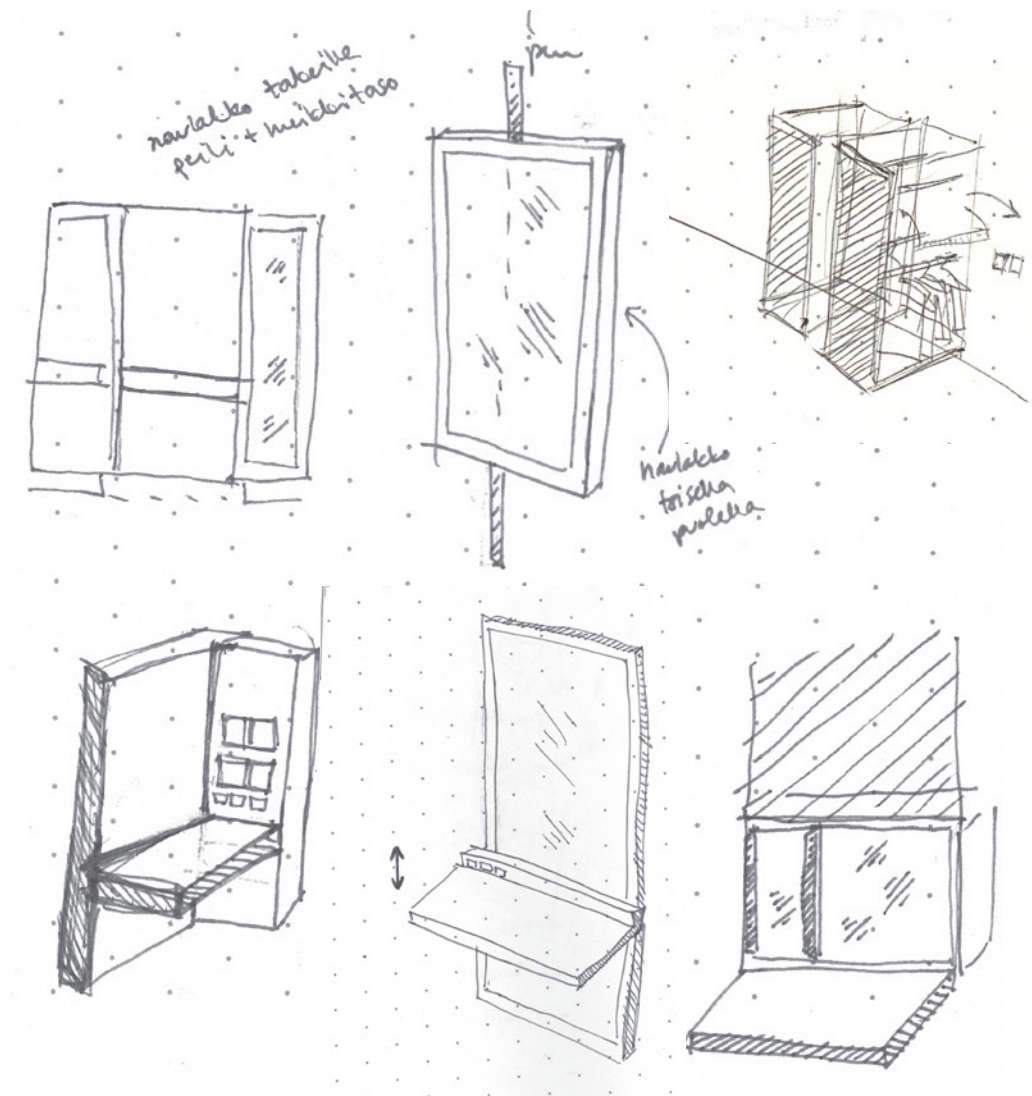
Kuva 72. Luonnoksia ikkunan vierelle tulevasta leveästä sängystä.

Kuva 73. Luonnos sisäänkäynnin kiintokalusteesta.

Kuva 74. Luonnoksia hytin kalusteseinästä.

Kuva 75. Luonnoksia kalusteista.

Kalusteet ja toiminnot elivät pohjien mukana ja niiden käytettävyyden takaamiseksi ne oli suunniteltava huolellisesti. Tämä vaati paljon luonnostelua, pyörittelyä ja eri vaihtoehtojen kokeilua, ennen kuin kokonaisuus alkoi miellyttää itse suunnittelijaa. Suunnittelun alkuvaiheessa kalusteseiniin haettiin pyöreää muotoa, mutta siitä luovuttiin toimintojen ja pohjan selkeytyessä, jolloin uusi pohja ei sallinut pyöreällä muodolla leikkimistä. Edellä mainitsemani ulosvedettävän kaapin malli otettiin käyttöön vaatekaappeja myöten. Alussa alaslaseutuvia kaappeja oli enemmänkin, mutta loppupuolella niitä karsittiin ja jäljelle jäi vain yksi alaslaseutuva kaappi sekä vaaterekkejä. Kylpyhuoneen käsienspesualtaan kalusteessa oli pitkään erillinen korkeussäädettävä taso, mutta jätin sen pois päättäessäni, että taso on kokonaisuudessaan korkeussäädettävä. Näin tilaa jäi enemmän tason ympärillä liikkumiseen. **Tasoihin haluttiin integroida tukikahvoja, jotka pidentäisivät ikääntyvän mahdollisuuksia selviytyä kodissa itsenäisesti.** Yhteissuunnittelusessiossa kuulin myös **irtotukikahvoista**, jotka voi kiinnittää sileälle, tasaiselle pinnalle mihin haluaa. Halusin käyttää vastaavanlaista ajatusta hyttikonseptissäni, jolloin olisi mahdollista laittaa tukikahvoja niihin kohtiin, joissa asukas apua erityisesti tarvitsee.

TILAN KEHITYS PROSESSIN AIKANA

kiintokaluste, jossa
penkkisyvennys

kääntyvä peili, jossa
naulakko takana

korkeussäädettävä taso

syvennys nojatuolille

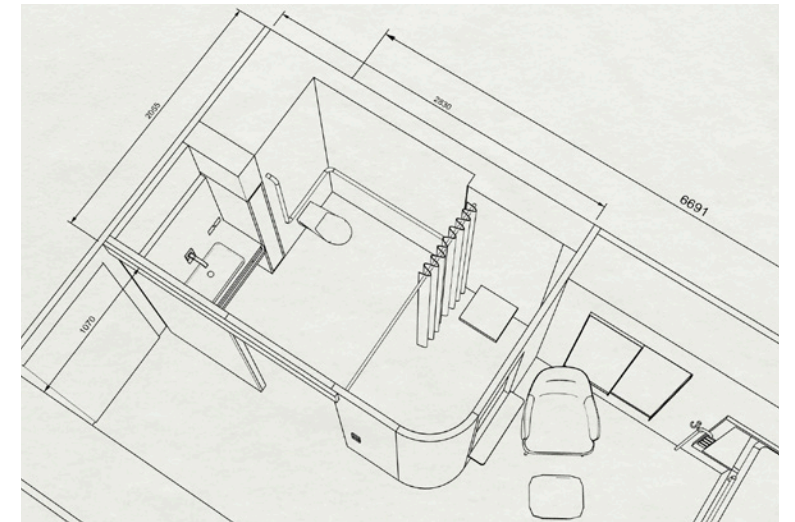
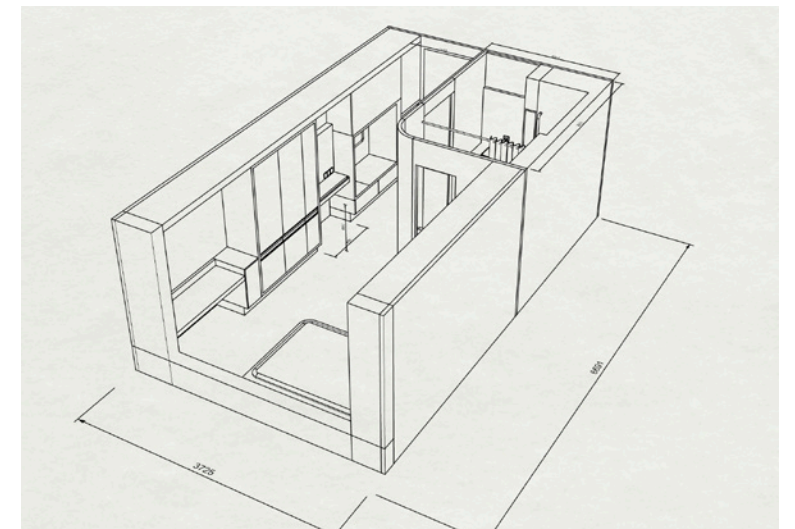
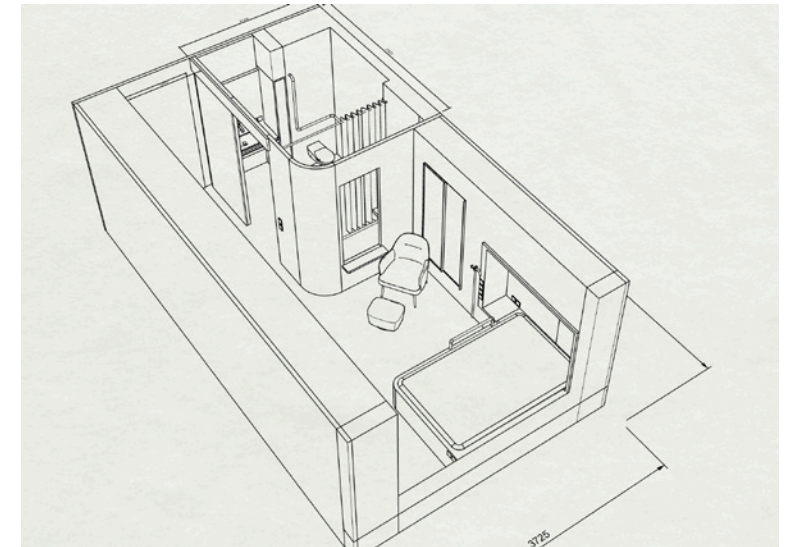
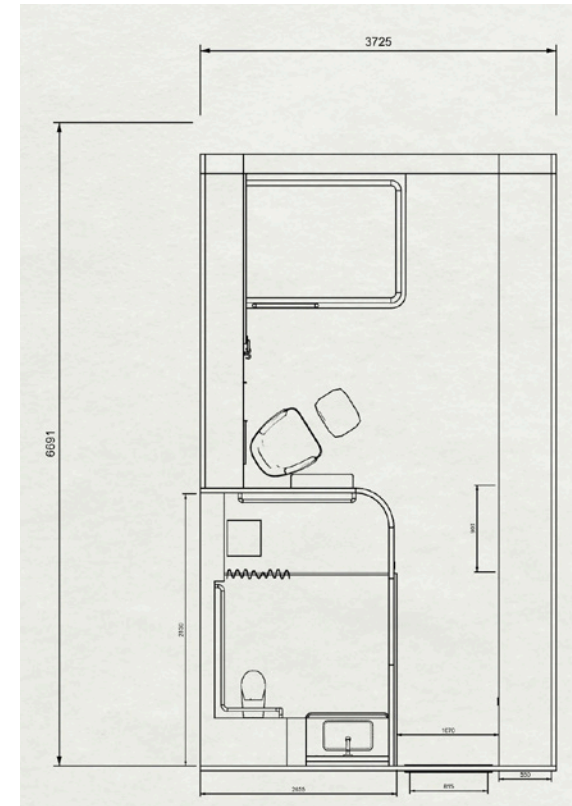
ulosvedettävät
vaatekaapit

avohylly
ja upotettu
kaappi

Kuva 76. Havainnekuva tilan kehityksestä prosessin aikana.

Konseptin edetessä heräsi kysymys materiaaleista, joilla käsitellä tila kodikkaan tuntuiseksi. Tiesin jo ennestään, että haluan käyttää **luontoa toistavia materiaaleja**, esimerkiksi karheaa laattaa kylpyhuoneessa ja puukuvioista laminaattia hytissä. Ongelmaksi kehkeytyi värimaailma, jolla loisin kodikkaan tunnelman: mikä oikeastaan on kodikas tunnelma ja mistä väreistä tunne herää? Tein nopean testin itselleni ja käsittelin kuvan konseptini kylpyhuoneesta eri värisävyillä ja materiaaleilla ja pyysin eri-ikäisiä ja -taustaisia ihmisiä lähipiiristäni valitsemaan vaihtoehtoista "sen kodikkaimman". Tulos oli se, mitä ajattelin: mikään vaihtoehtoista ei noussut esille toista parempana, vaan jokainen valitsi sen, mikä miellytti juuri häntä. Päätin tästä, että saman asian kohtaan oman hyttikotini kanssa. Konseptissani tulisi olla tilaa asukkaan päätökselle valita hyttiin sopivat värit edes muutamasta vaihtoehdosta. **Jos pystymme tänään valitsemaan väriteemat puhelimeen, miksei kymmenen vuoden päästä samaa voisi tehdä tilalle?** Valitsin tilasta muutaman elementin, jotka mukautuisivat asukkaan valitsemaan väriteemaan. Muu tila pysyisi samanlaisena teemasta riippumatta.

Suunnittelun loppuvaiheessa asiat alkoivat löytää paikkaansa, mikä oli innostavaa huomata. Hytin koko oli 3,7x6,7 metriä, eli hieman enemmän kuin kappaleen alussa mainitsemani tavallisen hytin 3x7 metrin kokoinen moduuli, mutta pienempi kuin 4x8 metriä. Kun ottaa huomioon, että tavallinen invahytti on 1,5 kertaa tavallisen hytin kokoinen, hyttikonseptistani tulikin huomattavan pieni: noin 25 neliötä eli pienen kaupunkiyksiyön kokoinen. Suunnittelun viimeisillä viikoilla tapasin Kynnys Ry:n suunnittelijan Johanna Härkösen kanssa ja kävimme suunnitelman läpi varmistaaksemme, että se vastaa erityistarpeiden ja ikääntyvien tarpeisiin. Tuolloin hyttiin tuli pari pientä hienosäätöä: lisäsimme meikkaustasoon kiinteän tukikaiteen ja kylpyhuoneeseen laskettavan tukikahvan, joka tulisi wc-istuimen avoimelle puolelle.

Kuva 78. Luonnoksia hyttimoduulista ja materiaaleista.

5 VALMIS TILASUUNNITELMA

Kuva 79. Tulevaisuuden palveluasumisen pitäisi olla täynnä kokemuksia, matkustelua ja elämän rikkautta (Aaron Ang 2016).

5.1 HYTTI OSANA KONSEPTIA

HYTIN MITAT

6700 x 3725 x 2300 mm (pituus x leveys x korkeus)

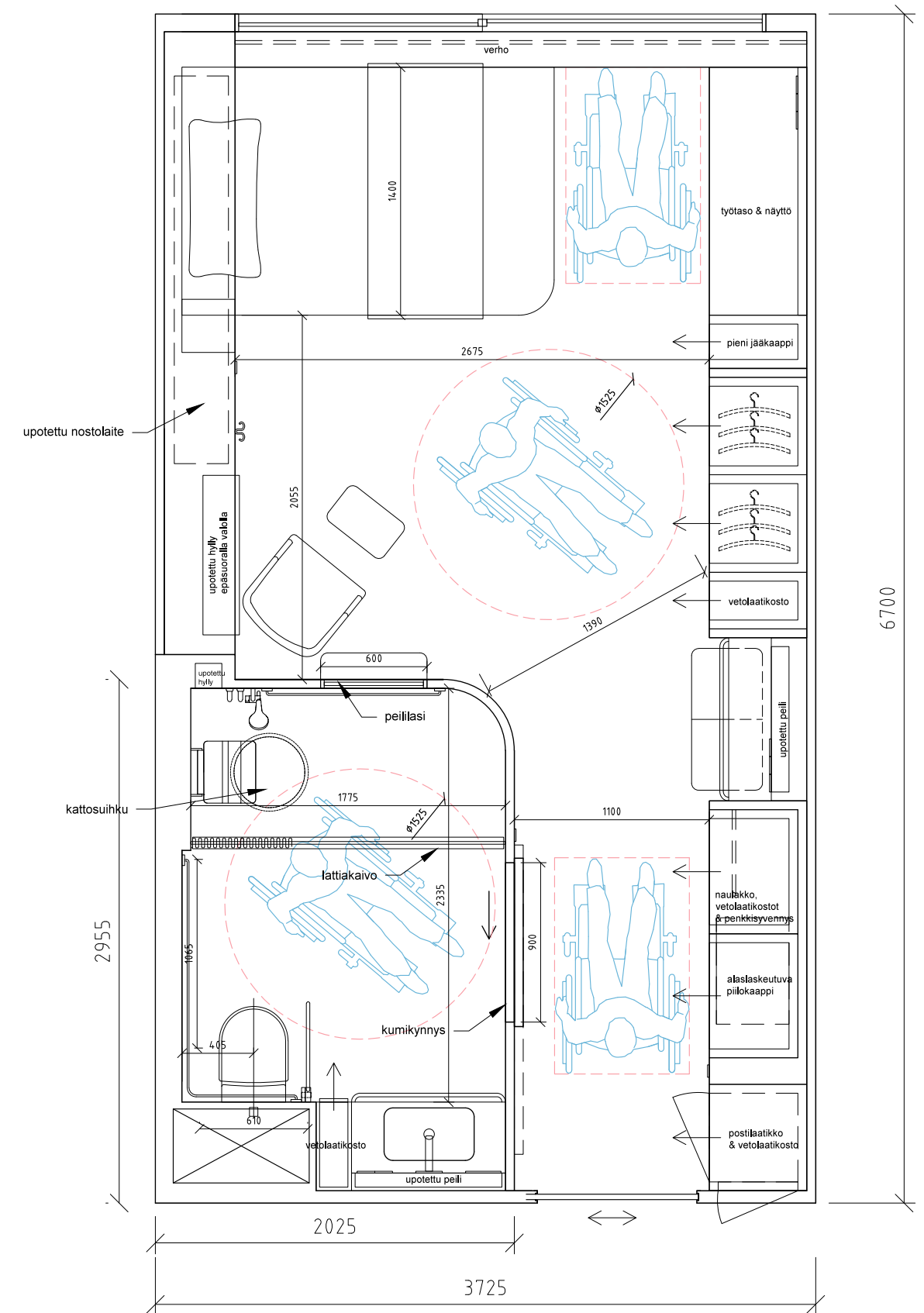
pinta-ala: 25 m²

kylpyhuone: 2955 x 2025 x 2200 mm (pituus x leveys x korkeus)

kylpyhuoneen pinta-ala: 6 m²

Hyttimoduuli on pituudeltaan 6700 mm ja leveydeltään 3725 mm eli noin 25 m². Tästä kylpyhuoneen moduuli on pituudeltaan 2955 mm ja leveydeltään 2025 mm eli noin 6 m². Moduulin koko on pitkälti muodostunut kylpyhuoneesta ja sen viereen tulevasta käytävästä. Kylpyhuone on nyt ADA-standardien mukainen ja hytin sisäänkäynti hieman leveämpi kuin ADA-vaatimuksissa (1100 mm). Hytin oikealla puolella kulkee koko pituudelta 550 mm syvä kiintokalusteseinä, vasemmalla puolella kylpyhuoneesta jatkaa 450 mm syvä kiintokalusteseinä, jossa on tilavaraus nostolaitteelle sängyn viereen.

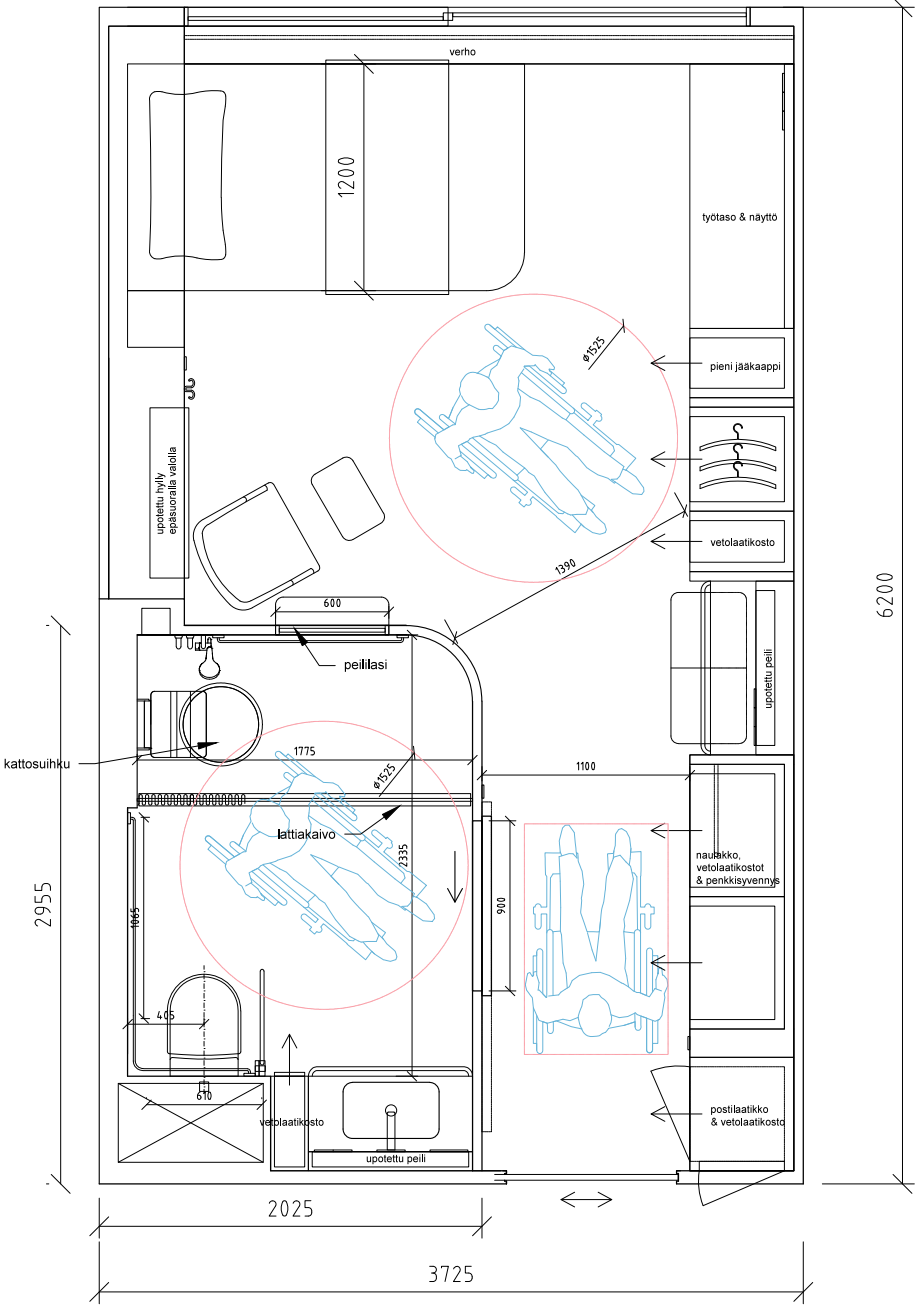
Hyttikonseptini ydinajatuksena on, että se voidaan istuttaa mille tahansa risteilijälle sekä erilaisiin ympäristöihin ja kulttuureihin materiaaleja vaihtamalla. Tekemäni hyttimoduuli on osa suurempaa kokonaisuutta, mutta työssäni perehdyn tarkemmin vain yhteen hyttimoduuliin ja sen toimintoihin. Jos hyttikonsepti kuitenkin toteutettaisiin, risteilijällä olisi myös pienempi hyttimoduuli, ns. minimihytti, joka täyttää asukkaan vähimmäisvaatimukset hyttikodista. Lisäksi risteilijällä olisi hytti, jossa on parisänky esimerkiksi ikääntyvälle pariskunnalle, jotka haluaisivat muuttaa hyttiin yhdessä tai ehkä muuttaa omista hyteistään yhteiseen hyttiin. Osa moduuleista voi olla yhteydessä viereiseen avustajan hyttiin, jolloin hyttien välillä olisi oma, erillinen ovensa. Hyttejä voisi teettää risteilijälle peilikuvina, jolloin asukas voisi valita, kummanpuoleisen kylpyhuoneen tai sängyn hän haluaa. Työssäni en esittele näitä kaikkia vaihtoehtoja, vaan annan pohjaehdotuksen minimihytistä, jonka jälkeen perehdyn tarkemmin ideaalihytin ominaisuuksiin ja toimintoihin.

Kuva 80. Hyttikonseptin pohja sekä pyörätuolikäyttäjän tilantarve.

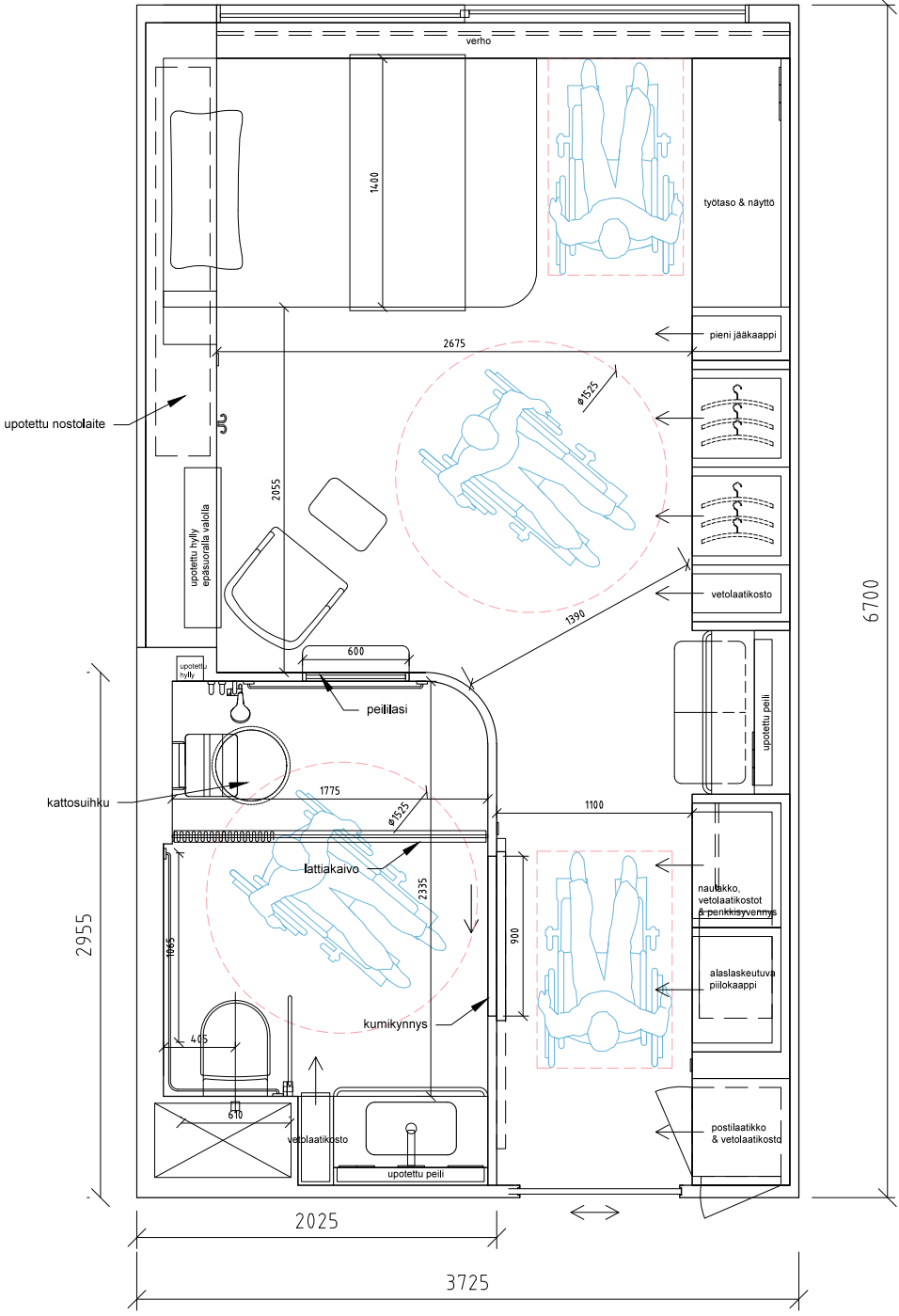
Minimihytti on **2 neliötä pienempi** kuin työssäni esittelemä ideaalihytti. Minimihytin koosta ei mielestäni tämän pienempään voida mennä niin, että käyttäjän olisi mielekästä siinä asua ja tästä voimmekin todeta, että **hyttikonseptini on jo hyvin lähellä minimiä**, kuten opinnäytetyön alussa suunnittelin. Ideaalihytissä on minimihytin toimintojen lisäksi tilavaraus nostolaitteelle, yksi vaatekaappi lisää sekä alaslaskeutuva kaappi käytävällä. Nämä toiminnot karsittiin minimihytistä tilan ja kustannustehokkuuden takia.

Käytän konseptista termiä ideaalihytti, sillä se on kompromissi käyttäjän ja tilaajan kannalta: **pieni hyttikoko on kustannustehokas laivan omistajalle, mutta hytissä on riittävästi tilaa, jotta siinä asuminen olisi mielekästä myös asiakkaalle**. Käyttäjän todellinen ideaalihytti olisi todennäköisesti monen huoneen kokonaisuus, joka koostettaisiin kunkin asukkaan yksilöllisiin tarpeisiin perehtyen. Käytännössä tällainen järjestely on mahdollinen, mutta myös arvokas, jolloin se sulkee pois suuren osan käyttäjistä. Pienellä hyttikoolla varmistan sen, että se saavuttaa sekä monenlaiset kuluttajat että hintatietoiset laivan omistajat.

Kuva 81. Minimihytin pohjapiirustus.

MINIMIHYTTI
 6200 x 3725 mm (23 m²)
 vähimmäisvaatimus hytille,
 jotta se olisi miellyttävä asua

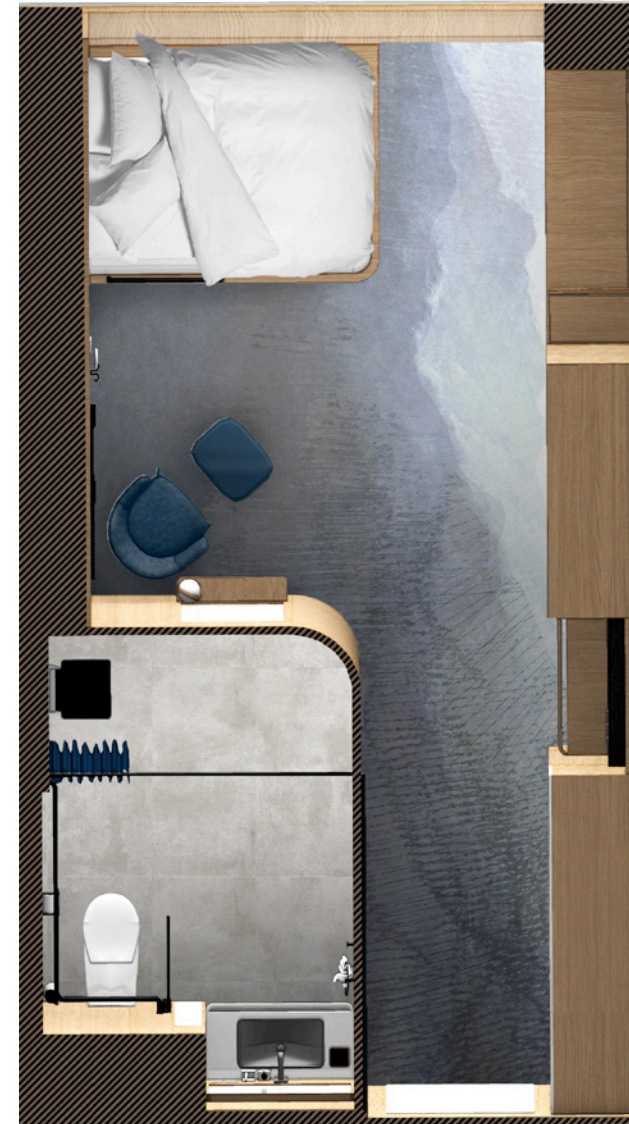

Kuva 82. Ideaalihytin pohjapiirustus.

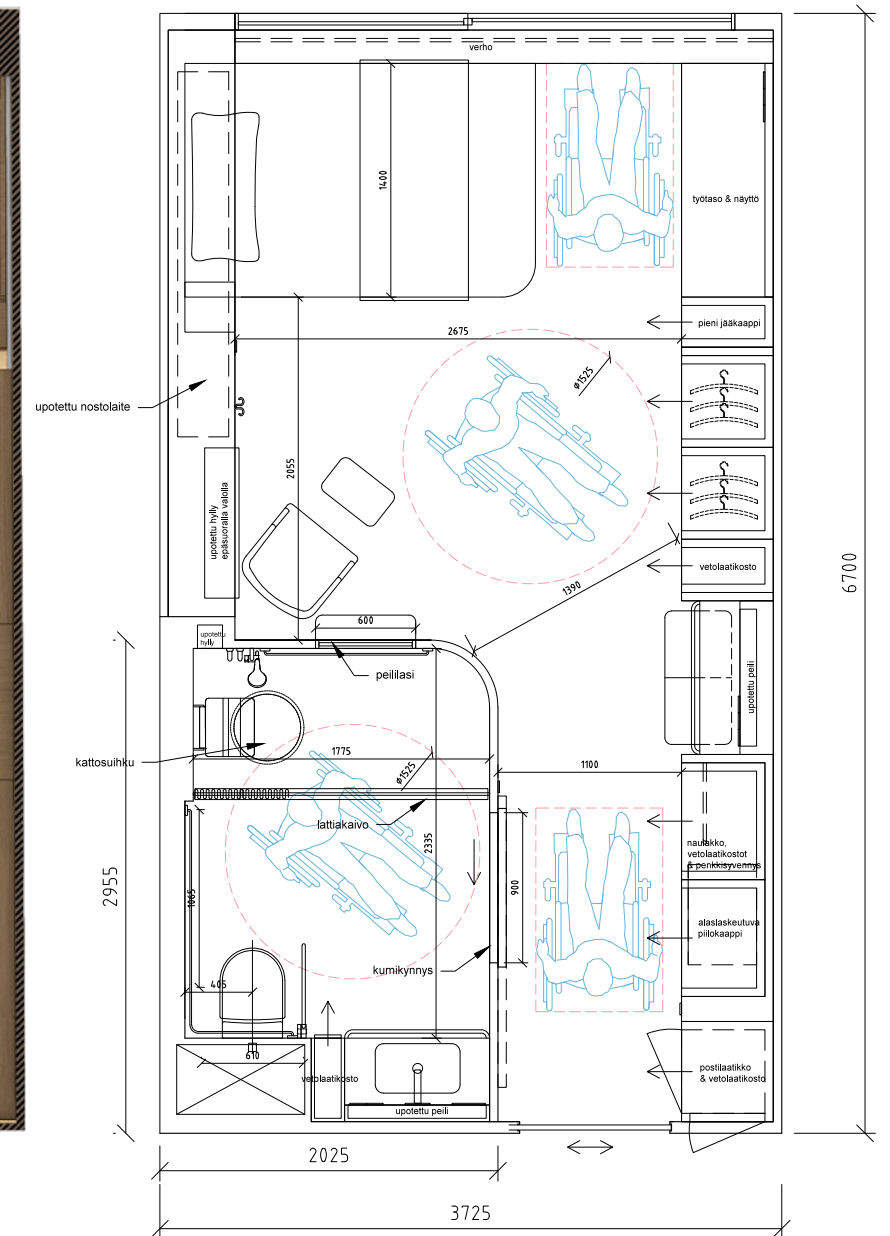
IDEAALIHYTTI
 6700 x 3725 mm (25 m²)
 + tilavaraus nostolaitteelle
 + 1 vaatekaappi
 + 1 alaslaskeutuva kaappi käytävällä

Hyttimoduulissa toteutuvat kodin perustoiminnot: **nukkuminen, rentoutuminen, hygienianhoito, pukeutuminen ja tavaroiden säilytys**. Ruokailu tapahtuu hytin ulkopuolella risteilijän ravintoloissa, mutta hytissä on jääkaappi, joka mahdollistaa pienimuotoisen ruokailun. Suurin osa toiminnoista on toteutettu kiintokalusteratkaisuin, jolloin muutamat irtokalusteet on mahdollista siirtää hytistä pois asukkaan niin halutessa. Hytti on suunniteltu niin, että kulku on mahdollista myös isommalla sähköpyörätuolilla, ja asumisen kannalta olennaiset toiminnot ovat saavutettavissa pyörätuolista käsin. Ikääntyvä asukas on otettu huomioon yhtä lailla toimintojen suunnittelussa, ja hyttiin on tuotu kodikkuuden tuntua, jotta se soveltuisi pitkäaikaiseen asumiseen. **Hytin pienen koon takia sinne ei olla tehty erillistä varastotilaa varapyörätuolille tai suuremmille apuvälineille.** Koska Härkönen & Verma (2011, 40) toteavat, että suurin osa ikääntyneistä tarvitsee apuvälinettä vasta kodin ulkopuolella liikkeessään, ehdotankin, että hytin läheisyyteen ulkopuolelle sijoitettaisiin **pieni varasto**, josta asukas voisi kätevästi ottaa apuvälineen mukaansa, tai jossa säilyttää varapyörätuolia. Konseptissani en kuitenkaan perehdy varastoon enempää, sillä se on hytin ulkopuolista tilaa.

Konseptissani on otettava huomioon, että **suunnitelma sijoittuu 10 vuoden päähän**, jolloin uudemmat ikäpolvet etsivät vaihtoehtoisia palveluasumismuotoja vanhoille päivilleen. Tästä syystä osa suunnitelman teknisistä toteutuksista esitellään ajatuksen ja idean tasolla, jolloin jätetään tilaa tulevaisuuden innovaatioille.

Kuva 83. Aksonometrinen kuva ylhäältä.

Kuva 84. Pohjapiirustus.

HAVAINNEKUVAT HYTTIMODUULISTA

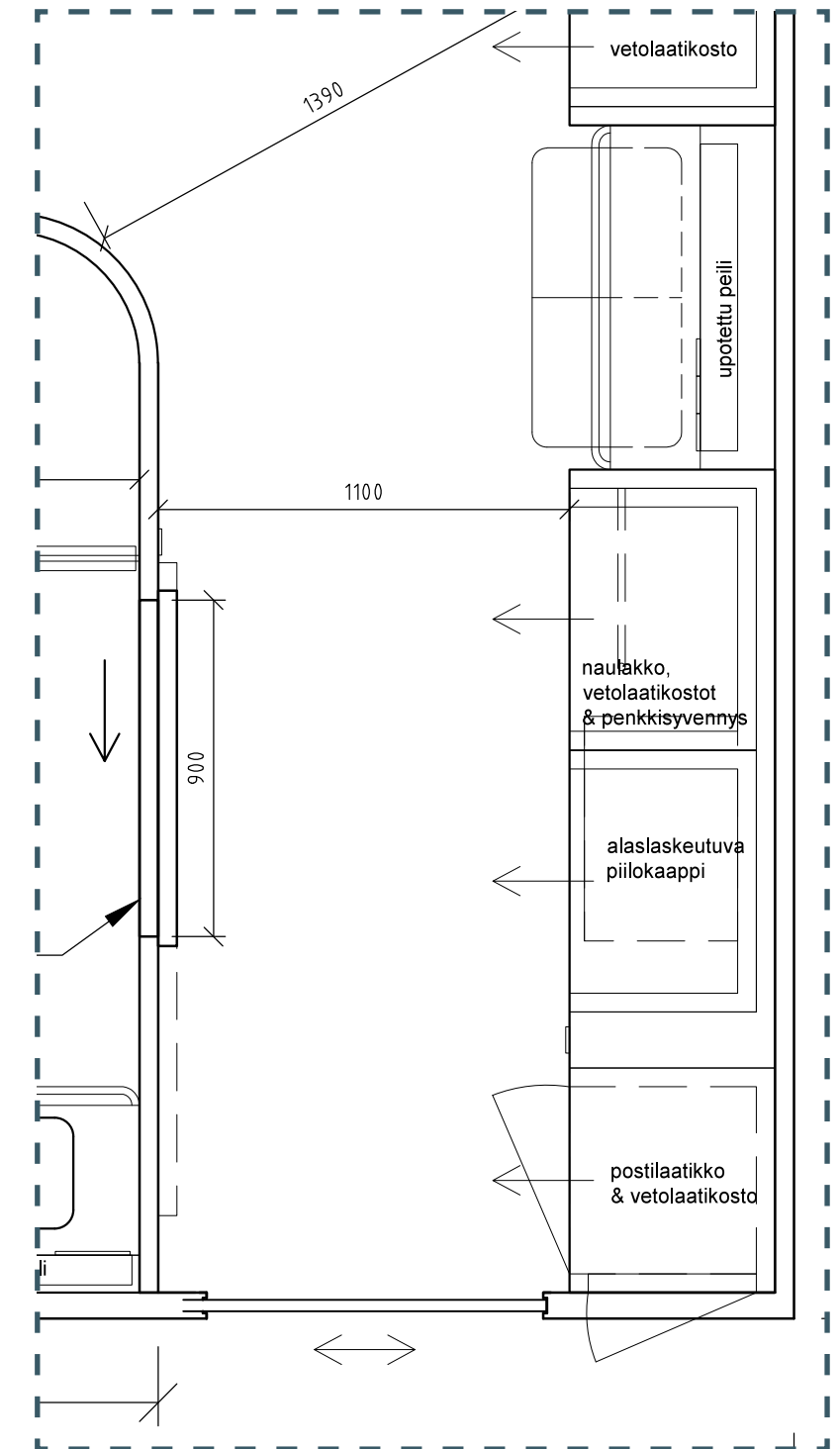

Kuva 86. Näkymä hyttiin ulko-ovelta.

5.1 KÄYTÄVÄ

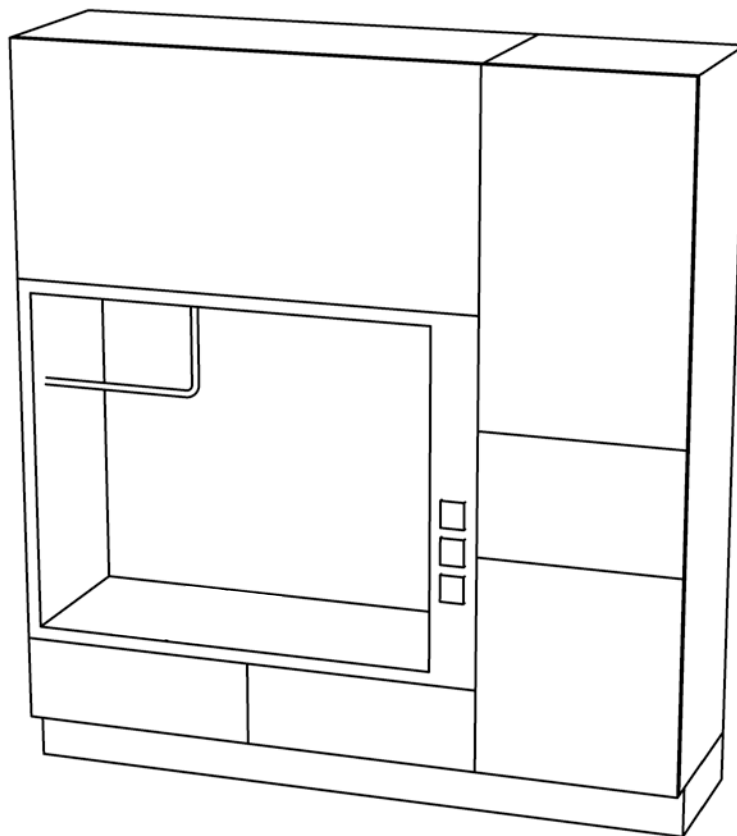
Hytin ulko-ovi on konseptissa **puoliautomaattinen liukuovi**, joka avautuu molemmin puolin oven vieressä olevan lukijan kautta. Asukas asettaa tunnisteensa lukijaan ja ovi avautuu automaattisesti. Näin epävarmempikin kulkija pääsee kävelemään hyttiin vaivattomasti. Ovesa ei ole vetimiä, koska ne todennäköisesti aiheuttaisivat hämmennystä ja voisivat rikkoa oven avautumismekanismiin. Liukuovi voi olla palosuojausmääräysten kannalta tänä päivänä kallis ratkaisu, mutta uskon tekniikan kehittyvän kymmenen vuoden aikana niin, että sitä voi silloin jo harkita. Liukuovi on eritarpeisille käyttäjille turvallis vaihtoehto, sillä se ei aiheuta törmäysvaaraa samalla tavalla kuin automaattisesti avautuva saranaovi. Koska ovi on palosuojattu, se on todennäköisesti raskas avata, jolloin automaattisesti avautuva ovi on paras ratkaisu käyttäjän näkökulmasta. **Automaattiovesa tulee varmistaa, että sen saa auki myös hätätilanteessa.**

Käytävän leveys on 1100 mm, mikä on hieman suurempi kuin ADA-standardien vaatima 1065 mm (ADA Standards for Accessible Design 2010, 123). Käytävän leveys varmistaa sen, että sekä hyttiin että kylpyhuoneeseen käynti onnistuu apuvälineillä ja toisaalta käytävällä on tilaa pukea ulkovaatteet. Leveämpi käytävä hälventää hieman putkimaista ensivaikutelmaa, joka usein syntyy hytin sisäänkäynnistä. Käytävän yhteyteen tulee sijoittaa asianmukaiset hätäpoistumistieopasteet selkeällä tekstillä ja pistekirjoituksena sekä opaskartta risteilijästä. Näitä yksityiskohtia en ole hyttikonseptissani käsitellyt, sillä ohjeet niihin tulevat viranomaisilta ja käytäntö on todennäköisesti muuttunut 10 vuoden päästä.

Kuva 87. Pohjapiirustus käytävältä.

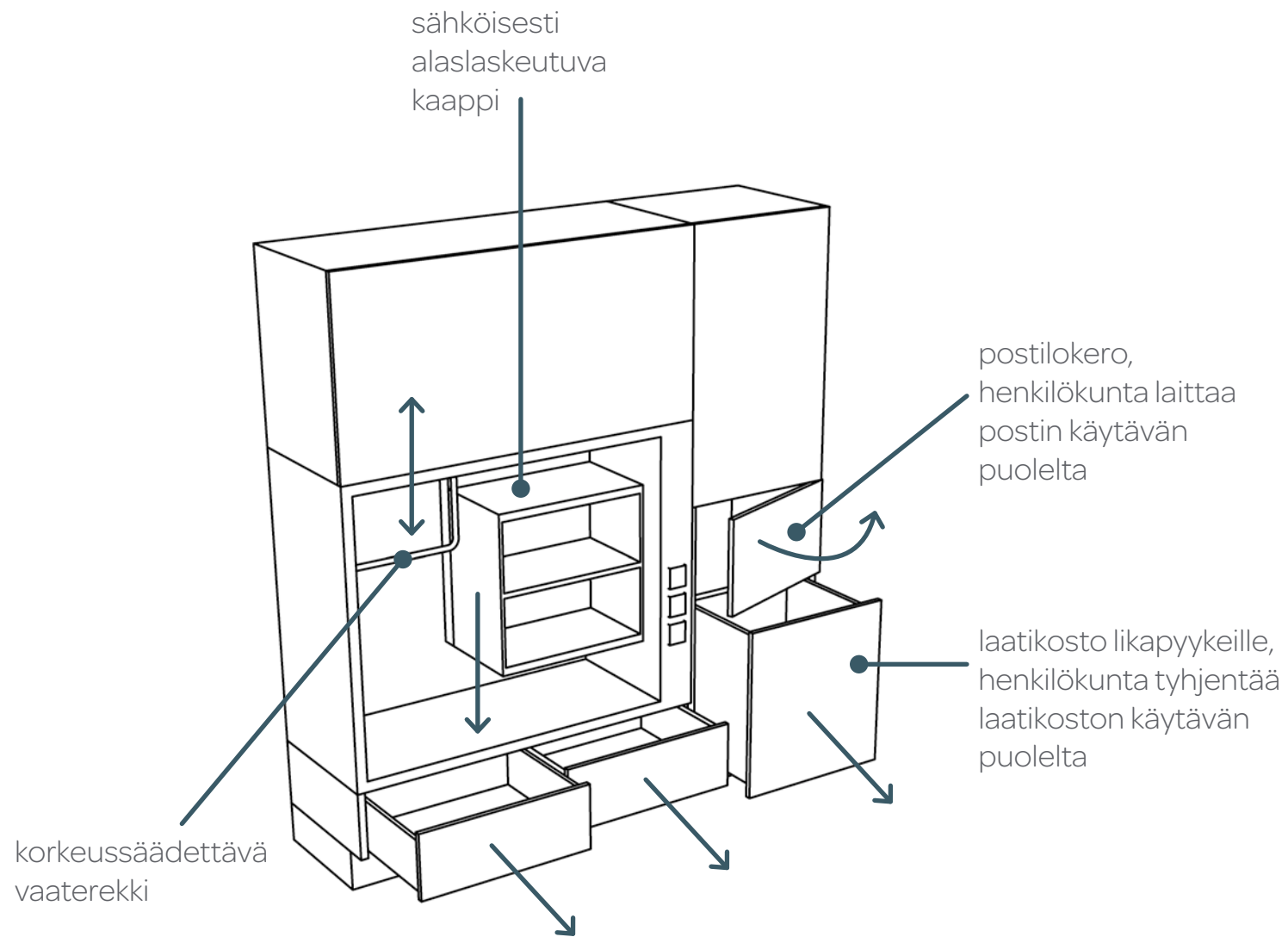
KALUSTE 1
ulkovaatteiden säilytys ja palvelulokerot
2000 x 2200 x 550 mm (leveys x korkeus x syvyys)

Kuva 88. Havainnekuva kalusteesta 1.

Käytävällä on yksi koko hytin pituudelta menevän kalusteseinän kiintokalustekokonaisuuksista. **Kalusteessa 1** on penkkisyvennys, avattava postilokero, suuri vetolaatikosto, kaksi leveää vetolaatikostoa, sähköisesti alaslaseutuva kaappi ja korkeussäädettävä vaaterekki. Kaikki manuaalisesti avattavat kaapit ja laatikostot avataan painamalla kevyesti ovilehteä, jolloin ne aukeavat 50 mm. Tämän jälkeen ne voi avata vetämällä oviurasta tai ovilehdestä.

Kalusteen oikeanpuoleiset kaapit ovat sellaisia, joihin henkilökunta pääsee käsiksi käytävän puolelta. Näissä kaapeissa on **postilokero** ja **suurempi vetolaatikosto**, jossa on säilytys likapyykeille sekä suuremmille roskille. Lisäksi kalusteessa on **penkkisyvennys, jossa voi istua samalla kun laittaa kenkiä jalkaan** tai jättää tärkeimpiä tavaroita näkyviin penkille, josta ne on helppo muistaa ottaa lähtiessä mukaan. Penkkisyvennykseen on integroitu katkaisimet ja sähköisten toimintojen säätökytkin. Penkkisyvennyksen alapuolella on **kaksi leveää vetolaatikostoa**, jonne saa suurempia matkatavaroita säilöön. Syvennyksen yläpuolella on **alaslaseutuva piilokaappi** ja **korkeussäädettävä vaaterekki**, jotka ovat molemmat sähköisiä.

Kuva 89. Havainnekuva kalusteen 1 toiminnoista.

Kuva 90. Näkymä huoneesta käytävälle. Kaluste 1, jossa penkkisyvennys. Kalusteen vasemmalla puolella on meikkaustaso irtopenkillä.

Kuva 91. Näkymä sänkyyn päin.

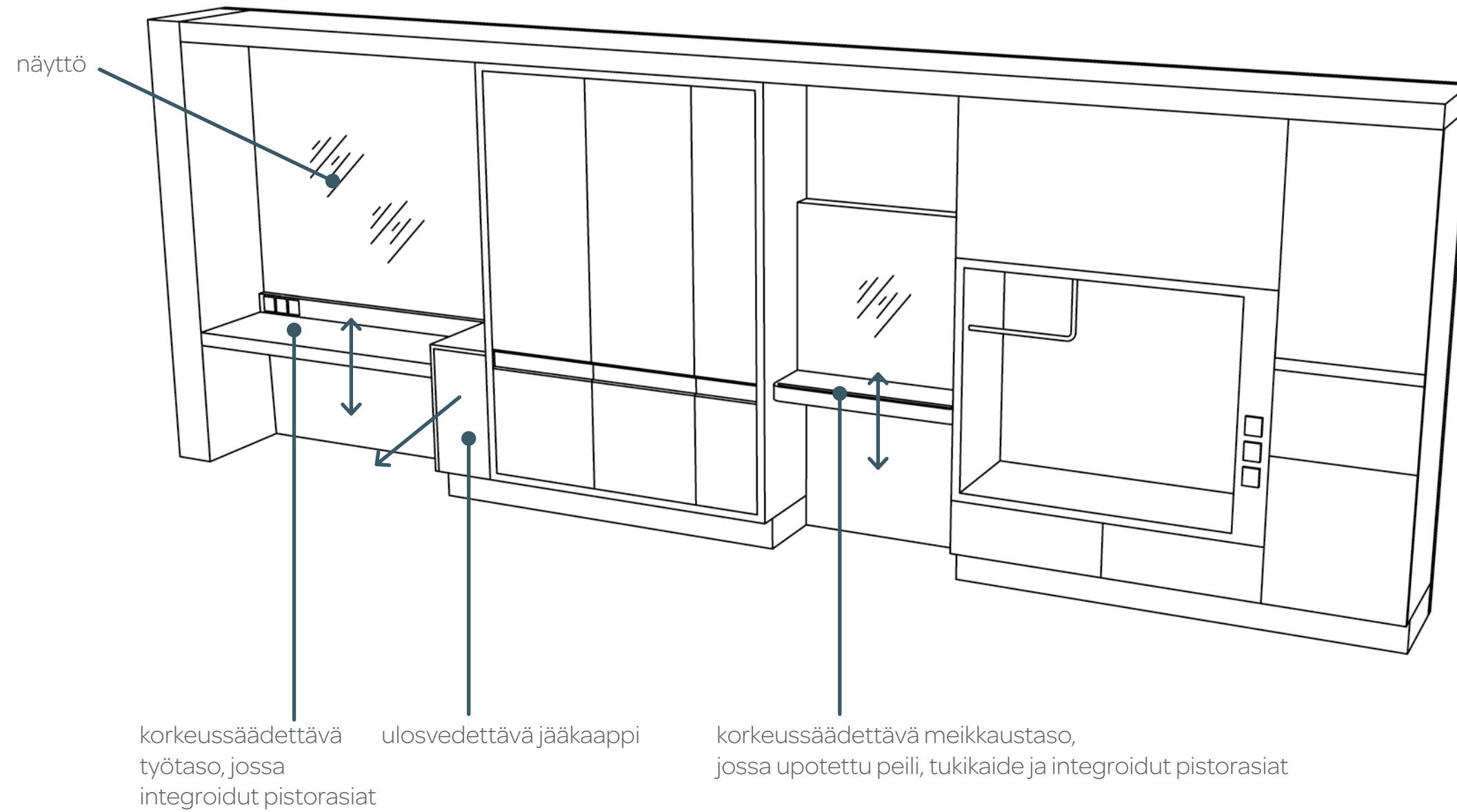
64

Floor plan of a small room with the following dimensions and features:

- Dimensions:**
 - Overall width: 2675
 - Overall depth: 2055
 - Top section width: 1400
 - Bottom section width: 1775
 - Right section width: 1100
 - Bottom section depth: 600
 - Distance from bottom wall to top of bottom section: 1390
- Labels and Features:**
 - verho**: Curtain (top center)
 - työtaso & näyttö**: Work surface & display (top right)
 - pieni jääkaappi**: Small refrigerator (middle right)
 - vetolaatikosto**: Drawer unit (bottom right)
 - upotettu hylly epäsuoralla valolla**: Recessed shelf with indirect lighting (middle left)
 - upotettu nostolaite**: Recessed lifting device (top left)
 - upotettu hylly**: Recessed shelf (bottom left)
 - peililasi**: Mirror glass (bottom center)
 - kattosuihku**: Ceiling shower (bottom left)
 - upotettu peili**: Recessed mirror (bottom right)

Kuva 92. Makuuhuoneen pohjapiirustus.

KALUSTESEINÄN TOIMINNOT

Kuva 93. Havainnekuva kalusteseinän toiminnoista.

👁️ WATCH

📞 CALL

❓ ASK

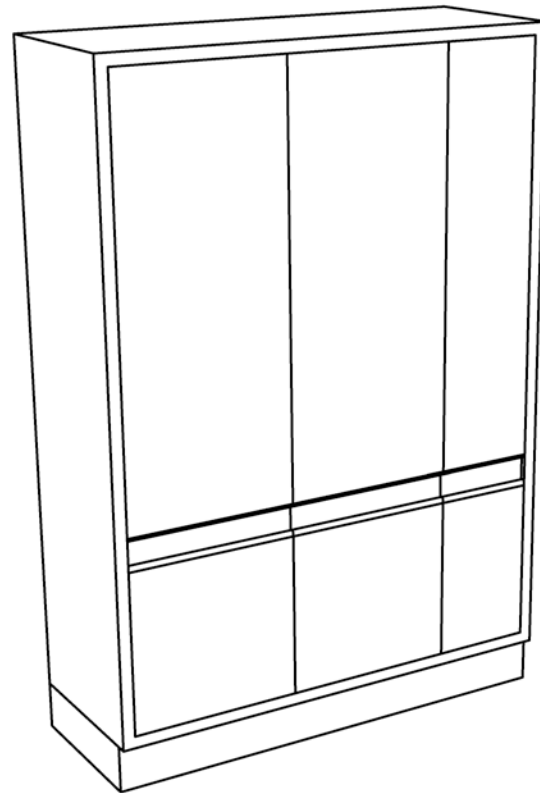
TODAY'S SCHEDULE

- 👟 4.00 pm Salsa Lesson
- 🍴 6.00 pm Dinner with Lena
- 💤 10.00 pm Bedtime

Kuva 94. Näkymä kalusteseinälle, jossa näyttö sekä sen alapuolella oleva korkeussäädettävä työtaso, ulosvedettävä jääkaappi ja vaatekaapit.

KALUSTE 2

vaatteiden ja ehostautumistuotteiden säilytys
1500 x 2200 x 550 mm (leveys x korkeus x syvyys)

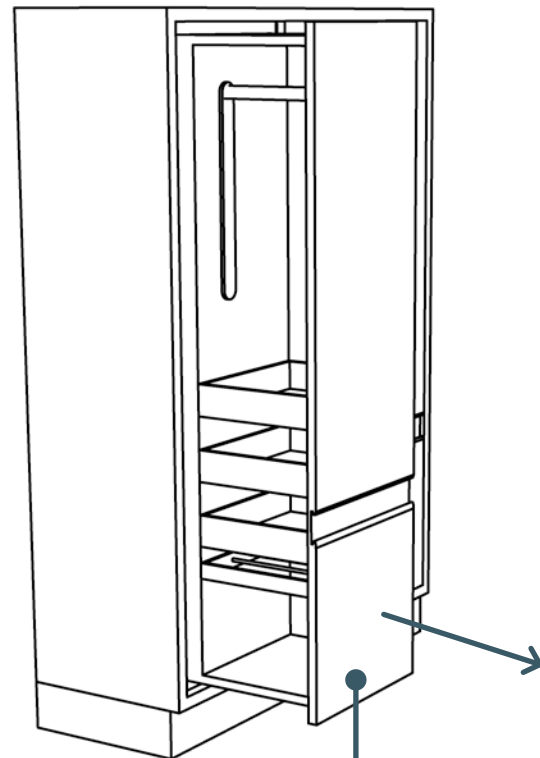
Kuva 95. Havainnekuva kalusteesta 2.

Kaluste 2 on toinen koko hytin pituudelta menevän kalusteseinän kiintokalustekokonaisuuksista, joita käsittelen tarkemmin työssäni. Sen toiminnot keskittyvät **vaatteiden ja ehostautumiseen tarvittavien tuotteiden säilytykseen**. Kalusteessa on **kolme kaappia**, joista jokainen aukeaa kokonaisuutena ulos. Kaapit avataan manuaalisesti painamalla kevyesti ovilehteä, jolloin ne aukeavat 50 mm, jonka jälkeen ne voi avata vetämällä oviurasta tai ovilehdestä. Toisin sanoen kaapit avautuvat samalla tavalla kuin aikaisemmatkin kalusteet.

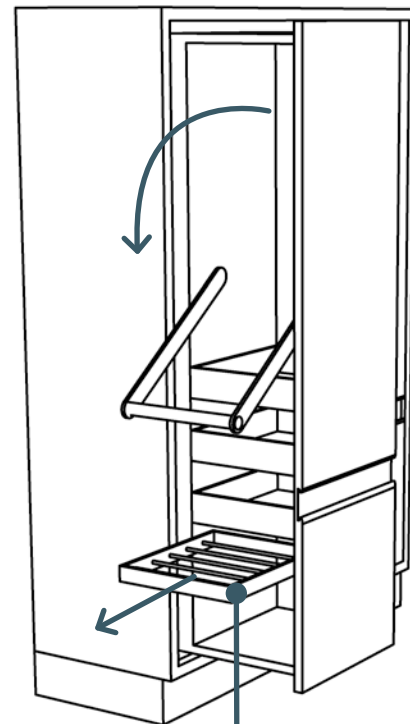
Kalusteen **kaksi leveämpää kaappia** ovat vaatteiden säilytykseen. Kaapeissa on ylhäällä vaaterekki ja alhaalla vetolaatikostoja. **Vetolaatikostot on mahdollista vetää manuaalisesti ulos kaapista ja vaaterekki laskeutuu sähköisesti eleohjautuen**. Nämä kaapit ovat keskenään muuten identtiset, mutta niiden vaaterekit laskeutuvat eri puolille.

Kolmas, **kapeampi kaappi** on sekä vaatteiden että ehostautumistuotteiden säilytykseen. Ylhäällä on vaaterekki, johon saa ripustettua koukuilla vaatteita ja sen alapuolelta löytyvät laatikostot hiustenhoitoon ja meikkituotteille. **Sähköä vaativat hiustenhoitolaitteet integroidaan kalusteeseen** niin, että johdot kytketään kalusteen pistorasioihin, jolloin sähkö johdetaan kalusteseinästä.

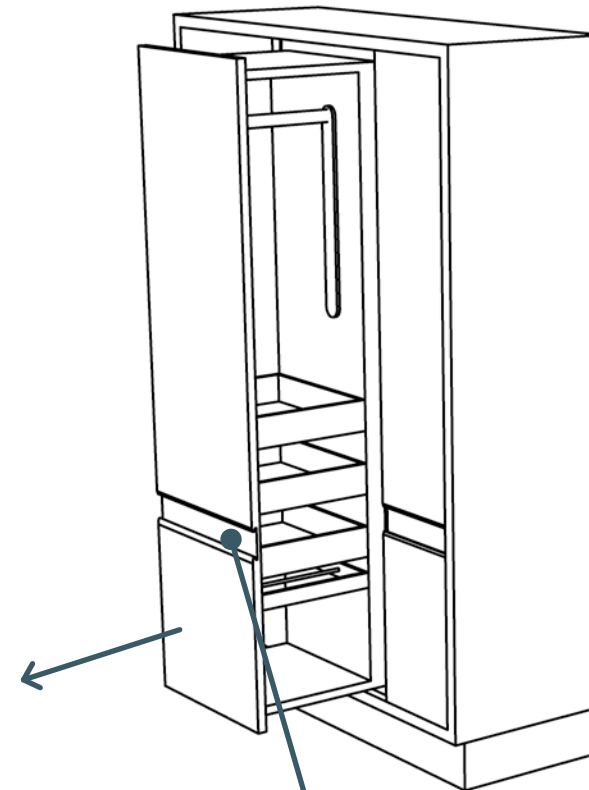
KALUSTEEN 2 TOIMINNOT vaatteiden säilytys

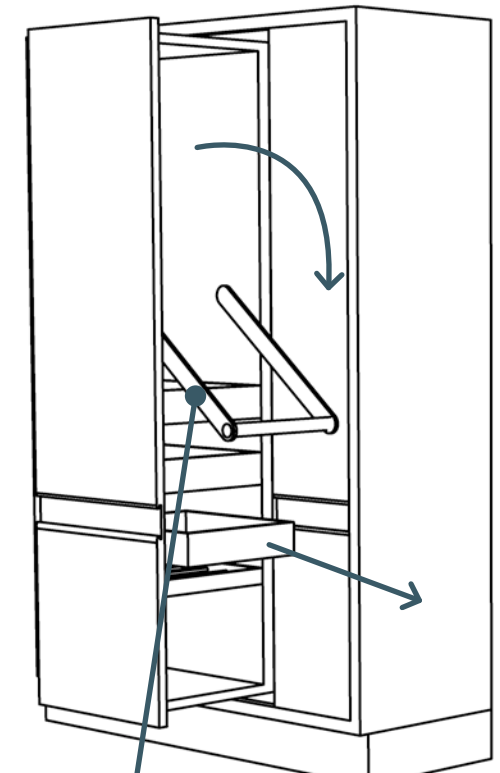
kaappi vedetään ulos
kokonaisuutena

alimpana laatikosto, jonka
ritilöihin voi ripustaa siliäviä
vaatteita

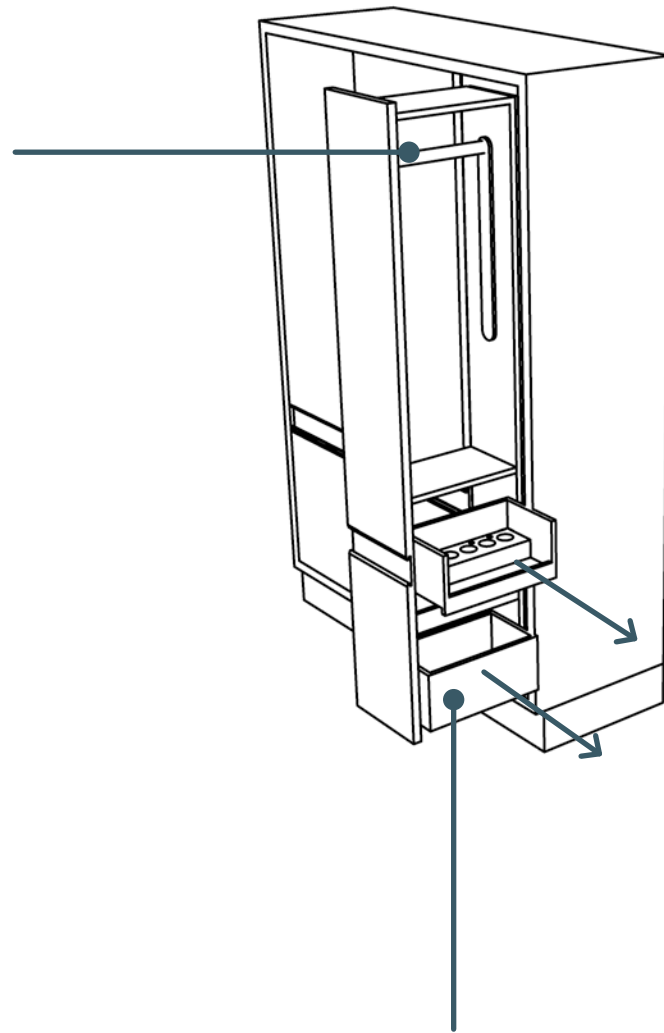
ovilehdessä sormiura kaapin
avaamista varten, mutta kaapin
voi avata myös ovilehden
reunasta vetämällä

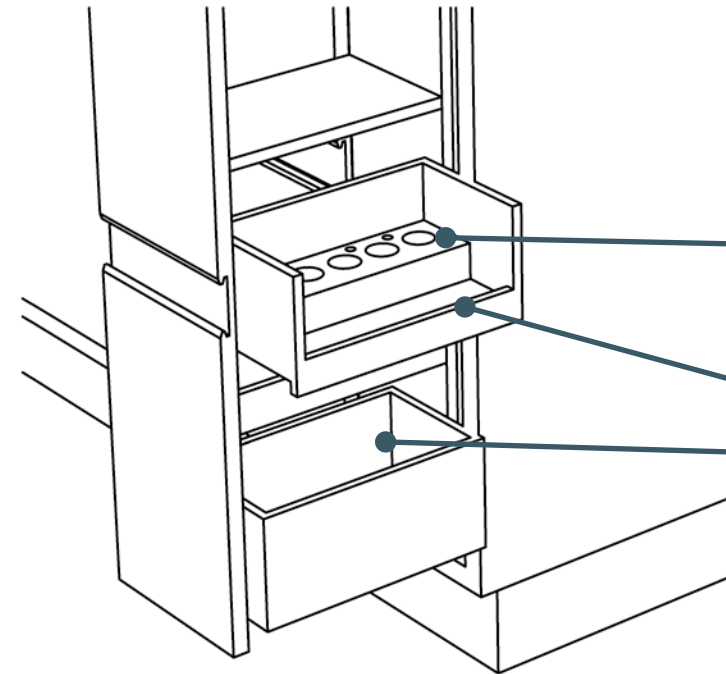
eleohjautuva vaaterekki,
joka laskeutuu tarvittaessa alas

KALUSTEEN 2 TOIMINNOT vaatteiden ja ehostautumistarvikkeiden säilytys

eleohjautuva vaaterekki,
johon voi ripustaa
koukussa olevia vaatteita

laatikostot saa vedettyä manuaalisesti ulos

hiustenhoitoon liittyvät välineet,
sähkö vedetään kalusteen sisältä

säilytystila meikeille &
kauneudenhoitotuotteille

Kalusteen 2 kapea kaappi avautuu meikkaustason vierelle, jolloin sitä voi hyödyntää asukkaan ehostautuessa. Kalusteesta löytyy **ulosvedettävä laatikosto, jossa on paikat hiusharjoille ja sähköä vaativille hiustenhoitolaitteille**. Nämä kytketään kaappiin niin, että johdot kulkevat laatikoston sisään, jossa on pistorasia. Sähkö vedetään kalusteseinästä suoraan laatikostoon. Meikkaustuotteet saa myös säilöttyä kaapin laatikostoihin, jolloin ne voi ottaa esille tarvittaessa. Ehostautumisen päätteeksi kaapin voi sulkea, jolloin meikkitaso pysyy siistinä.

Meikkitaso on korkeussäädettävä. Peili on integroitu tasoon niin, että se liikkuu osana tasoa. **Katkaisimien avulla säädetään valaistustilannetta ja muutetaan tason korkeutta.** Samassa yhteydessä on pistorasia esimerkiksi kännykän lataukseen. Tason alla oleva leveä penkki vedetään ulos syvennyksestä, kun se halutaan ottaa käyttöön. Penkkiä voi hyödyntää myös muualla makuuhuoneessa, vaikkapa työtason yhteydessä. Mikäli penkkiä ei tarvita, sen voi siirtää pois hytistä.

Suunnitelmassani puhun meikkaustasosta, mutta luonnollisesti samoja toimintoja voi hyödyntää myös **hytin miespuolinen asukas**, joka voi yhtä lailla tarvita tilaa parranajokoneelle, hiustenmuotoilutuotteille tai deodoranteille. Konseptissani korostan naispuolista asukasta sen vuoksi, että **konseptin todennäköisin asiakas on noin 80-vuotias, hyväkuntoinen, aktiivinen nainen**. Otan kuitenkin suunnitelmassani huomioon myös miespuolisen asukkaan tarpeet.

Kuva 98. Näkymä meikkaustasosta ja ulosvedettävästä laatikostosta, jossa säilytysratkaisut hiustenhoito- ja meikkaustuotteille.

Makuuhuoneen sänky on **1400 mm leveä ja sähköisesti korkeussäädettävä**. Runko on verhoiltu kalusteseinän kaltaiseksi, jolloin sängyn oma tekninen runko ei näy. Sängyn vieressä on rungosta **nostettava metallinen tukikaide**, jonka saa tarvittaessa painettua runkoon piiloon. Sängyn vierellä on kiinteä taso, johon voi jättää puhelimen latautumaan tai kirjan yöksi odottamaan aamua. Sängyn päätyseinässä on myös integroidut katkaisimet ja pistorasia, joihin yltää sängystä. Tämän lisäksi kalusteseinällä on suurempi kokonaisuus katkaisimia, joista voi muuttaa valaistustilannetta ennen sänkyyn menoa. Katkaisinryhmän vierellä on koukku, johon voi ripustaa kävelykepin tai tukikepit yöksi. Sängyn päässä, lähellä lattiapintaa ja ikkunaa, on pistorasia, joka on tarkoitettu sähköllä toimivien apuvälineiden lataukseen. Sängyn peitteet ovat muhkeita ja kutsuvia ja kodikkuuden tunnetta lisää paksu päiväpeitto, johon voi kääriytyä lämmittelemään. Sängyn runko on 400 mm korkeudella, mutta sängyn patjan korkeuden voi säätää omaan käyttöön sopivaksi. Tukikaidetta voi säätää sängyn mukana.

Ikkunan verho säätelee valoa automaattisesti päivän aikana, mutta sitä voi säätää myös manuaalisesti kytkimestä. Verho on kiinnitetty ylhäältä ja siinä on sekä valoverho eli valoa läpipäästävä, että black out eli täyspimentävä verhopinta. **Lattiapinta on lyhytkarvaista, printattua tekstiilimattoa**. Tekstiilimaton lyhytkarvaisuus ja tasaisuus helpottavat epävarmojenkin liikkujien toimimista hytissä. Mattopinta lisää pehmeiden tunnetta tilassa ja vaimentaa laivan teräsrungosta aiheutuvaa tärinää.

Kuva 99. Näkymä käytävältä huoneeseen. Vasemmalla nojatuoli ja rahi, upotettu hylly muistoille ja korkeussäädettävä sänky, jossa nostettava tukikaide. Ikkunassa verho, joka säätelee valoa sekä automaattisesti että säätökytkimestä.

Kalusteseinällä on **upotettu kaappi lasisilla liukuovilla ja epäsuoralla valolla valaistuilla hyllyillä**. Asukas voi laittaa kaappiin esille itselleen tärkeitä tavaroita ja rakkaita muistoja. Tuttuuden tunteen lisäksi kaluste kannustaa asukasta tekemään hytistä itselleen kodin, mikä on yksi suunnittelun tavoitteistani. Hyllyissä on **pienet metalliset putkikaiteet**, jotka estävät esineitä kolisemasta lasia vasten kovalla aallokolla. Lasiliukuoviin on kiinnitetty **koko oven pituudelta kulkevat metalliset, ohuet profiilit, joilla liukuoven saa auki vaikka kynärpäällä**. Lasin lävitse näkee hyvin esineet, mutta siivouksen kannalta kaappi on hankala pitää siistinä ja tämän olen tiedostanut suunnittelua tehdessäni. Asukkaalle rakkaiden tavaroiden esillepano on kuitenkin mielestäni olennainen osa kodin tekemisen prosessia ja yksi suunnittelun arvoista. Jotta hytin siivottavuus säilyisi, avohyllyjä on vältetty hytin muissa tiloissa.

Kylpyhuoneen moduulin **ikkuna-aukko on peililasia**, jolloin se toimii peilinä silloin, kun kylpyhuoneessa ei ole valoa, mutta päästää valon läpi huoneeseen, kun kylpyhuoneeseen syttyy valo. Lasi on huurrettua, joten siitä ei näe läpi suoraan peseytymistiloihin. Ikkuna-aukon alapuolella on **pieni taso**, johon voi laskea kahvin samalla, kun rentoutuu nojatuolissa ja lepuuttaa jalkoja rahilla. On tärkeää, että taso kestää nojaamista, jotta siitä voi ottaa tukea. Nojatuoli ja rahi vastaavat ikääntyneiden toiveisiin pienestä hemmottelusta ja mahdollisuudesta rentoutua sen jälkeen, kun on kävellyt päänsä pyöräyksiin risteilijällä tai maissa. Tasolta löytyy **kannettava valaisin**, jonka akku ladataan sähköisesti. Valaisimessa on puinen kantokahva, jolloin sitä voi siirtää mukanaan sinne, minne asukas haluaa tuoda lisää valoa tarkkuutta vaativiin tehtäviin.

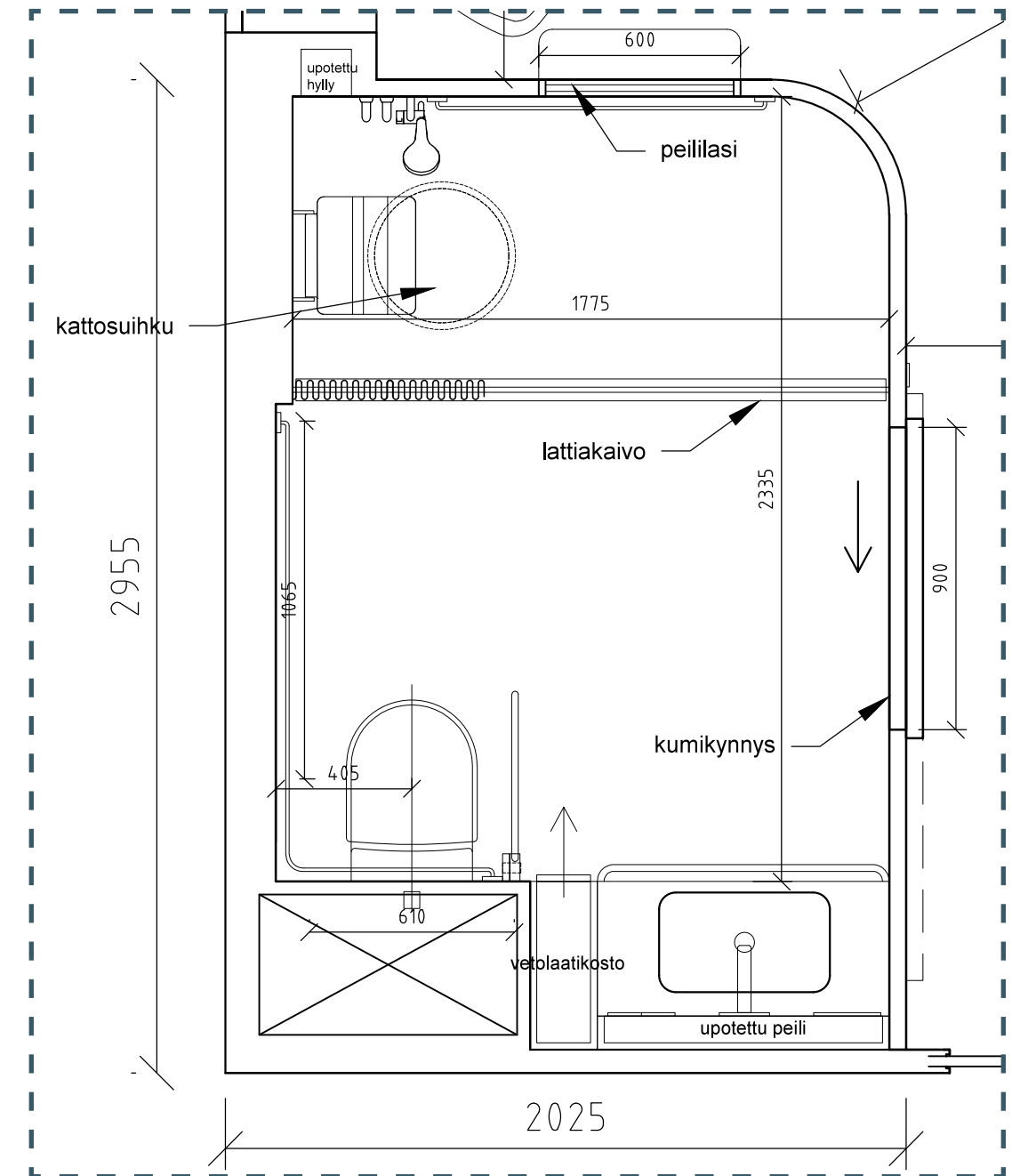

Kuva 100. Näkymä huoneesta kylpyhuoneeseen, jonka ikkuna-aukko on peililasia. Aukon alapuolella pieni taso, jossa kannettava irtovalaisin, vieressä nojatuoli ja rahi. Kalusteseinällä kaappi, jossa lasiset liukuovet.

5.3 KYLPYHUONE

Kylpyhuone sijaitsee lähellä huoltokolmiota, josta mainitsin kappaleessa 3.3. **Huoltokolmion välittömään yhteyteen on sijoitettu seinäkiinnitteinen wc-istuin, jonka operointi on näin mahdollista huoltokolmion luukusta käsin.** Suihkun ja käsienpesualtaan putket kuljetetaan huoltokolmioon seinien ja kalusteiden sisällä. Wc-istuimen, pesualtaan ja suihkun sijoittelussa on otettu huomioon sekä kalusteiden etäisyys huoltokolmiosta, että ADA-standardien asettamat tilavaatimukset. Wc-istuimen ja suihkun yhteydessä olevat tukikahvat perustuvat myös ADA-standardien määrittämiin. Näiden lisäksi pesuallastason on integroitu tukikahva ja wc-istuimen avoimella puolella on käännettävä tukikaide, johon on mahdollista lisätä automaattibidee. Koska wc-istuin on seinäkiinnitteinen, se voi tuottaa hankaluuksia pyörätuolikäyttäjälle, joka haluaa tuoda pyörätuolin wc-istuimen vierelle päästäkseen istuimelle helposti. Tästä syystä valitsin konseptiin tavallista pidemmän wc-istuinmallin, jolloin varsinaisen istuinosan ja seinän väliin jää suunnilleen 300 mm, mikä riittää pyörätuolikäyttäjälle.

Kylpyhuoneen alapohja on samalla tasolla kuin muualla hytissä. Tässä tiedostetaan, että lattiaviemäröintiä varten joudutaan aukottamaan hytin alapuolella olevaa terästä tai nostamaan alapohjaa koko hytissä. Teräksen aukottaminen rikkoo moduulirakentamisen edut, jolloin se olisi kallis vaihtoehto laivan tilaajalle, toisaalta voimakkaat tasoerot tilassa eivät ole turvallisia asukkaalle. Toivon, että kymmenen vuoden päästä tekniikka on edennyt sen verran, että tähän nykyhetkiseen ongelmaan on keksitty ratkaisu. Suihkutilan lattiassa on koko kylpyhuoneen levyinen lattiakaivo, joka tehdään samasta materiaalista kuin lattia muutenkin. Kaivon ympärillä kulkee pieni ura, jota pitkin vesi valuu viemäriin. Näin tasoerosta tulee mahdollisimman pieni ja huomaamaton. **Liukuoven yhteydessä on kumikynnys,** joka estää veden valumisen kylpyhuoneesta, mutta painuu kasaan apuvälineellä yli liikkeessa.

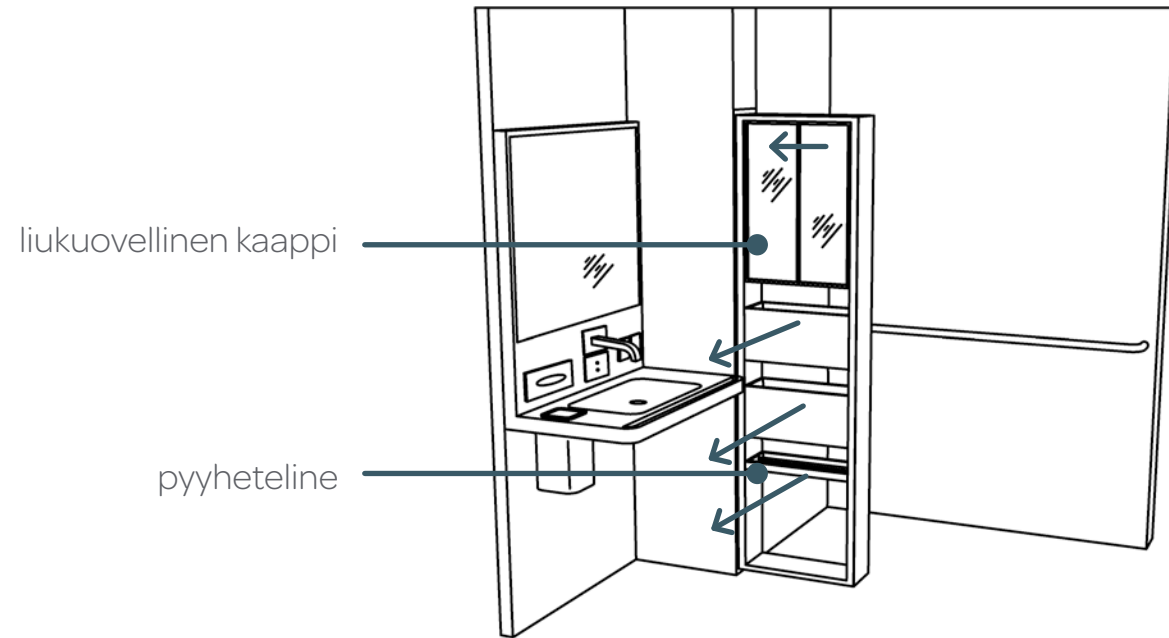
Kuva 101. Kylpyhuoneen pohjapiirustus.

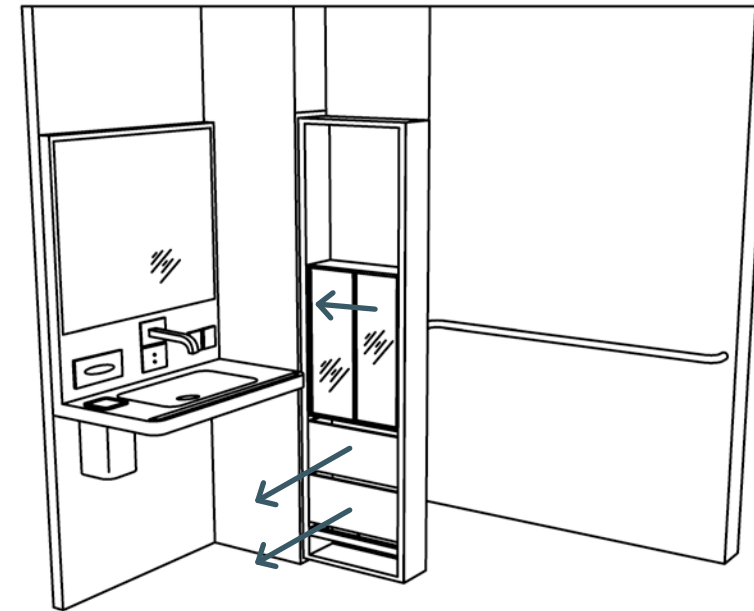
Kuva 102. Näkymä kylpyhuoneesta.

KALUSTE 3

hygienianhoitotuotteiden säilytys
200 x 1800 x 500 mm (leveys x korkeus x syvyys)

Kuva 103. Havainnekuva kalusteesta 3.

Kuva 104. Havainnekuva kalusteesta 3,
kun yläkaappi siirretty alas.

Kaluste 3 on kylpyhuoneen kiintokaluste pesuallastason vieressä. Kaluste avautuu samalla tavalla kuin muutkin hytin kalusteet: manuaalisesti painamalla kevyesti ovilehteä, jonka jälkeen kaappi avautuu sen verran, että sen saa avattua ovilehdestä vetämällä. **Kalusteeseen saa säilöön hygieni- ja kylpyhuonetarvikkeet**, siinä on **liukuovellinen kaappi sekä kaksi laatikostoa ja pyyheteline**, jotka saa vedettyä manuaalisesti ulos. Kalustetta pystyy säätämään sähköisesti niin, että liukuovellinen kaappi laskeutuu alemmas, jolloin sitä voi operoida pyörätuolista käsin. Toiminto on eleohjautuva, kuten myös kalusteen 2 vaaterekit. Kalusteen 3 kohdalla on otettava huomioon, että sen tulee kapeudestaan huolimatta olla kestävä ja turvallinen käyttäjälleen.

Pesuallastason vierelle avautuva kaluste mahdollistaa saman toiminnon kuin makuuhuoneen puolella olevan meikkitason yhteydessä oleva kaluste 2: tarvittavat tuotteet ja tarvikkeet saa toiminnon ajaksi esille ja sen jälkeen piiloon pois asukkaan tieltä. **Kaappiin mahtuvat ihonhoitotarvikkeet ja lääkepurkit, vetolaatikostoon voi säilöä suurempia hygienialaukkuja.** Pyyheteline muuttuu käyttökelvottomaksi yläkaapin ollessa alhaalla ja siksi onkin suositeltavaa, että yläkaappi siirrettäisiin alas vain silloin, kun sitä erityisesti tarvitaan.

Pesuallastaso on yhtä lailla korkeussäädettävä ja peili on integroitu tasoon niin, että se kulkee tason mukana. Allaskalusteen edessä on huomaamaton tukikahva, joka on samaa materiaalia kuin allaskin. Samoin siihen on integroitu pieni roska-astia, automaattihana, käsipaperiteline ja katkaisimet, joilla säätää valaistustilannetta. Katkaisimien yhteydessä on pistorasia. Altaan viereisellä seinällä on pyyhekoukut, joihin yltää myös pyörätuolista käsin.

Kuva 105. Näkymä kalusteesta 3, kun yläkaappi siirretty alas. Kalusteessa kaappi lasisilla liukuovilla, kaksi ulosvedettävää laatikostoa ja pyyheteline.

Kuva 106. Näkymä suihkuun, jossa suihkuverho, käännettävä suihkupankki, käsisuihku sekä säätöpainikkeet, upotettu hylly ja tukikaide. Katossa yläsuihku, jossa sekä vesiputous- että suihkutoiminto. Lattiassa leveä lattiakaivo.

Suihkutila on kylpyhuoneen yhteydessä, jolloin varmistetaan kynnyksetön kulku suihkuun. Tilan jakaa suihkuverho, joka estää vettä kulkeutumasta muualle uoneeseen. **Tilassa on seinäkiinnitteinen käsisuihku sekä kattosuihku**, josta vesi voi tulla joko putouksena pyöreän suihkumoduulin ympäriltä urasta, tai moduulista tavallisena, leveänä suihkuna. Seinäkiinnitteiseen käsisuihkuun ulottuu helposti, joten se on kätevä suihkutuolin kanssa käytettäväksi. Käsi- ja kattosuihkua säädetään seinällä olevista painikkeista. Suihkutuoliksi olen valinnut Hewin **käännettävän suihkutuolin**, mutta konseptiin voi istuttaa toisenkin vastaavan tuotteen. Viereiseltä seinältä löytyvät käsisuihkun ja säätöpaneelin lisäksi ADA-standardien mukainen **tukikaide** ja **upotettu hylly**, jossa säilyttää peseytymistarvikkeita. Kylpyhuoneen tukikaiteita voi myös käyttää pyyhetelineinä: pyyhkeen voi jättää riippumaan wc-istuimen yhteydessä olevaan tukikaiteeseen, jolloin se ei kastu suihkukäynnin aikana. Ikkuna-aukko on peililasia, kuten aikaisemmin mainitsinkin. **Lasi on huurrettua, jolloin se päästää valoa läpi kylpyhuoneeseen häiritsemättä asukkaan yksityisyyttä.**

Kuva 99. Näkymä suihkuun.

5.4 TOIMINNOT JA VALAISTUS

Hytin tärkeimpiä tehtäviä on auttaa asukasta arjen ja hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Tulevaisuuden teknologian mahdollisuuksia voisi ideoida loputtomiin, mutta työni puitteissa käyn läpi muutamia, suunnitelmani kannalta olennaisia seikkoja. Hytin toimintoihin sisältyy älykkään kodin ominaisuuksia, joita todennäköisesti näemme tulevaisuudessa vielä nykyistäkin enemmän. Asukkaan hyvinvointia tuetaan **toimivalla ilmanvaihdolla sekä säätelemällä hytin lämpötilaa ja kosteustasapainoa.** Näiden toimintojen säätely manuaalisesti voi olla riskialtista, jos ikääntyvän asukkaan aistit ovat heikentyneet, jolloin hän ei välttämättä aisti lämpötilanvaihteluja yhtä tarkasti (Härkönen & Verma 2011, 8). Tässä tilanteessa hytin älykkään koneen tulisi ilmaista epävarmuutensa esimerkiksi liian alhaisesta lämpötilasta ja varmistaa, että asukas haluaa laskea lämpötilaa suositeltua alhaisemmaksi.

Hyttiin on sijoitettu tukikahvoja kohtiin, joissa niistä on apua suurimmalle osalle käyttäjistä, mutta **tukikahvojen tarve riippuu vahvasti yksilön tarpeista**, jolloin kaikille sopivaa lopputulosta ei ole mahdollista saada aikaan ilman, että käy tilaa läpi säännöllisesti asukkaan kanssa ja tekee sen pohjalta tarvittavat muutokset. Jotta hytti vastaisi asukkaansa muuttuviin tarpeisiin, ehdotan, että **hyttiin asennettaisiin irrotettavia tukikahvoja** niihin kohtiin, jotka asukas kokee hankaliksi arjen sujuvuuden kannalta. **Tukikahva olisi muotokieleltään yhtenäinen muiden hytin tukikahvojen kanssa**, mutta lyhyempi, ja se asennettaisiin sileälle pinnalle, asiakkaan haluamalle korkeudelle. Tukikahvoja voisi olla kahdessa eri leveydessä, 300 mm ja 400 mm, ja ne kiinnitettäisiin pintaan joko imukuppikiinnityksellä, tai vastaavalla tekniikalla, joka kymmenen vuoden päästä on mahdollinen. Luonnollisesti tukikahvan tulee olla turvallinen käyttäjälle, kestää painoa ja nojaamista, eikä vahingoittaa pintaa, johon se kiinnitetään. Työssäni en käsittele irrotettavien tukikahvojen sijoittelua hyttiin tämän tarkemmin, sillä ne käydään läpi asukaskohtaisesti.

Kuva 108. Asukkaan toiminnot hyttikodissa.

Hytin teknologian tulee mahdollistaa **mediaviihteen katsomisen, internetin selaamisen ja musiikin kuuntelun**. Näiden säätely tapahtuisi asukkaan oman älylaitteen kautta langattomasti. Risteilijä voi tarjota asukkaalle pääsyn musiikki- ja mediakirjastoon sekä internetiin, jolloin palvelujen integrointi osaksi hyttiä on sujuvampaa. Työpöydän yläpuolella oleva näyttö toimii älylaitteen jatkonäyttönä, josta asukas voi olla yhteydessä ystäviinsä, seurata laivan ohjelmaa ja omaa aikatauluaan, tai ottaa yhteyttä laivan henkilökuntaan. Näyttöön voi myös laittaa pyörimään kuvaa esimerkiksi ulkona olevasta maisemasta tai luonnosta.

Musiikin kuuntelu on olennainen osa hyttiä, sillä mielestäni tuttu ja läheinen musiikki auttaa asukasta kotiutumaan hyttiin. Kymmenen vuoden aikana äänentoistoteknologia on varmasti mennyt eteenpäin huimaa vauhtia, joten en merkinnyt suunnitelmaan paikkoja kaiuttimille: todennäköisesti kaiuttimen saa asennettua 10 vuoden päästä minne vain. Konseptissani on kuitenkin tärkeää, että **musiikki ulottuu hytin eri puolille kylpyhuonetta myöten**. Musiikin voimakkuutta ja sisältöä säädellään älylaitteella langattomasti. Äänentoisto on tärkeä sijoittaa lähelle näyttöä, sänkyä sekä nojatuolia, jolloin ikäkuulosta kärsivän on mahdollista kokea katsomansa elokuvan tai sarjan äänimaailma.

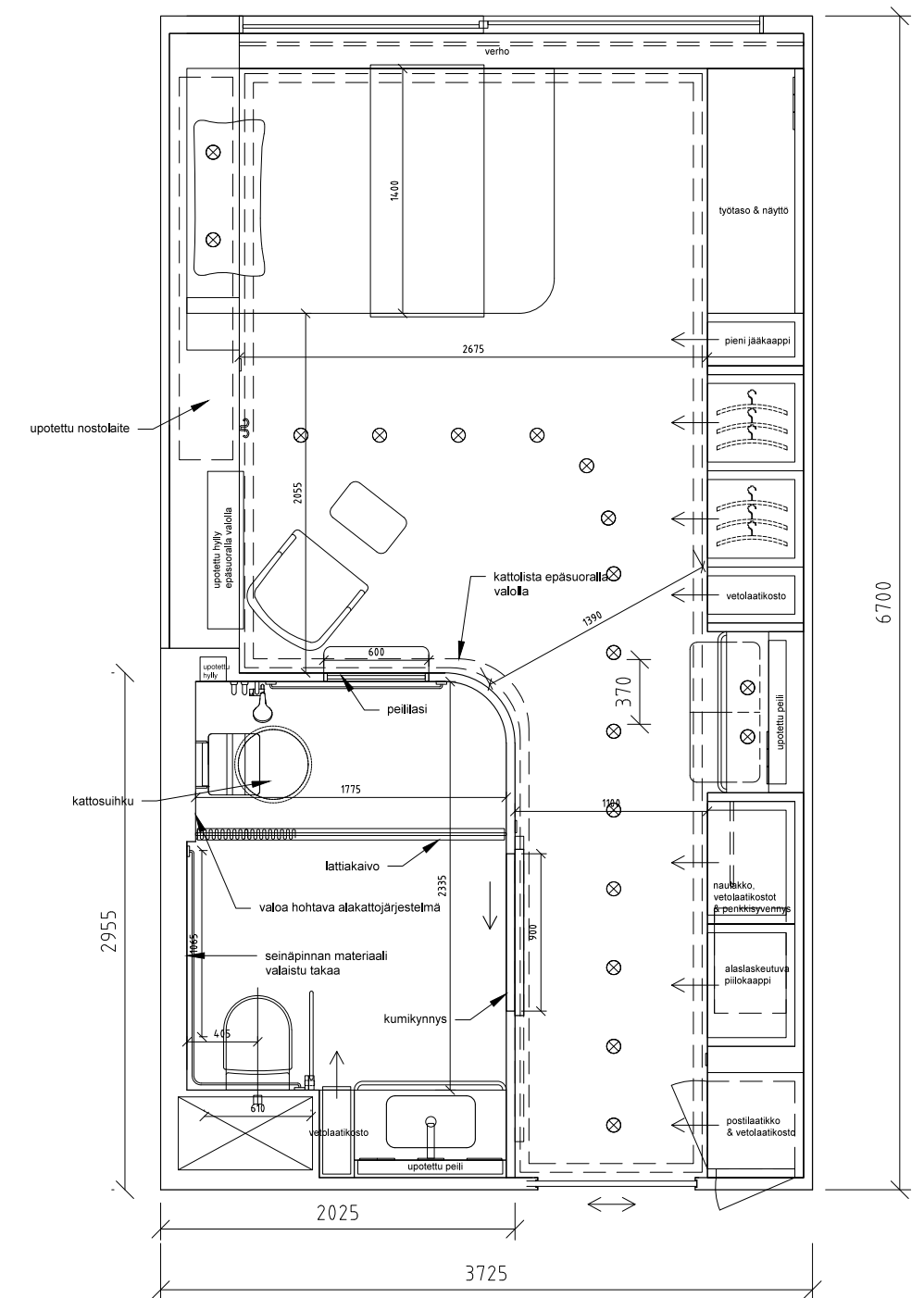
Kuva 109. Näkymä näytölle, jossa näkyvät päivämäärä, aika, päivän aikataulu ja eri toimintovaihtoehtoja. Näyttöä operoidaan esimerkiksi kännykän tai tietokoneen kautta, miksei myös äänikomennoin.

Kuva 110. Hytin kannettava valaisin.

Hyttin teknologian tulisi ottaa kantaa eri vuorokaudenaikojen valaistustilanteisiin. Ikkunan verho voi säädellä hyttiin pääsevän auringonvalon määrää, jolloin voimakas valo ei pääse häikäisemään vanhusta ja tila ei lämpene liikaa kirkkaassa auringonpaisteessa. **Valaistuksen voimakkuus voi mukautua automaattisesti vuorokausirytmiiin**, jolloin valaistus on himmeämpää illalla kuin keskipäivällä. Hyttin teknologia voi auttaa asukasta pysymään arjessa kiinni herättämällä tämän aamulla hitaasti voimistuvalla valaistuksella ja esimerkiksi luonnonäänillä. **Teknologian tulee lisätä asukkaan turvallisuutta säatelemällä valoa** esimerkiksi silloin, kun asukas nousee yöllä sängystä käymään kylpyhuoneessa: himmeä yövalo voi ohjata asukkaan turvallisesti kylpyhuoneeseen ja takaisin sänkyyn. Valaistusta suunnitellessa asukkaalle voi valmistella **muutamia eri valaistustilanteita**, joista hän voi valita milloin mihinkin toimintaan sopivan valaistuksen: nukkumaan mennessä himmeä, illalla tunnelmallinen, keskipäivällä kirkas. **Valon voimakkuus ja värilämpötila muuttuvat valaistustilanteiden mukaan.**

Hyttissä on sekä **epäsuoraa, että suoraa valoa, joista muodostuu hyttin yleisvalaistus.** Käytävän ja huoneen ympäri kulkee alakatosta alaspäin taipuva kattolista, josta tulee epäsuoraa valoa. Tämä nostaa katon ja seinän rajan esiin, mikä helpottaa tilanhahmotusta. Hyttin käytävältä kohti sänkyä kulkee linja upotettuja spottivalaisimia ja meikkitason sekä sängyn päädyssä on upotetut spottiparit, jotka huolehtivat kohdevalaistuksesta näissä paikoissa. Lisäksi tilassa on **sähköisesti ladattava, kannettava valaisin**, jolla voi lisätä kohdevaloa halutussa paikassa. Valaisimen voimakkuutta ja värilämpötilaa voi säätää, joten sitä voi käyttää myös kynttilän tavoin tunnelmavalaisuuteen.

Kuva 111. Pohjapiirustus, johon merkitty valaistus.

Kuva 112. Esimerkki Barrisolin valaistusjärjestelmästä, jossa hohtava katto (Barrisol 2017).

Kylpyhuoneeseen tulee **valoa hohtava alakattojärjestelmä**, joita tällä hetkellä tuottaa esimerkiksi Barrisol. Kylpyhuoneen valaistus mukautuu yhtä lailla vuorokauteen ja valaistustilanteeseen, joten alakaton valon voimakkuus ja värilämpötila muuttuvat niiden mukaan. **Kylpyhuoneen alakaton valaistusta ei säädetä yhtenäisenä pintana, vaan kohdevalo voi olla voimakkaampi niissä kylpyhuoneen osissa, joissa asukas tarvitsee enemmän valoa**, kuten käsienpesualtaan tai sisäänkäynnin kohdalla. Barrisolin kaltainen alakattojärjestelmä varmistaa riittävän valon määrän luoden samalla katosta kiinnostavan elementin tilaan. Alakattojärjestelmässä on olennaista, että **valon voimakkuutta voidaan säädellä ja kohdistaa**, jolloin valaisusta saadaan tarvittaessa hienovarainen. Kylpyhuoneen valaistukseen lukeutuu myös **wc-istuimen vieressä oleva tehosteseinä**, joka on läpikuultavaa materiaalia ja valaistu takaa diffusoidulla valolla. Materiaalista kerron lisää seuraavassa kappaleessa.

Kuva 113. Näkymä suihkuun päin, jossa valoa hohtava alakattojärjestelmä.

Kuva 114. Näkymä valaistustilanteesta, kun asukas menee yöllä kylpyhuoneeseen: spotit näyttävät kulkureitin ja kylpyhuoneen ympärillä olevan kattolistan valo auttaa asukasta hahmottamaan tilaa hämärässä. Kylpyhuonetta lähestyessä sinne syttyy himmennetty yövalo.

5.5 MATERIAALIT JA VÄRIT

Konseptin pääajatuksena on ollut se, että hytin voisi istuttaa eri ympäristöihin ja erilaisiin kulttuureihin materiaaleja vapaasti vaihtamalla, joten visualisoimani kokonaisuus on yksi ehdotelma tai vaihtoehto siitä, miltä hytti voisi näyttää. Sisustamisessa **tavoitteenani oli luoda kodikas, kutsuva tunnelma**, joka vie asukkaan ajatukset pois hoitolaitoksesta tai sairaalasta, ja korostaa tilan perimmäistä tarkoitusta: olla turvallinen ja viihtyisä kotipesä, johon asettautua. Konseptissani myös leikittelin mahdollisuudella antaa asukkaan vaikuttaa hytin ilmeeseen.

Materiaaleista vahvimmin esille nousee puinen sävy: puu on ajaton ja lämmin materiaali, joka istuu mielestäni hyttiin hyvin. Konseptissani puumateriaali on **tammea jäljittelevää laminaattia**, oma värireferenssini oli Formican F1062 Smoked Oak, jossa on myös hieman pintatekstuuria. Alakatto on alumiinipaneelia, joka on maalattu lämpimän harmaan sävyyn (Tikkurila Oyj V487 Valamo). Lattialla on **lyhytkarvainen tekstiilimatto, jossa on digitaaliprintattu kuvio**. Hyttimoduulien määrän mukaan on mahdollista suunnitella hyttiin oma lattiagrafiikka, niin kuin olen konseptissani tehnyt. Tekstiilimaton tekstuurin tulee olla tasainen, jotta sen päällä on helppo kulkea apuvälineillä.

Kuva 115. Näkymä käytävältä huoneeseen. Lattiassa tekstiilimatto, kalusteseinät puukuvioista laminaattia.

KÄYTÄVÄN JA MAKUUHUONEEN MATERIAALIT

tekstiilimatto

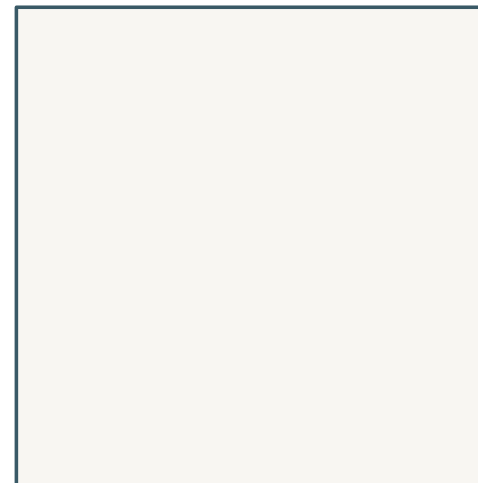

päiväpeitto

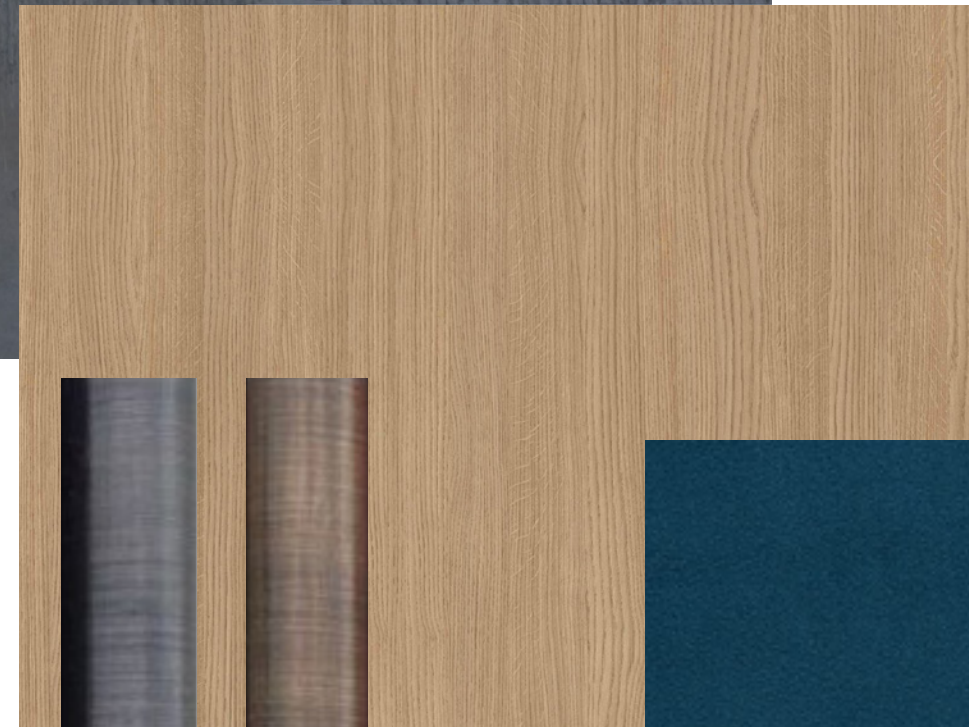
muistokaapin hyllyt

alakatto

kalusteiden ovilehdet

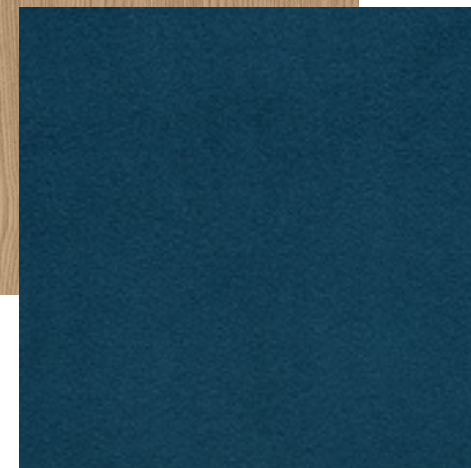

tukikaiteet
ja detaljit

vaatekaappien
oviurat

kalusteseinät

irtokalusteiden verhoilu

Kalusteiden ovilehdet ovat luonnonvalkoiset: valkoista olen nähnyt hyttisisustuksissa käytettävän hyvin vähän, minkä epäilen liittyvän hytin siivoamiseen ja puhtaanapitoon. Valkoista näkee kuitenkin paljon kodeissa, etenkin täällä kotimaassa. Lisäämällä valkoisen sävyn väripalettiin toivon vieväni suunnitelmaani kauemmas tyypillisestä mielikuvasta, joka voi herätä laivahyttiä ajatellessa. Luonnonvalkoinen sävy on Tikkurila Oyj:n Lumi. Muistokaapin hyllyissä on tummempi sävy tuomassa kontrastia, tähän valitsin Tikkurila Oyj:n sävyn Y497 Toro.

Hytin tukikaiteet ja kalusteiden detaljit ovat **mustaa, kiiltävää kromia**. Metallin kiiltävä pinta on kokemusteni mukaan helpompi pitää puhtaana kuin matta, vaikka sormenjäljet saattavatkin näkyä siinä. Vaatekaappien oviurat ovat poikkeuksellisesti **harjattua, pronssinsävyistä metallia**: lämpimämpi metallin sävy pehmentää tilaa ja tuo siihen mielenkiintoa. Irtokalusteet verhoillaan samalla kankaalla, jolloin ne ovat yhtenäiset. Värireferenssini kalusteiden verhoilussa oli Panazin Lush 110 Pacific, jolla on IMO-sertifikaatti. Irtokalusteiden rungot ja detaljit ovat joko mattamustaksi maalattuja tai samaa metallia kuin tukikaiteet. Sängyn päiväpeitto on kudottu muhkeasta, paloturvallisesta villalangasta. Valmiin päiväpeiton tilalla voisi olla vaihtoehtoisesti asukkaan aikaisemmasta kodista mukana tuotu peitto.

Kylpyhuoneen lattiassa on **200x200 mm kokoista, karheaa laattaa**, jonka sävy on haalea ja luonnollinen. Värireferenssini tässä oli Casa Dolce Casan Argille 2.0 -kokoelman laatta Terra Bianca, jossa on kaunis, luonnollinen sävy. **Kylpyhuoneen kalusteseinä on samaa laminaattia** kuin muuallakin hytissä, **muiden seinien sävy on luonnonvalkoinen** (Tikkurila Oyj:n Lumi). Suihkuverhon väri on yhtenevä hytin irtokalusteiden kanssa. Allastaso on puhtaanvalkoista Corian-materiaalia.

Wc-istuimen vierellä oleva **tehosteseinä on ohutta kivipintaa, joka läpäisee valoa**. Tällaista materiaalia valmistaa tällä hetkellä ainakin ranskalainen yritys StoneLeaf, joiden tuotetta Translucent Moscou käytän konseptissani. Kivipinta näyttää erilaiselta valaistuna ja valaisemattomana. Suunnitelmassani asukas voi säätää kivipinnan takana olevan diffusoidun valon värilämpötilaa, voimakkuutta ja värisävyä. Tällöin kivipinta voi olla maltillinen tai huomiota herättävä osa sisustusta.

KYLPYHUONEEN MATERIAALIT

Kuva 117. Kollaasi kylpyhuoneen materiaaleista.

KYLPYHUONEEN TEHOSTESEINÄ

Kuva 118. Näkymä kylpyhuoneesta, kun tehosteseinää ei olla valaistu.

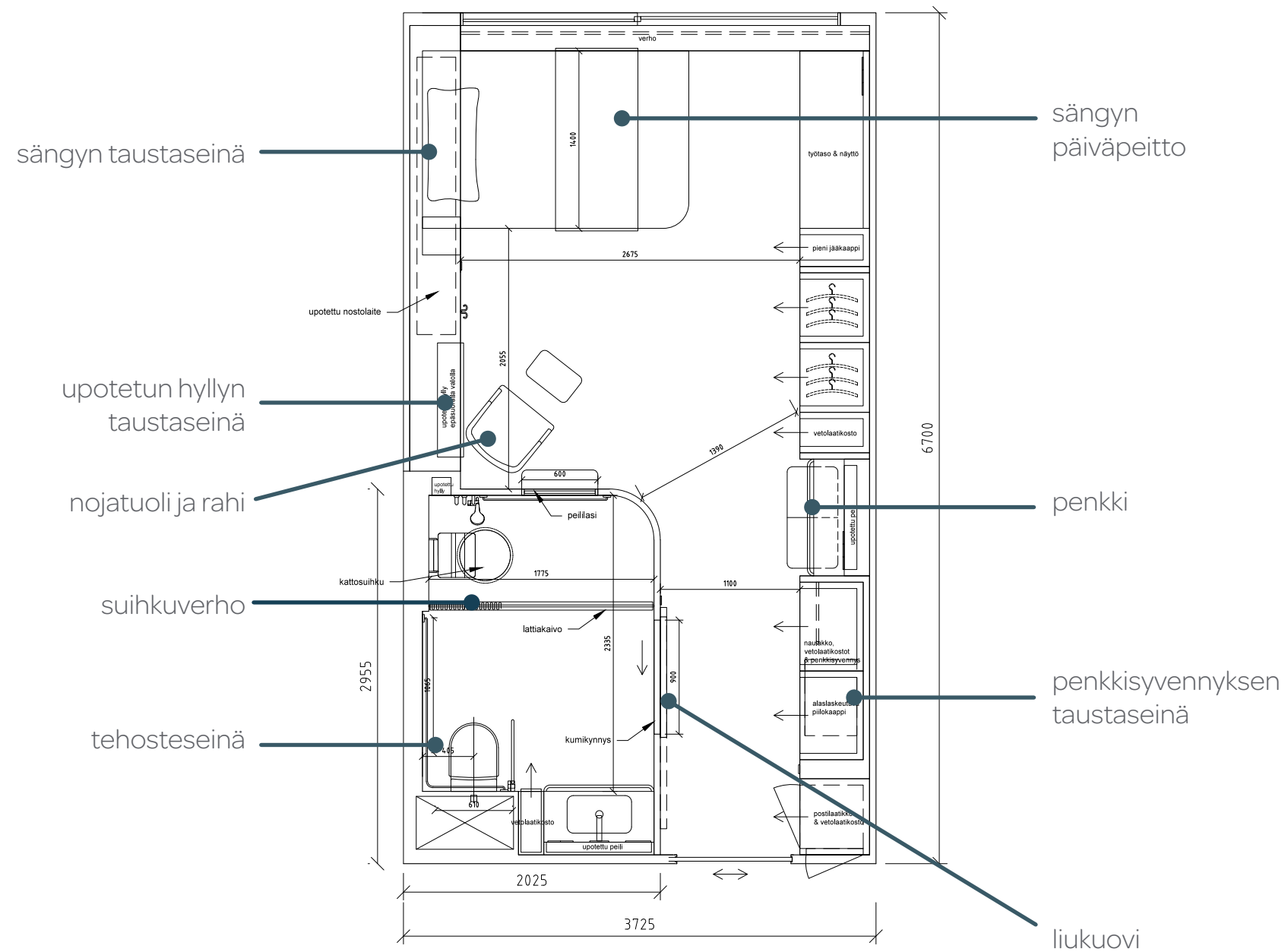
Kuva 119. Näkymä kylpyhuoneesta, kun tehosteseinä on valaistu lämpimällä valolla.

Kuva 120. Näkymä kylpyhuoneesta, kun tehosteseinä on valaistu valolla, jossa on sininen värisävy.

Kodikkuuden merkitys on jokaiselle ihmiselle eri, kuten myös ne värisävyt, jotka ihminen kokee kodikkaiksi. Ei ole yhtä ja oikeaa kodikasta väriä, joka vastaisi kaikkien mieltymyksiin. **Tästä syystä hytissä tulisi olla vaihtoehtoja erilaisista väriteemoista, joista asukas valitsisi itselleen mieluisimman.** Tämä korostaisi kodin tekemisen prosessia: asukas tulee tilaan ja tekee siitä omannäköisensä. Ikääntyvä ihminen kykenee ja usein haluaa tehdä päätöksiä ja päätösten tekeminen ehkä onkin vahva osa kotiin liitettäviä arvoja: siellä voit tehdä mitä tahdot. Siispä haluan konseptissani tarjota asukkaalle mahdollisuuden päättää, miltä hänen hyttikotinsa näyttää.

Käytännössä tämä tapahtuisi niin, että **hytin sisustus pysyisi samana ja vain tietyt pinnat tai kalusteet vaihtaisivat sävyä.** Konseptissani väriteema vaikuttaisi sängyn, upotetun hyllyn ja penkkisyvennyksen taustaseiniin, joiden väri muuttuisi teemasta riippuen. Kylpyhuoneen puolella liukuoven ja kylpyhuoneen tehosteseinä muuttuisivat yhtä lailla. Yksinkertaisimmillaan muutos olisi sitä, että taustaseinät maalattaisiin valittuun sävyyn, jolloin kylpyhuoneen sisustukseen ei voisi vaikuttaa. **Mutta olisiko mahdollista, että tulevaisuuden kodissa seinien sävyjä voisi muuttaa hetkessä?** Haluan suunnitelmassani leikitellä tällä ajatuksella, että pintojen värisävyjä ja ehkä jopa kuviointia olisi tulevaisuudessa mahdollista muokata digitaalisesti älylaitteen kautta.

Kuva 121. Pinnat ja kalusteet, joihin väriteeman vaihtaminen vaikuttaa.

Kuva 122. Näkymä makuuhuoneesta sinisellä väriteemalla.

Kuva 123. Näkymä makuuhuoneesta vihreällä väriteemalla.

Selkeyttääkseni ajatusta hytin eri väriteemoista, loin olemassa olevan sinisen väriteeman rinnalle vihreän, hieman räväkämmän väriteeman. Vihreässä väriteemassa on yhdistelty poltettua oranssia, erisävyisiä vihreitä ja paikoin jopa kuviota, jolloin hytti on selkeästi eläväisempi kuin sininen siskonsa. Makuuhuoneessa väriteeman valitseminen vaikuttaa sängyn ja upotetun hyllyn taustaseiniin. **Paras vaihtoehto asukkaalle olisi, että väriteemoja voisi muokata digitaalisesti, jolloin niiden vaikutus hytissä näkyisi heti tai lyhyessä ajassa.** Hyttien irtokalusteita olisi laivalla valmiina muutamassa eri sävyssä, jolloin kalusteet vaihdettaisiin valittuun väriteemaan sopiviksi.

Kuva 124. Näkymä kylpyhuoneesta sinisellä väriteemalla.

Kuva 125. Näkymä kylpyhuoneesta vihreällä väriteemalla.

Kylpyhuoneen tehosteseinä ja liukuovi mukautuisivat myös valittuun väriteemaan. Suihkuverho olisi mahdollista vaihtaa muutaman ennalta määrätyn sävyn sisällä haluttuun, jolloin se kuitenkin istuisi vaihtoehtoina oleviin väriteemoihin. Vihreässä väriteemassa tehosteseinä on räväkämpi ja monivärisempi, liukuoven ja suihkuverhon sävyt ovat sammaleenvihreät ja antavat tilaa tehosteseinän taideteokselle. Vastaavanlaisella ajatuksella hyttiin olisi mahdollista suunnitella useampi erilainen väriteema. Lennokkaasta ajatusleikistä huolimatta konsepti olisi mahdollista toteuttaa myös perinteisin keinoin: joko maalaten tai niin, että hyttimoduuleita olisi muutamassa eri väriteemassa, joista asukas voisi valita itselleen mieluisimman.

Kuva 126. Näkymä makuuhuoneesta ja käytävästä vihreällä väriteemalla.

6 PROSESSIN ARVIOINTI

Kuva 127. Saavuttiko työ sen, mitä tavoittelimme? (Witizia 2014).

Tein koko opinnäytetyön ajan töitä kokopäiväisenä suunnittelijana toimistossa. Tämä väistämättä tarkoitti sitä, että suunnitelman työstäminen sijoittui ilta-aikaan ja viikonlopuille, mikä loppupuolella alkoi tuntua haastavalta. Toisaalta tiukka aikataulu kannusti työskentelemään suunnitelman parissa tehokkaasti, jolloin muutamassakin päivässä tuntui saavan paljon aikaiseksi, kun ehti paneutua työskentelyyn ajatuksella. Työnantajani myös jousti opinnäytetyön loppukiireen lähestyessä, mikä helpotti huomattavasti työn saattamista loppuun. Ensimmäisenä voinen siis sanoa olevani tyytyväinen siihen, että sain työn valmiiksi ja siihen, mitä sain aikaiseksi käytössäni olevan ajan puitteissa.

Suunnittelun aikana minulle valkeni valitsemani aiheen laajuus, jota en ollut osannut odottaa: **tulevaisuuden asumista ja teknologiaa olisi voinut hyvin liittää opinnäytetyön viitekehukseen**, jos aikaa olisi riittänyt. Samoin olisin halunnut perehtyä enemmän kodin merkitykseen ja siihen, mitä ikääntyvän kotia suunnitellessa tulisi huomioida. Nyt **esteettömästä ja geriatrisesta suunnittelusta poimimani tiedot tuntuvat lähinnä pintaraapaisulta** aiheeseen, joka vaatisi lisää tutkimista, kokeilemista ja kommunikointia loppukäyttäjien kanssa.

Aiheeni kiinnosti minua henkilökohtaisesti hyvin paljon, joten sitä oli mielekästä työstää ja **toivon, että tulevaisuudessa konseptini kaltaisia palveluasumisvaihtoehtoja tarjotaan nykyistä enemmän**. Jos jatkaisin tätä suunnitelmaa eteenpäin, haluaisin kokeilla suunnittelemiani toimintoja, etenkin kalusteita, käytännössä loppukäyttäjien kanssa. Lisäksi perehtyisin tarkemmin hytin yksityiskohtiin, jolloin se kehittyisi konseptista konkreettiseksi tilasuunnitelmaksi ja siitä voisi rakentaa testattavan mallihuoneen. Haluaisin tuoda hyttiin enemmän palvelumuotoilun näkökulmaa ja ottaa kantaa siihen, miten sovellukset ja hytin tekniikka kommunikoivat käyttäjän kanssa. Hytin lisäksi haluaisin suunnitella asukkaiden yhteisöllisiä tiloja sekä apuvälinevarastoa.

Merkittävin hyöty minulle suunnittelijana oli se, että opin valtavasti sellaisista aiheista, joihin en välttämättä olisi perehtynyt yhtä tarkasti ja perusteellisesti ilman opinnäytetyökontekstia. Nyt kun olen ollut paljon yhteydessä Kynnys Ry:hyn ja muihin esteettömyysasiantuntijoihin, myös oma kynnykseni selvittää esteettömyyteen liittyviä kysymyksiä on madaltunut ja tiedän, kehen ottaa yhteyttä, jos työssäni kohtaan suunnitteluhaasteita esteettömyyteen liittyen. Vaikka tietämykseni esteettömyydestä ja geriatrisesta suunnittelusta ovat vasta alussa, olen jo nyt todistanut oppimani tiedon etua suunnittelussa, mikä on mielestäni suurin palkinto tehdystä työstä.

Jos tekisin työn nyt uudestaan, karsisin ja muuttaisin opinnäytetyön tutkimuksellisen osuuden sisältöä - esimerkiksi vierailut invahytteihin olivat mielenkiintoisia, mutta eivät vaikuttaneet kovinkaan merkittävästi suunnittelutyöhöni. Enemmän hyötyä olisi ehkä ollut siitä, että olisin tutustunut palvelukotiympäristöön ja arvioinut sitä, miten kodikkuutta oltiin tilaan tuotu ja miten siinä oltiin onnistuttu. Olisin myös halunnut perehtyä tarkemmin ikääntyvän tarpeisiin, tässä kiinnostava kokemus olisi ollut ikääntymispuvun testaaminen. **Mielestäni suunnitelma onnistui kolmessa asiassa: esittelemään esteettämiä ja helppokäyttöisiä kalustevaihtoehtoja, tekemään tilan, joka eroaa sisustukseltaan olemassa olevista laivahyteistä ja luomaan konseptin, joka kutsuu asukasta astumaan hyttiin ja tekemään sinne kodin.** Suunnitelmani on kodikas ja lämmin, ja siellä viettäisi mielellään vanhuuden päiviään.

Näin työn valmistuttua, ennen palaamista suunnittelijan arkeen, on pieni olalle taputuksen paikka. **Kiitos kuuluu myös kaikille heille, jotka olivat opinnäytetyöprosessissa mukana ja tukivat suunnitelmani valmistumista.** Kiitos, että olitte tästä yhtä innoissanne, kuin minä.

7 LÄHTEET

Kuva 128. Ikä on kaunista (John-Mark Kuznietsov 2015).

ADA Standards for Accessible Design. United States Department of Justice, Civil Rights Division 2010. [verkkosivu] <https://www.ada.gov/2010ADASTandards_index.htm> (Luettu 18.2.2017)

AS Tallink Grupp 2017. Invahytit. Silja Symphony. [verkkosivu] <<https://www.tallinksilja.fi/ohjeet-laivalla-silja-symphony>> (Luettu 8.2.2017)

Design for all Foundation. Design for all is design tailored to human diversity. [verkkosivu] <<http://designforall.org/design.php>> (Luettu 5.2.2017)

Findikaattori, Tilastokeskus 2016. Väestön ikärakenne. [verkkosivu] <<http://www.findikaattori.fi/fi/14>> (Luettu 4.2.2017)

Haarni, Ilkka 2006. Keskeneräistä yhdenvertaisuutta. Vammaisten henkilöiden hyvinvointi ja elinolot Suomessa tutkimustiedon valossa. Stakes: Helsinki. [verkkosivu] <<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R6-2006-VERKKO.pdf>> (Luettu 31.1.2017)

Hätönen, Johanna & Verma, Ira 2011. Ikäihmiset, asuminen ja teknologia. Helsinki: Kopio Niini Oy

Kalmari, Sanna 2017. Testissä Silja Symphonyn Commodore-luokan invahytit. Palmuasema. [verkkosivu] <<http://www.palmuasema.fi/silja-symphonyn-commodore-luokan-invahytit/>> (Luettu 8.2.2017)

Liimatainen, Karoliina & Vuorio, Jukka 2016. Turun telakka sai jälleen miljarditilauksen – lähes kahden Kalasataman keskuksen arvoinen urakka. Helsingin Sanomat. [verkkosivu] <<http://www.hs.fi/talous/art-2000002924919.html>> (Luettu 15.1.2017)

Lindquist, Lee A. & Golub, Robert M. 2004. Cruise Ship Care: A Proposed Alternative to Assisted Living Facilities. Journal of the American Geriatrics Society. Nov2004, Vol. 52 Issue 11 p1951-1954.

Martin-Matthews, Anne 2007. Situation 'Home' at the Nexus of the Public and Private Spheres. Ageing, Gender and Home Support Work in Canada.

Rajakoski, Niina 2017. Asuminen ja yhteisöllisyys –tutkimuksen tulokset. Ilmarinen. [verkkosivu] <<https://www.sttinfo.fi/data/attachments/00501/7a07a86a-7557-4ccd-90a1-7eb3b2b49d31.pdf>> (Luettu 11.2.2017)

Rowles, Graham D. 2006. Commentary: a house is not a home: but can it become one? The Many Faces of Health, Competence and Well-Being in Old Age: Integrating Epidemiological, Psychological and Social Perspectives. New York.

Smith, Oliver 2015. Meet the 86-year-old widow who's spent 10 years living on a cruise ship. The Telegraph. [verkkosivu] <<http://www.telegraph.co.uk/travel/cruises/news/Meet-the-86-year-old-widow-whos-spent-10-years-living-on-a-cruise-ship/>> (Luettu 21.2.2017)

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Helsinki. [verkkosivu] <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>> (Luettu 31.3.2017)

Tanne, Janice Hopkins 2004. Living on cruise ships is cost effective for elderly people. [verkkosivu] <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC526150/>> (Luettu 4.2.2017)

Viking Grace 2012. Esteettömyys M/S Viking Gracella. [verkkosivu] <<http://www.vikinggrace.com/esteeton-laiva-upea-saavutus/>> (Luettu 21.3.2017)

Viking Grace 2013. M/S Viking Grace luovutettu Viking Linelle. [verkkosivu] <<http://www.vikinggrace.com/ms-viking-grace-luovutettu-viking-linelle/>> (Luettu 21.3.2017)

Viking Line 2017. M/S Viking Grace. [verkkosivu] <<http://www.vikingline.fi/valitse-matka/laivat/ms-viking-grace/>> (Luettu 21.3.2017)

Viking Line 2017. M/S Viking Grace. Hytit. [verkkosivu] <<http://www.vikingline.fi/valitse-matka/laivat/ms-viking-grace/hytit/>> (Luettu 21.3.2017)

Vilkko, Anni & Suikkanen, Asko & Järvinen-Tassopoulos, Johanna 2010. Kotia paikantamassa. Tampere: Juvenes Print.

Rajakoski, Niina 2017. Asuminen ja yhteisöllisyys –tutkimuksen tulokset. Ilmarinen. [verkkosivu] <https://www.ilmarinen.fi/siteassets/uutishuoneen-liitteet-ja-lohkot/2017/iareena2017_asuminenjayhteisollisyys_ilmarinen.pdf> (Luettu 18.2.2017)

8

KUVALÄHTEET

Kuva 129. Harrasteleva ihminen on iloinen ihminen? (Tiago Mu 2014).

Kuva 1. Pianonsoittoa palvelutalossa? Chiawei Lin 2016. <https://unsplash.com/photos/XrIXOjVgYiw> (luettu 19.3.2017).

Kuva 4. Turun telakalla riittää töitä viimeisimpien laivatilausten myötä. Meyer Turku 2015. http://www.meyerturku.fi/en/meyerturku_com/medienverzeichnis_meyerturku/images_meyerturku_1_11456.jpg (luettu 9.4.2017).

Kuva 5. Laiva-asuminen voi olla yksi tulevaisuuden asumismuodoista. Shawnna Donop 2011. <https://www.pexels.com/photo/sunset-sunrise-cruise-ship-silhouettes-11311/> (luettu 9.4.2017).

Kuva 8. Olisitko valmis viettämään vanhuuden päivät laivalla? Jonas Nilsson Lee 2017. <https://www.pexels.com/photo/sea-sky-ocean-boat-727/> (luettu 9.4.2017).

Kuva 9. Tulevaisuudessa teknologia on entistä suurempi osa kaikkien ikäluokkien arkea. Steve Buissine 2014. <https://pixabay.com/en/hands-old-typing-laptop-internet-545394/> (luettu 19.3.2017).

Kuva 12. Matkalla kohti esteettömyyttä. Maxlkt 2016. <https://pixabay.com/en/hospice-care-elderly-old-1750928/> (luettu 19.3.2017).

Kuva 14. Palvelutalon ja risteilijän tarjoamien palveluiden vertailu. Lindquist & Golub 2006, 2. Cruise Ship Care: A Proposed Alternative to Assisted Living Facilities. Journal of the American Geriatrics Society. Nov2004, Vol. 52 Issue 11 p1951-1954.

Kuva 15. Käyttäjän päätöspolkujen vertailu risteilijällä ja perinteisessä palveluasumisessa. Lindquist & Golub 2006, 3. Cruise Ship Care: A Proposed Alternative to Assisted Living Facilities. Journal of the American Geriatrics Society. Nov2004, Vol. 52 Issue 11 p1951-1954.

Kuva 16. T-muotoinen pyörähdysympyrä. ADA Standards for Accessible Design 2010, 107. Chapter 3: Building blocks.

Kuva 17. WC-istuimen tilavaraus. ADA Standards for Accessible Design 2010, 162. Chapter 6: Plumbing elements and facilities.

Kuva 18. Ulottuminen pyörätuolista, kun taso edessä. ADA Standards for Accessible Design 2010, 114. Chapter 3: Building blocks.

Kuva 19. Penkillisen suihkun vähimmäistilavaraus. ADA Standards for Accessible Design 2010, 175. Chapter 6: Plumbing elements and facilities.

Kuva 21. Silja Symphonyn Tax Free -kaupassa on metalliset kaiteet estämässä pulloja tippumasta hyllyiltä aallokossa. Joni Huopana 2012, 8. Silja Symphony - esteettömyyskatsaus, kuvaliite.

Kuva 22. Koti on muutakin kuin fyysinen tila: se on läheisyyttä, turvallisuutta, yksityisyyttä ja sen jakamista muiden kanssa. Lotte Meijer 2016. <https://unsplash.com/photos/ULz8ELesYBM> (luettu 19.3.2017).

Kuva 24. Uuteen kotiin muuttavalle on tärkeää saada itselle rakkaimmat tavarat ja muistot mukaan. Karolina Grabowska 2014. <https://www.pexels.com/photo/old-photos-in-the-wooden-box-5842/> (luettu 19.3.2017).

Kuva 25. Silja Line Symphonyn A-luokan invahytti. Joni Huopana 2012, 2. Silja Symphony - esteettömyyskatsaus, kuvaliite.

Kuva 34. Commodore-hytin on suunnitellut Design Studio Marjut Nousiainen. Tallink Silja Line 2014. <https://www.tallinksilja.fi/silja-symphony#tabs-content-7> (luettu 19.3.2017).

Kuva 35. Tilan tunnetta tuovat kalusteet, joissa on vapaata tilaa tason alapuolella. Joni Huopana 2012, 2. Silja Symphony - esteettömyysraportti uudistetuista tiloista.

Kuva 44. Viking Gracen Inside Four -hytti tavalliselle käyttäjälle. Viking Line 2017. <http://www.vikingline.fi/valitse-matka/laivat/ms-viking-grace/hytit/> (luettu 19.3.2017)

Kuva 45. Viking Gracen Seaside HC Three -hytti liikuntaesteiselle käyttäjälle. Viking Line 2017. <http://www.vikingline.fi/valitse-matka/laivat/ms-viking-grace/hytit/> (luettu 19.3.2017)

Kuva 63. Kumikynnys painuu kasaan pyörätuolilla ylittäessä, mutta estää veden kulkemisen tilasta toiseen. Turun Sanomat 2009. <http://www.ts.fi/teemat/54624/Esteeton+liikkuminen++nostaa+asunnon+arvoa++ja+asumismukavuutta> (luettu 9.4.2017)

Kuva 65. Liikutettavia ja irrotettavia tukikahvoja on jo markkinoilla, mutta ne eivät ole erityisen esteettisiä. Grab Bar Specialists 2017. <http://www.grabbarspecialists.com/proddetail.php?prod=11-BRIDGE-BC500L> (luettu 9.4.2017)

Kuva 79. Tulevaisuuden palveluasumisen pitäisi olla täynnä kokemuksia, matkustelua ja elämän rikkautta. Aaron Ang 2016. <https://unsplash.com/photos/jXMGrVYHpK0> (luettu 9.4.2017)

Kuva 112. Esimerkki Barrisolin valaistusjärjestelmästä, jossa hohtava katto. Barrisol 2017. <http://barrisol.com/uk/stretch-ceiling/stretch-ceilings-range/light/realizations-photos> (luettu 9.4.2017)

Kuva 127. Saavuttiko työ sen, mitä tavoittelimme? Witizia 2014. <https://pixabay.com/en/hand-elderly-woman-wrinkles-351277/> (luettu 9.4.2017)

Kuva 128. Vanhuus on kaunista. John-Mark Kuznietsov 2015. https://unsplash.com/@jmarko_smith?photo=V0zxMzW_-e0 (luettu 9.4.2017)

Kuva 129. Harrasteleva ihminen on iloinen ihminen? Tiago Mu 2014. <https://www.pexels.com/photo/person-woman-camera-taking-photo-95364/> (luettu 9.4.2017)

Kuva 130. Tuumasta toimeen. Pixel2013 2016. <https://pixabay.com/en/charcoal-drawing-charcoal-pencil-1558900/> (luettu 9.4.2017)

9 LIITTEET

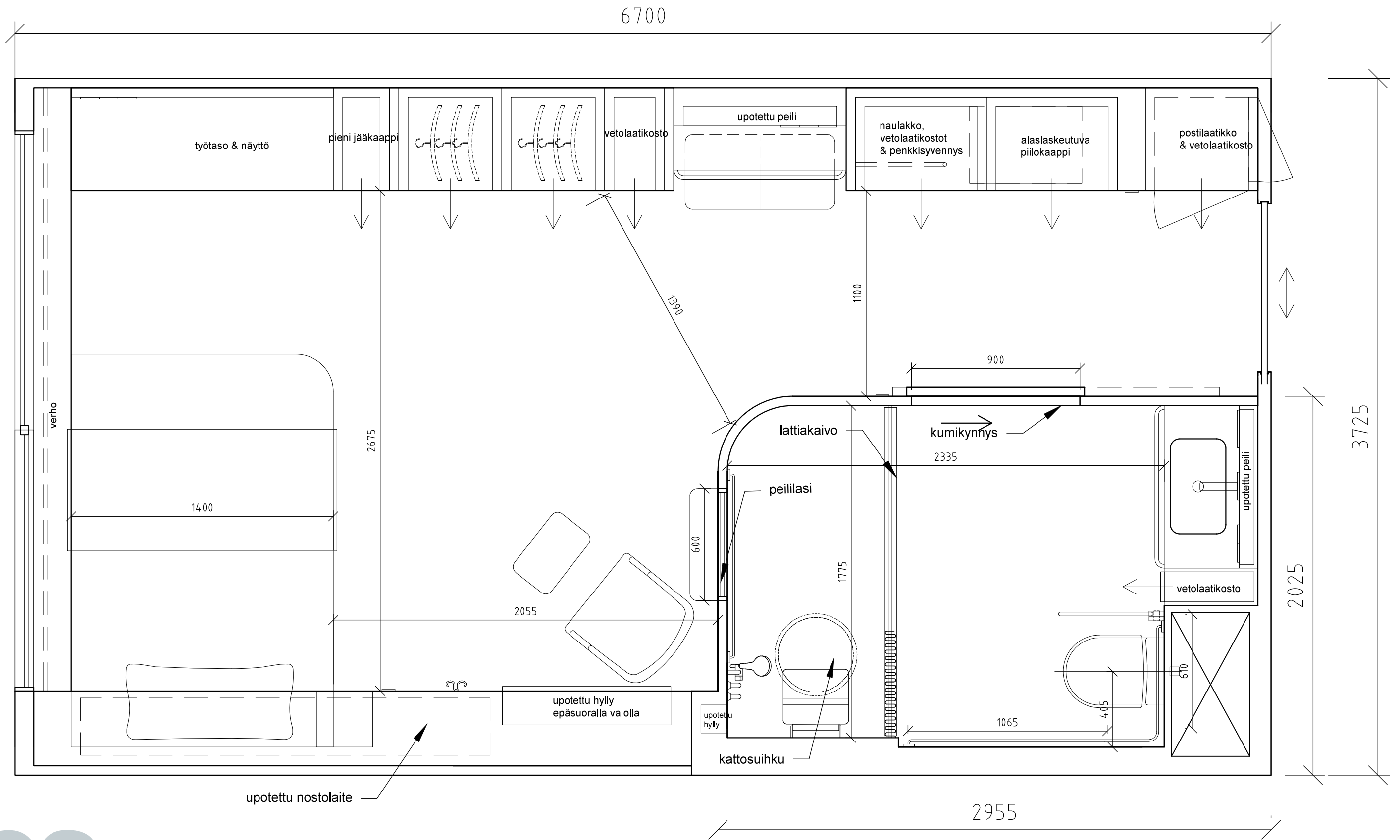

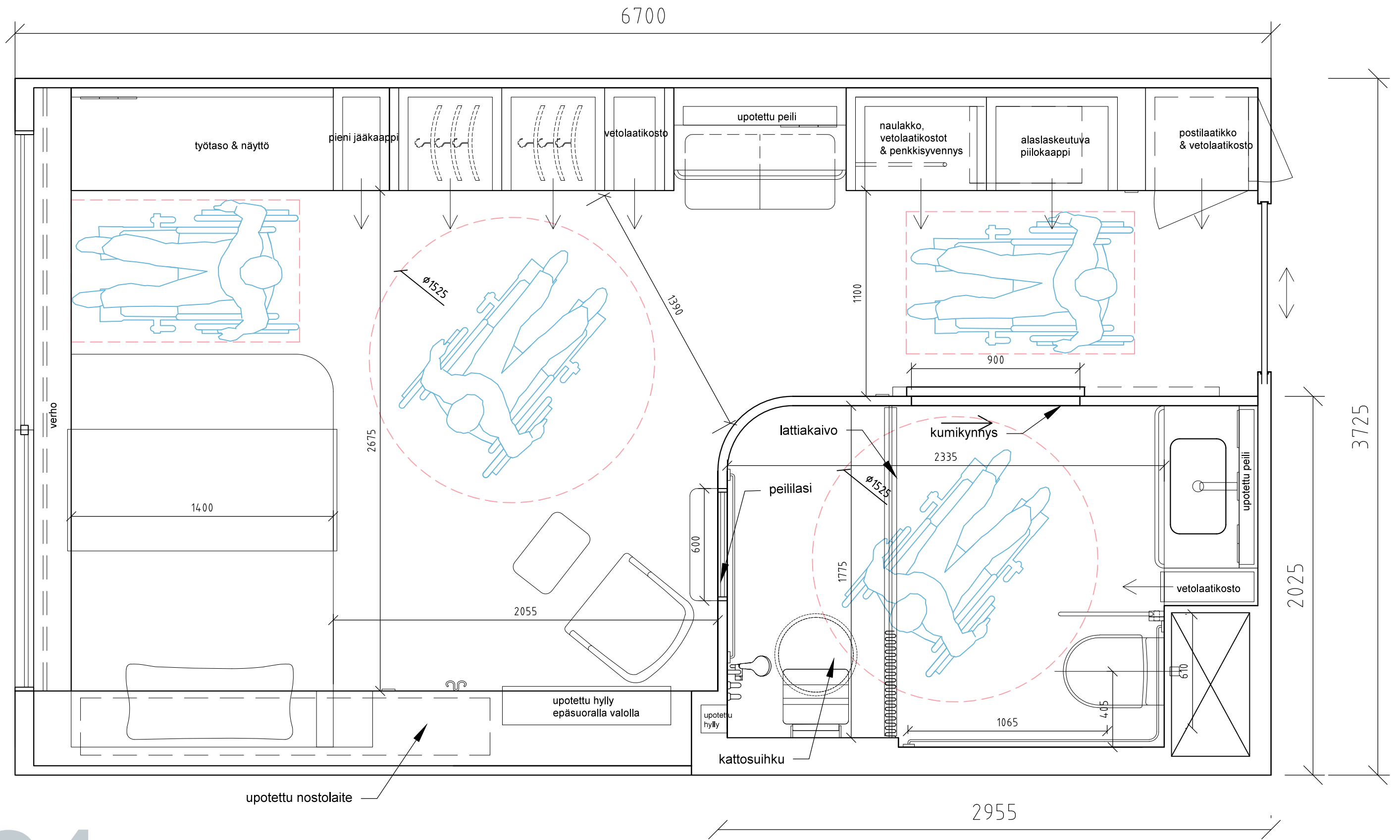
Kuva 130. Tuumasta toimeen (Pixel2013 2016).

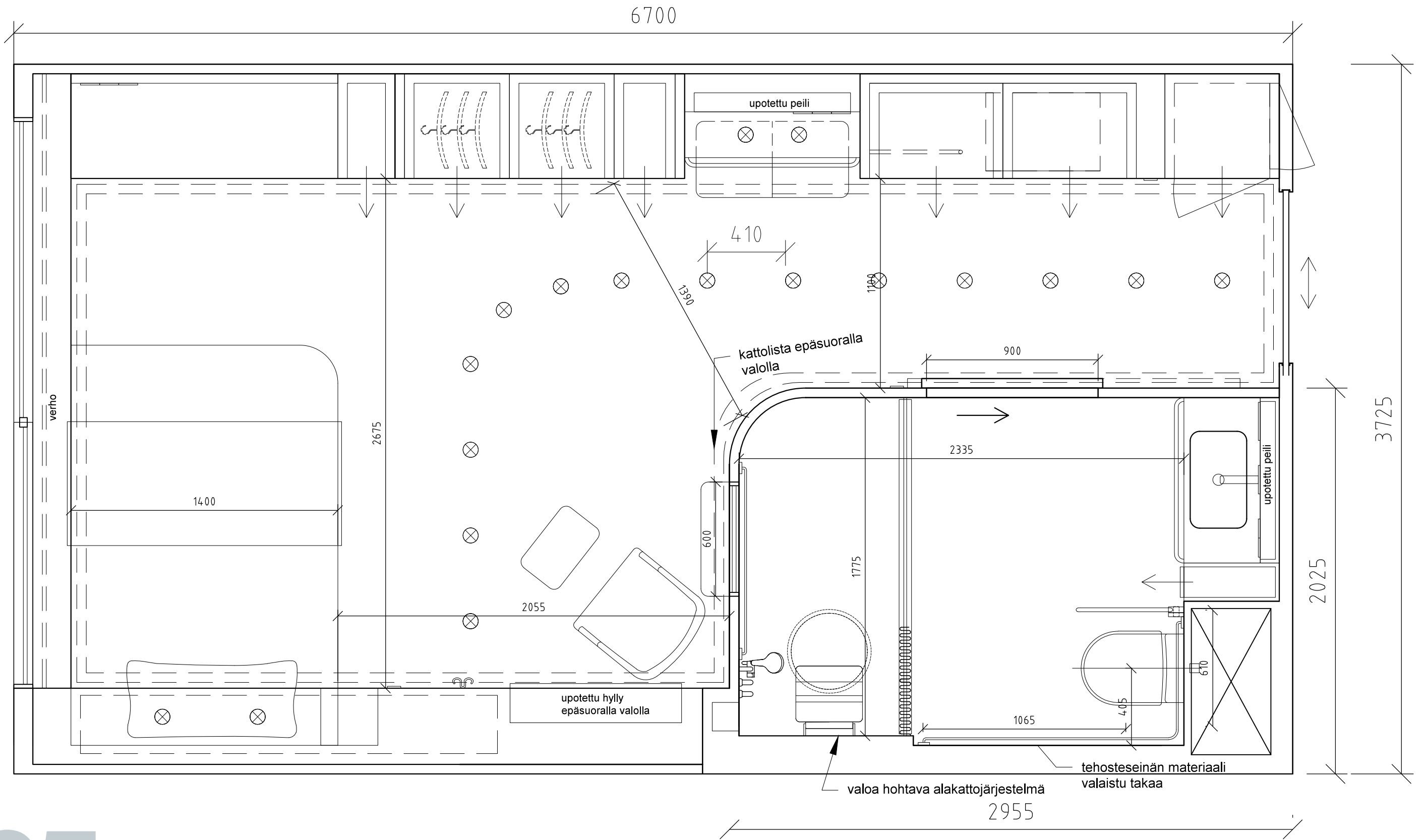
LIITE 1

HYTTIMODUULIN POHJAPIIRUSTUKSET

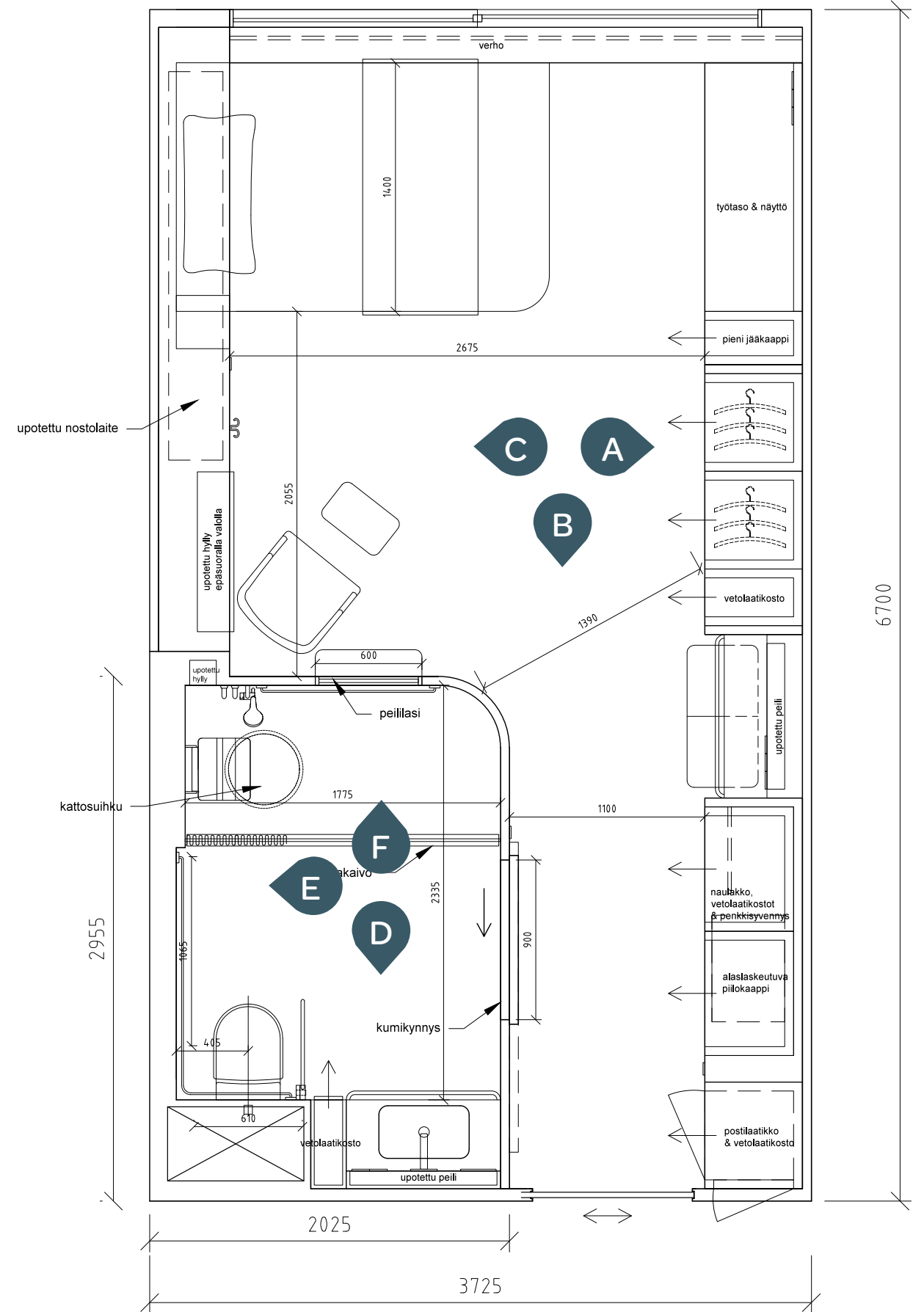
- KALUSTEPOHJA 1:50
- ESTEETÖN KULKU 1:50
- VALAISTUSSUUNNITELMA 1:50

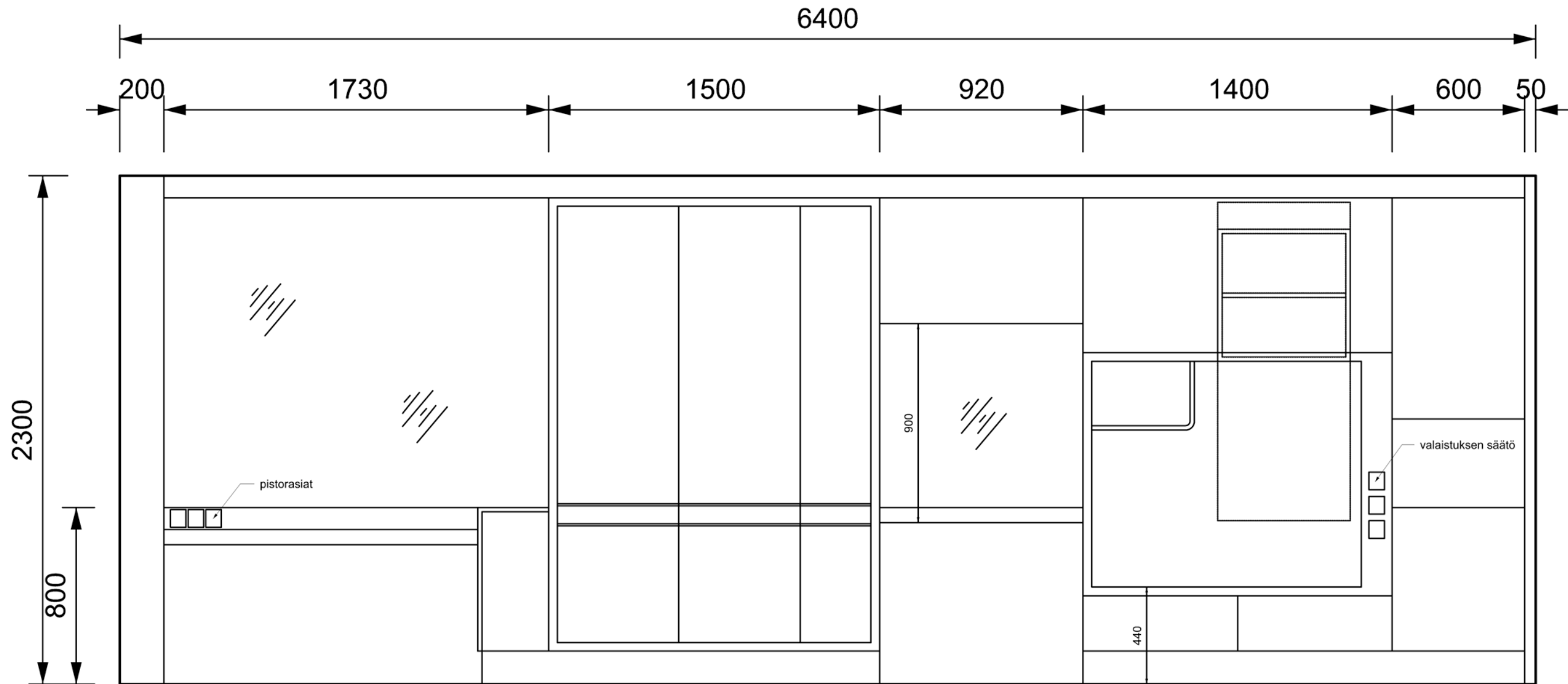

HYTTIMODUULIN PROJEKTIOT

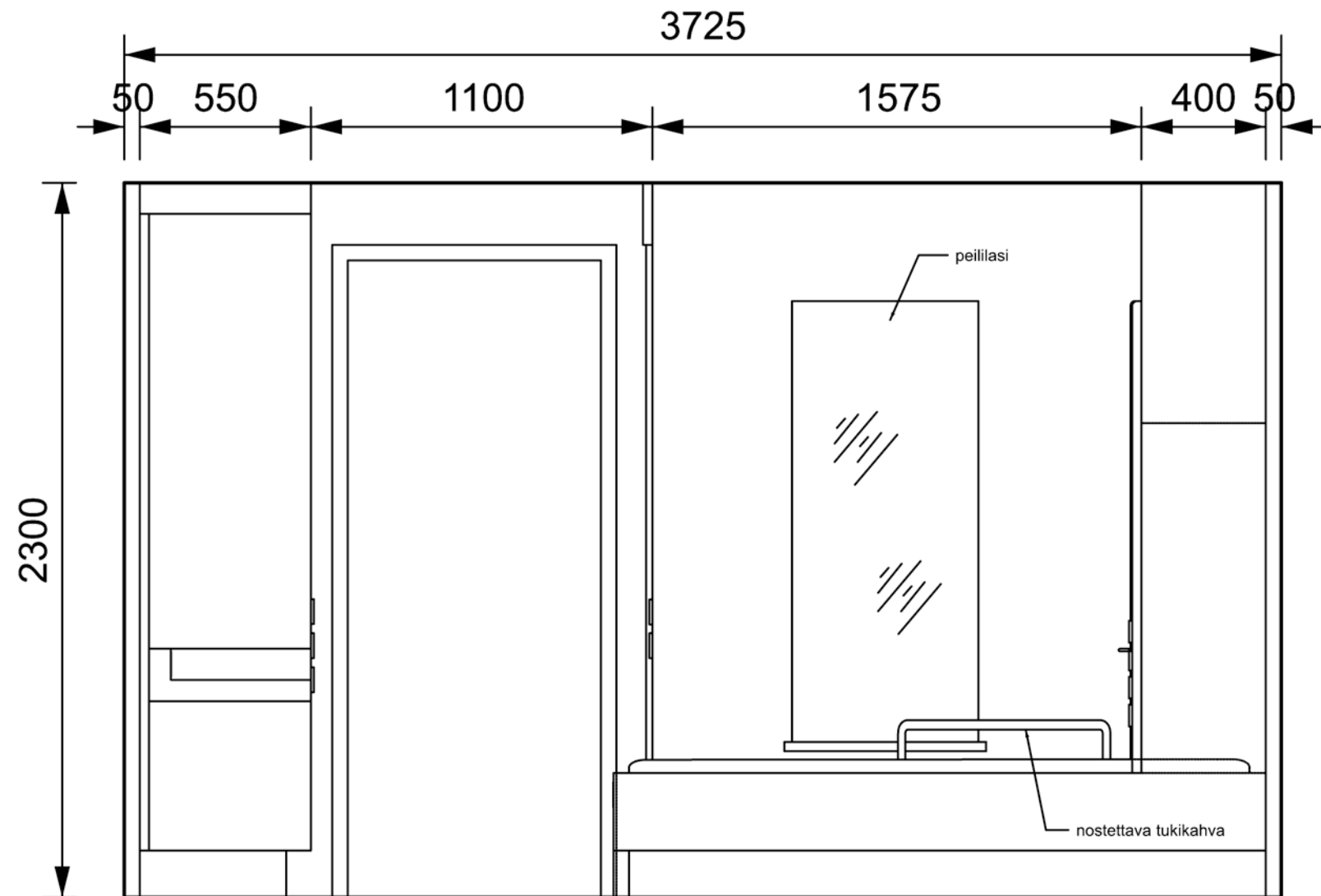

mittasuhte 1:20

Hyttikonsepti
projektio A (kalusteseinä)

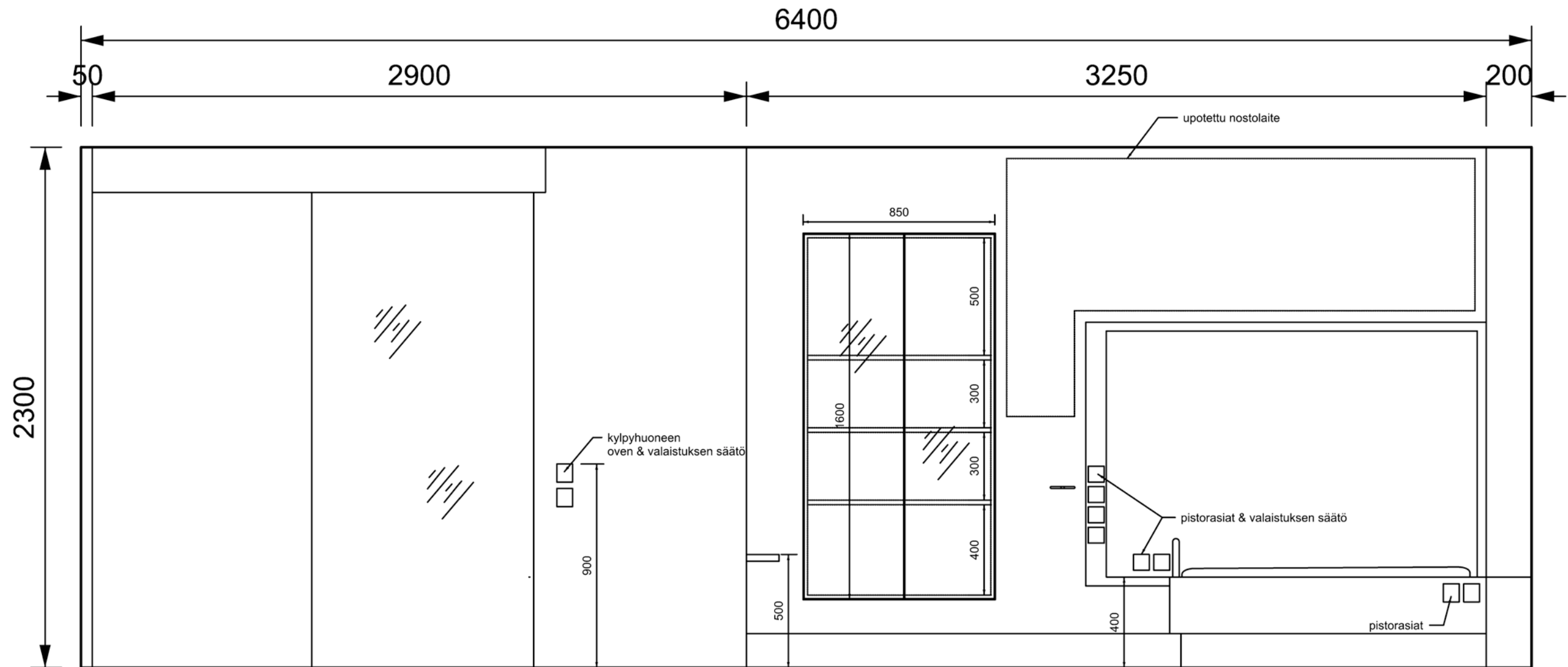
1/5

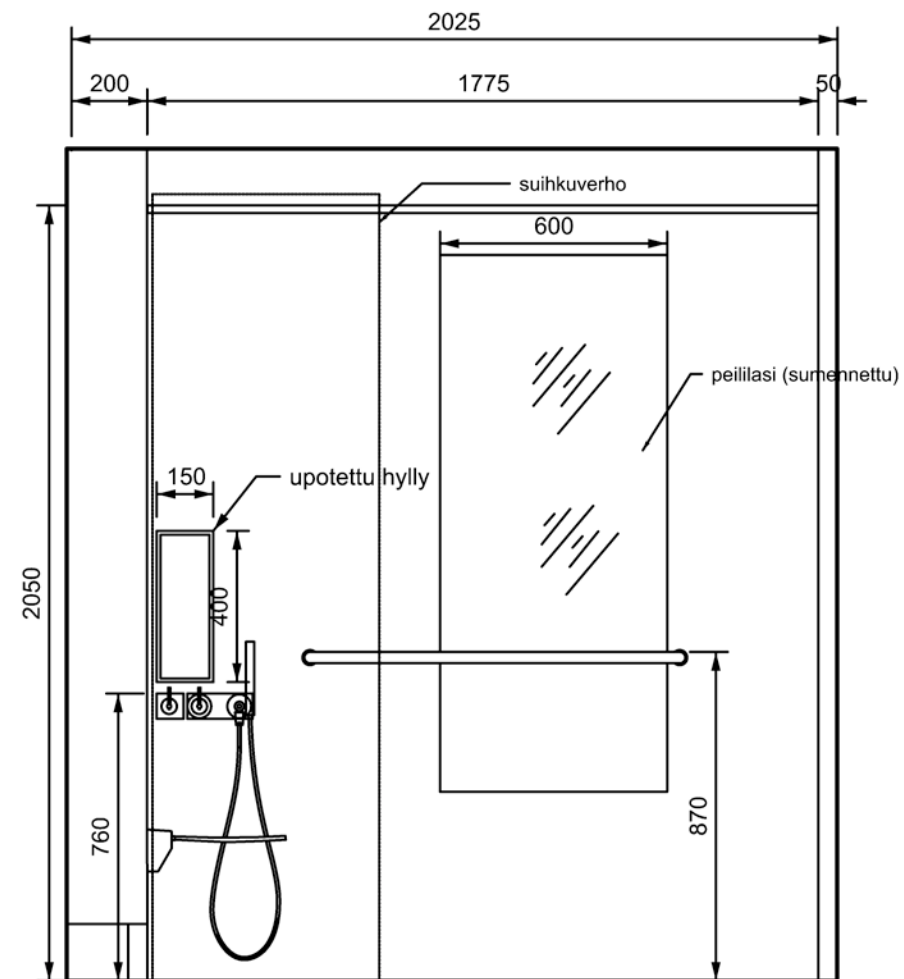
mittasuhte 1:20

Hyttikonsepti
projektio B (ulko-ovelle)

2 / 5

mittasuhte 1:20

mittasuhte 1:20

Hyttikonsepti / kylpyhuone
projektio F (suihkuun päin)

5 / 5

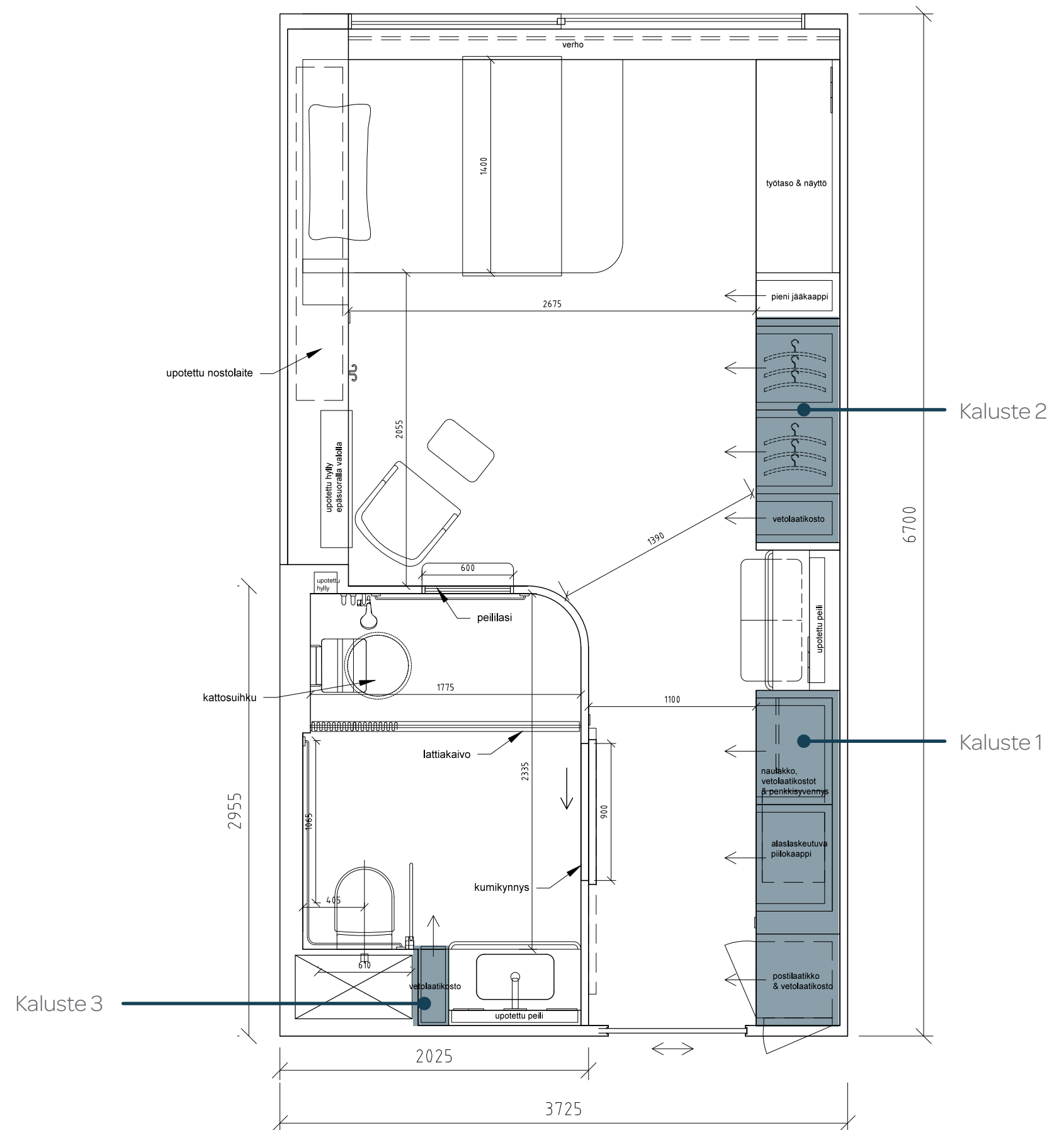
Mia Makkonen

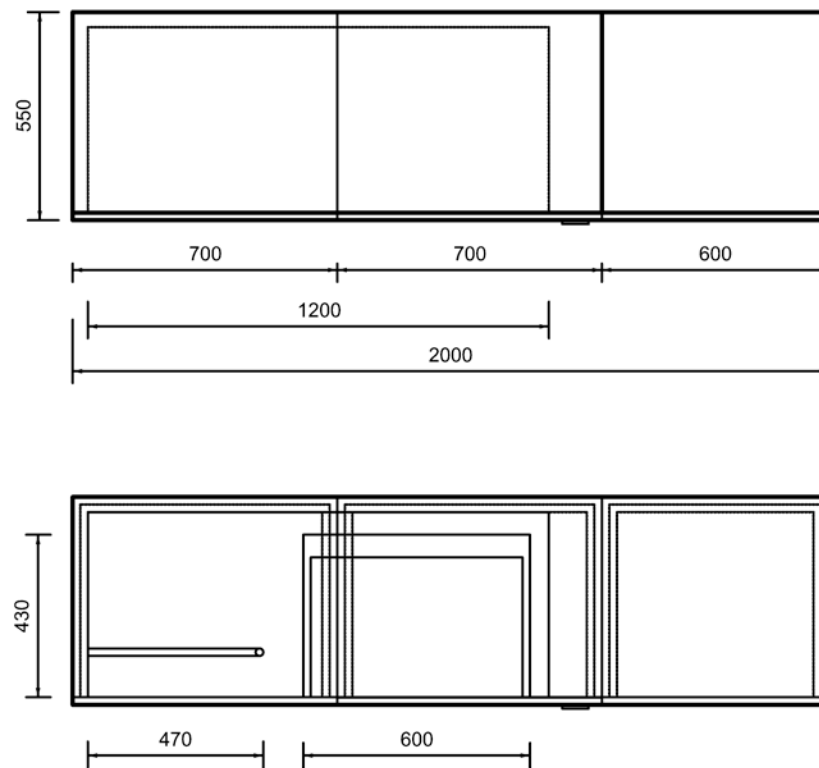
Muotoilun opinnäytetyö, sisustusarkkitehtuuri
Metropolia Ammattikorkeakoulu
18.4.2017

LIITE 3

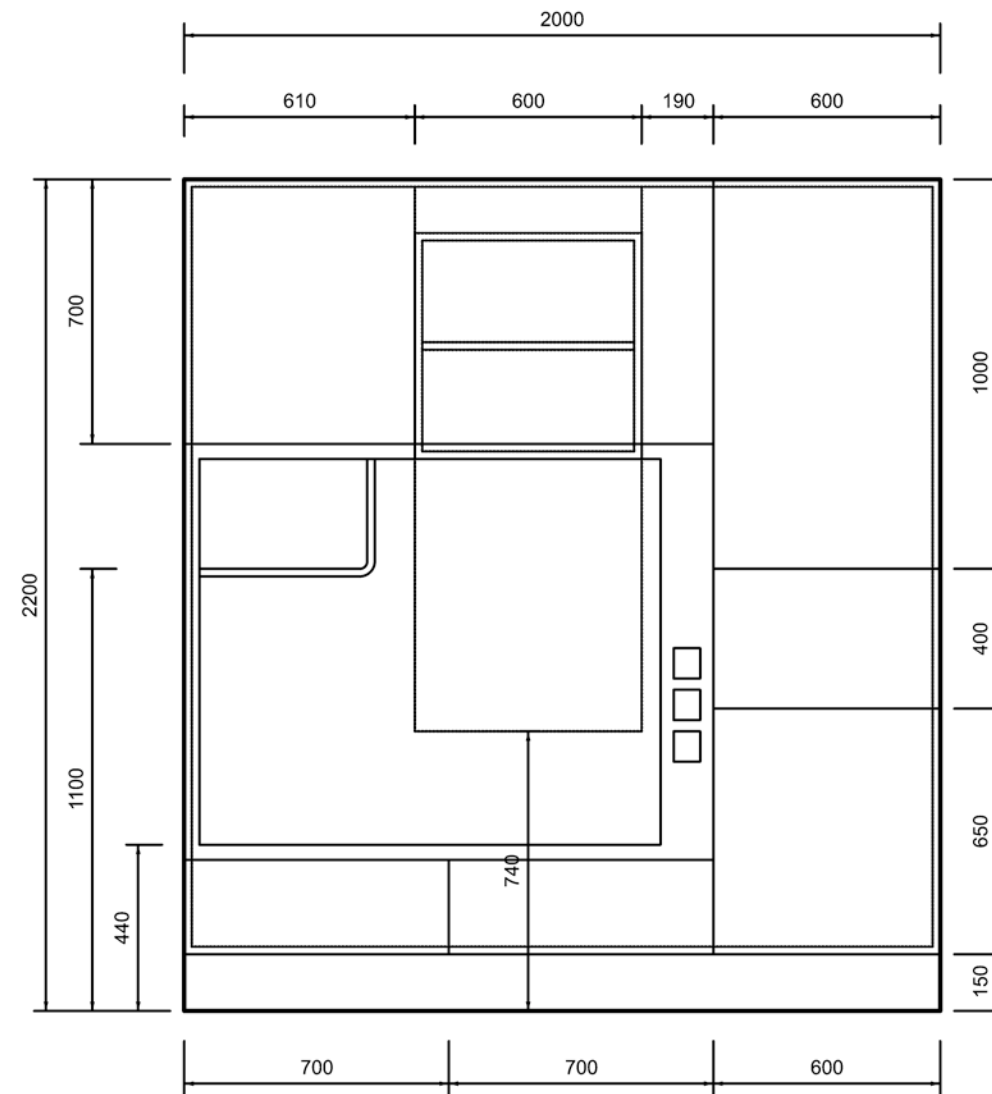
KALUSTEPIIRUSTUKSET

- KALUSTE 1 (KÄYTÄVÄ)
- KALUSTE 2 (MAKUuhuONE)
- KALUSTE 3 (KYLpyhuONE)

YLHÄÄLTÄ

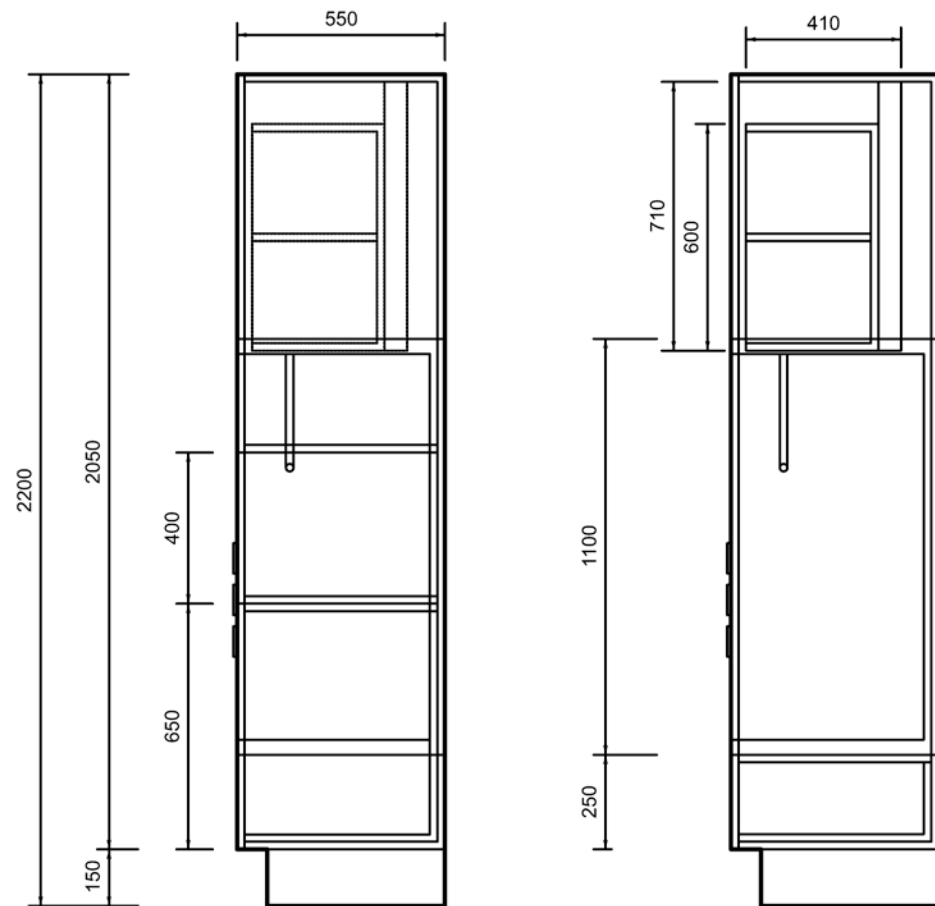

EDESTÄ

mittasuhte 1:20

Kaluste 1 / piirustukset
ylhäältä ja edestä

1/5

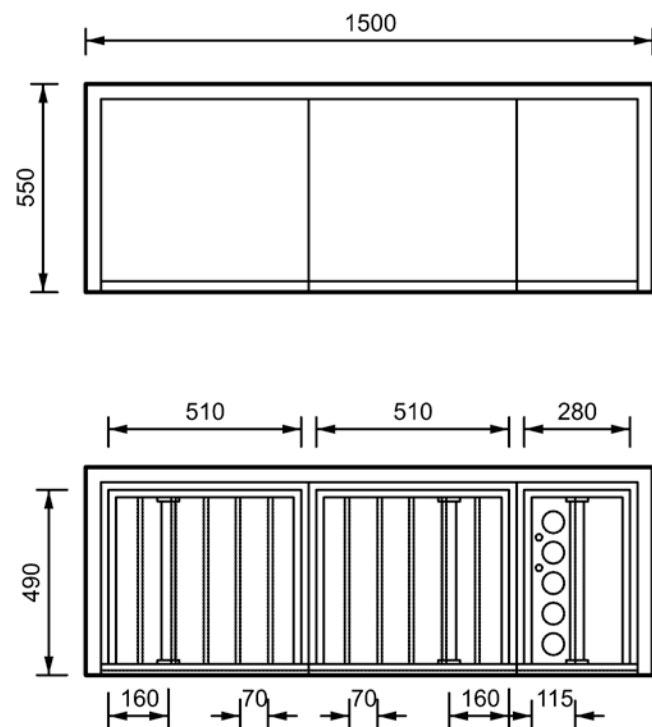

SIVUSTA

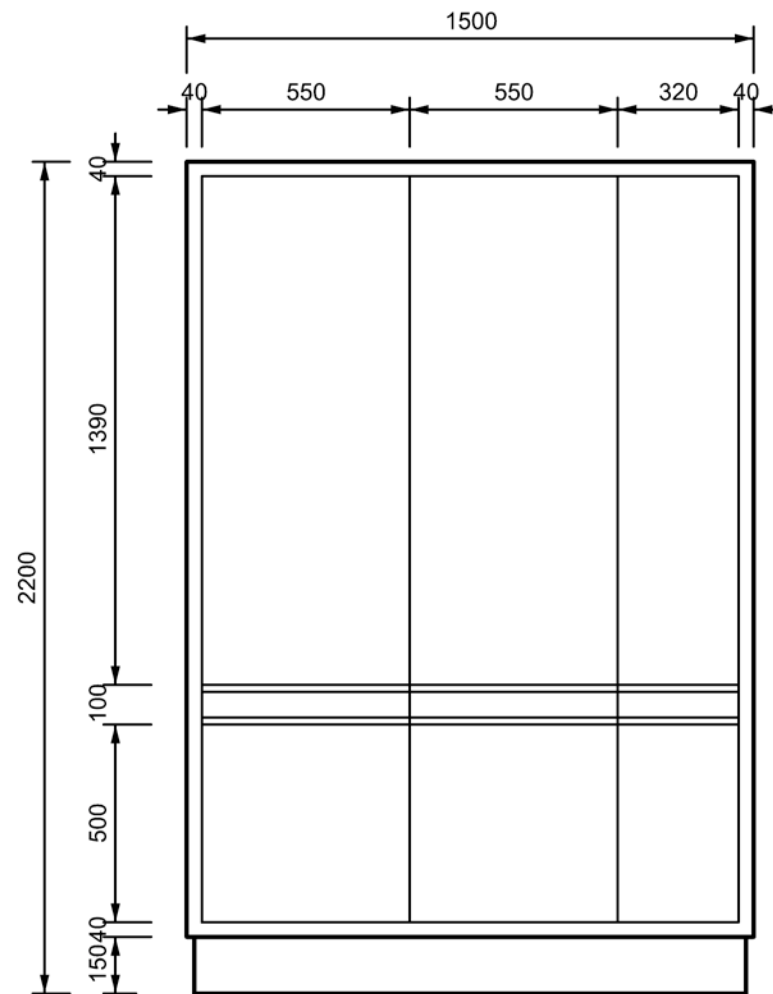
mittasuhte 1:20

Kaluste 1 / piirustukset
sivusta

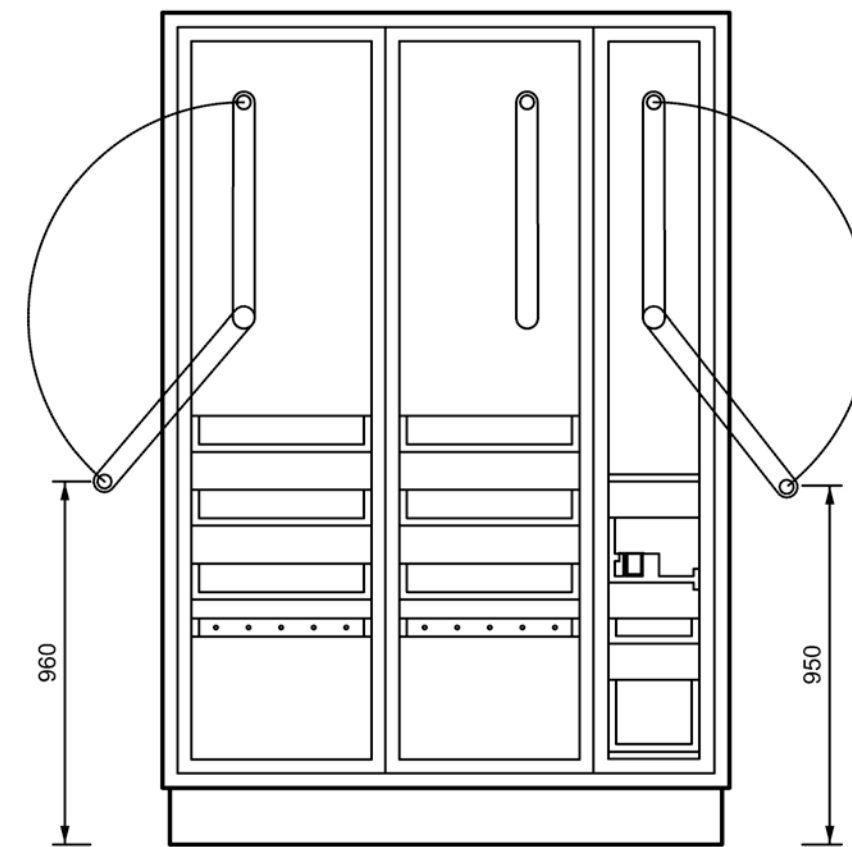
2 / 5

YLHÄÄLTÄ

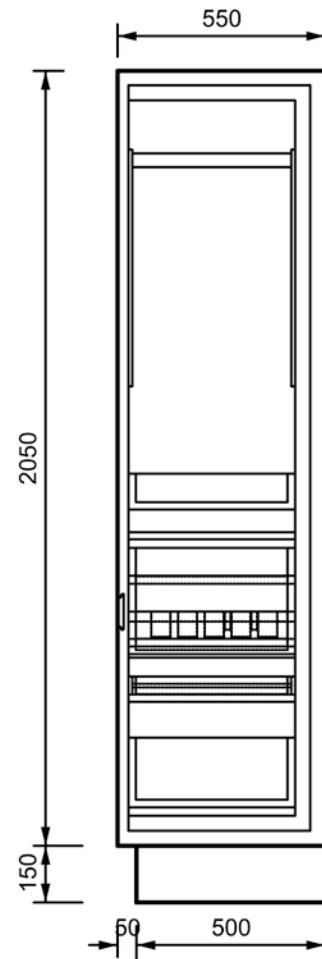
EDESTÄ

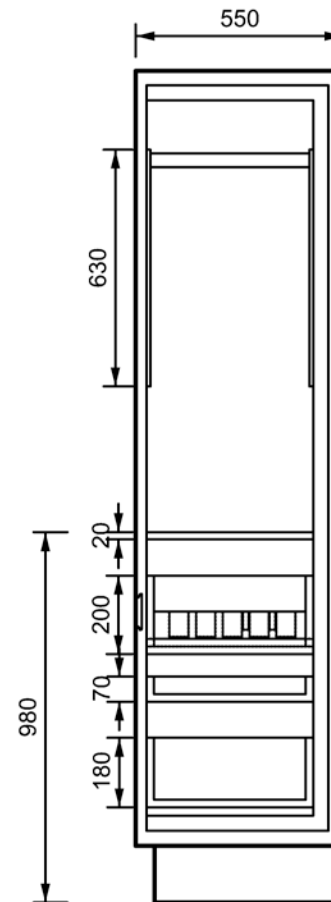
mittasuhte 1:20

Kaluste 2 / piirustukset
ylhäältä ja edestä

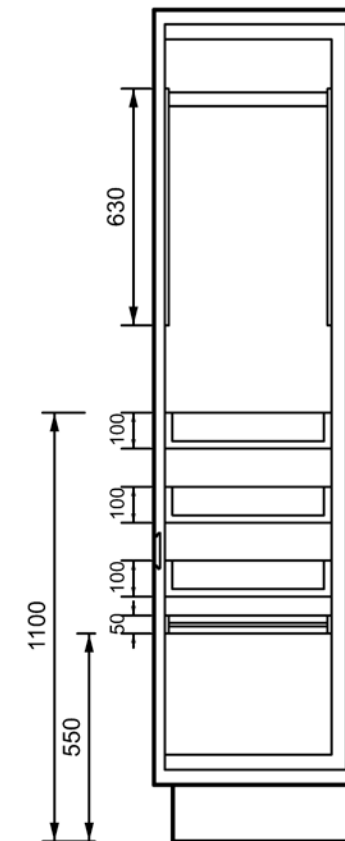
3 / 5

SIVUSTA

KAPEA KAAPPI
SIVUSTA

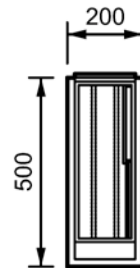

LEVEÄ KAAPPI
SIVUSTA

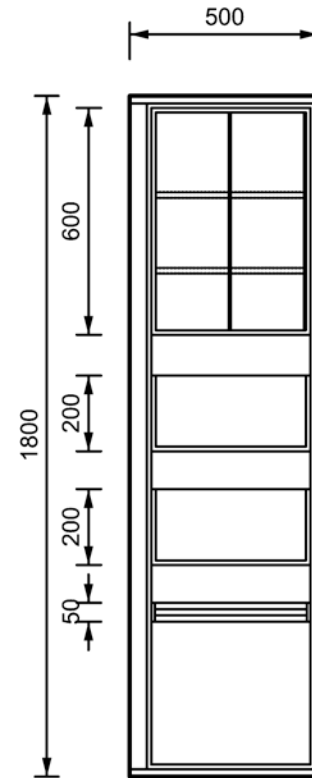
mittasuhte 1:20

Kaluste 2 / piirustukset
sivusta

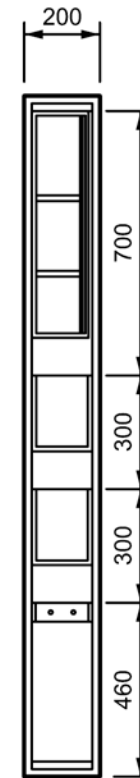
4/5

YLHÄÄLTÄ

EDESTÄ

SIVUSTA

mittasuhte 1:20

Kaluste 3 / piirustukset
ylhäältä, edestä ja sivusta

5 / 5

MUOTOILUN OPINNÄYTETYÖ 2017
SISUSTUSARKKITEHTUURI
MIA MAKONEN
METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU